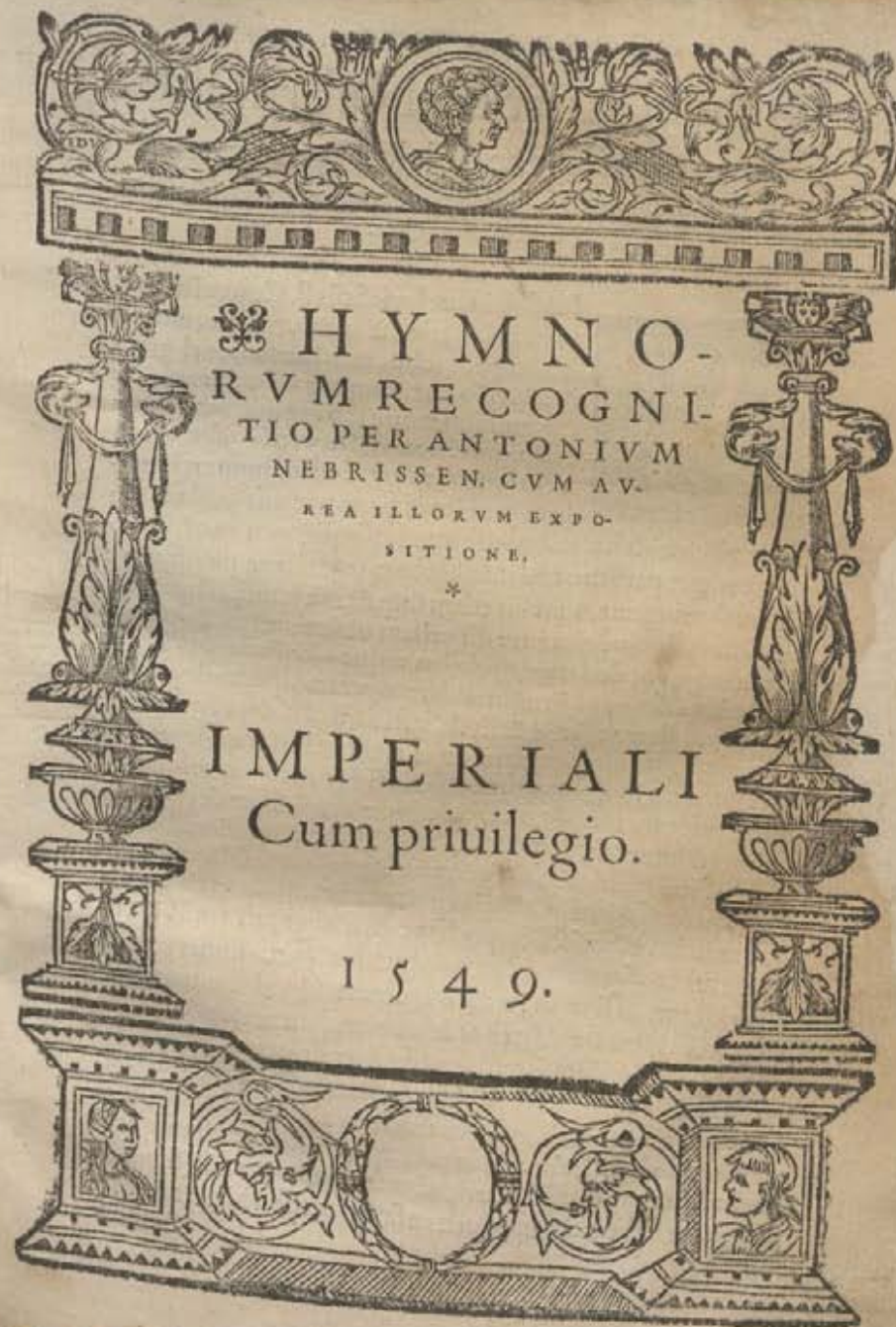








RECOGNITIO.

Aelij Antonij Nebriffensis
Grammatici recognitio Hymnorum
ad Salmanticensis Academiae Senatui sapientis-
simum, Foelicitur.



SI vestris in me beneficijs P. C. quæ fuerunt mihi ipsa varietate meorum tēporum vel in prosperis rebus meis iucunda, vel grata in aduersis, par ac mutua voluntas reddetur, nullū esset opus ab ingenio meo profectum, quod non vestro potissimum nomine in vulgus exiret. Sed me huius rei cupidum prohibuit partim meus pudor, qui nihil adhuc videbar elaborasse, quod esset dignum ornatissimo isto ordine: partim quod intelligebam studia mea plerisque vestrum fore ingrata, nonnullis etiam suspecta & inuisa. Itaque continui meipsum, ne qua in re dū vellem obseruantiam & pietatē meam erga vos declarare, molestus atque odiosus essem. Nunc verò cum esset mihi in animo dare operam, quemadmodum nonnulli codices ex sacris & Ecclesiasticis literis deprōpti quā emendatissimi imprimantur, quos auditoribus meis legendos proponerem, auspiciatusque essem ab Hymnorum volumine, quod erat tum mendis, tum carminum confusione deprauatū, visum est hunc laborē meum splendidissimo nomini vestro dedicare. Non quod me existimem ex alieno opere sola præfatione aliquam bonam gratiam à vobis aucupari, sed vt censuræ atque iudicio vestro subijcerem hanc emendationem meam, in quam sum ausus nonnulla errata, quæ per omnes libros passim reperiuntur, ad lineam veritatis reducere. Quod si intellexero sapientiæ vestræ singulari hos labores meos esse non iniucundos, neq; à me frustra susceptos, aggrediar deinceps aliud opus, quod sit & ingenij mei virib⁹, & autoritate vestra magis dignū. Sed cuiusmodi sint errores, quos in hoc volumine deprehenderim, beui demonstrabo. Est in principio operis mendum, quod libri omnes vno consensu arripuere: & quod nemo est (si modò purgatam habeat aurem) qui non fateatur esse vitium manifestarium.

H Y M N O R V M.

FO. II.

stadium in loco illo. Nos morte victa liberet, pro quo ego iurarem ab autore carminis fuisse scriptum, liberat: cum ordo ipse & contextus orationis hoc desideret. Nam hortatur nos, vt torpore somni excussio, ad orationem Dominico die surgamus, quo & mundus est conditus, & Christus resurgens, nos morte victa liberauit. Nam liberat, hoc loco eo modo positū est, pro liberauit, quo in. iij. Vergilij positū est: Omnis humo fumat Neptunia Troia. quod Seruius exponit pro fumauit. Neque enim putamus aut optamus, vt liberet nos morte victa, cum verborū series sit inconsequens, sed adduximus causam cur nobis tali die surgendum sit, hoc est, quod Christus resurgens morte victa nos liberauit: quod & alio loco Ecclesia canit, Qui mortem nostram moriendo destruxit, & vitam resurgendo reparauit. Prima namque hymni pars narratiua est, secunda verò deprecatiua, cum subditur, iam nunc paterena claritas. In eodem præterea hymno, & in alijs emendauimus pro paraclyto penultima breui, paraclyto, penultima longa, & in eadem accentu acuto.

In sequenti hymno, Iesu labentes respice, pro labentes labantes reposuimus ex ratione carminis, quæ in secundo versu habet Iambum: quare non labentes cum primam labor laberis pro ducat: sed labātes à labo labas, quod primam breuiat. Quod & Māmotrectus adnotauit. Quod verò sequitur, Si respicis lapsos cadunt, contrarium dicit ei, quod petimus, quare legendum potius, si respicis lapsus cadunt, id est cessant, & tolluntur. sunt autem lapsus, loca lubrica, ad cadendum obnoxia: Verg. ij. Aeneid. Pedibusq; rotarum subijciunt lapsus.

Est præterea in quarto hymno scriptū: Pellat lāguorē, pro quo debere scribi angorē ex ratione carminis facile apparet. Nā quemadmodū in apparatu diximus, Carmē est Sapphicū: qd' constat Trocheo, Spōdeo, Daetylo & duob⁹ Trocheis. Ex quo fit vt quāquā sentus indifferēter angorē & lāguorē possit accipere, ratio tamē carminis nullo modo languorem admittat. Quod si dixerit quispiā rectius saluti (quā tribui petim⁹) languorē, quā angorem opponi: Possem ego respondere poetam citius fuisse transgressurum leges elegantiae, quā carminis: sed potius illud placet, angorem recte positum esse hoc loco.

RECOGNITIO

co: cum non multum distet à languore: cum sit angor (quē admodum Cicero definiuit Tufculanarū quæstionū lib. quarto) Aegritudo premeus, languor verò aegritudo crucians.

In hymno, Somno refectis artub⁹ lucis labefcat munere, lege tu labefcat pro labefcat, quia (vt in superioribus diximus) labor laberis, à quo est labefco labefcis, primam producit, labo labas, à quo est labasco. is. primam breuiat, quod hoc in loco desideratur: quia Iambus est necessarius in secundo loco.

In hymno, Splendor paternæ gloriæ. Casus fecundet asperos: lege tu, casus secudet asperos, id est secudos & prosperos faciat: non fecundos, id est fertiles & copiosos, quod esset cōtrariū ei, quod petimus. quum præsertim syllaba repugnet, quæ in secundo loco debet constituere Iambum.

In hymno, Telluris ingens cōditor, propulsis atq; molestis. Ex eadem ratione emēdauius pulsis aquæ molestijs, vt stet versus, habeatq; in secunda sede Iambum. Nā moles aquæ prohibet terram esse stabilem.

In hymno, Nox & tenebrę & nubila rebusq; iam color redit, sic legendum est, non calor, vt pleriq; omnes codices habent ex lectione originali ipsius Prudentij & ratione contextus: quia luce adueniente omnia recipiunt suum colorem, qui per noctis tenebras vidēri nō poterat, dicēte Vergilio: Et rebus nox abstulit atra colorem.

Nox atra rerum contegit terræ colores: sic est legendum, non calores, vt statim diximus, in plerisq; codicibus legi: non repugante ratione carminis, sed sensu & mente auctoris.

In hymno, Vox ecce clara intonat, ab æthere Christ⁹ promicat. lege æthra, vt stet ratio carminis, quæ nō recipit Anapestū in tertio loco: cū præsertim idem propē significat æthra & æther.

In hymno, O gloriosa domina, legēdum femina non domina, tum ē lectione antiqua, tum ex ratione carminis, quod habere debet in tertio loco Iambum, aut Spondæum, non Pyrrhichium. Et in eodem, pro lactasti sacro vbere, lege, tu lactas sacro vbere, ex eadem ratione carminis.

In hymno, Lustra sex, qui iam peracta, Agn⁹ in cruce leuat, lege Agnus in crucis leuatur immolādus stipite. Vt sit ordo, agn⁹ leuatur immolādus in stipite crucis, & stet versus, qui aliās claudicaret: q debet habere trochæū necessariò in tertia sede.

In

HYMNORVM.

FO. III.

In hymno, Sanctorum meritis. Calcarunt omnia. Legēdum est calcarunt hominum: quoniā aliās nō staret versus, qui debet habere Dactylum in secundo loco, Ex veteri librorū lectione.

In hymno, Rex gloriose martyrum. Qui respuentes terrena. castiga tu terrena: quia debet esse Iambus in quarta sede, neque potest recipere longam in penultima syllaba.

In hymno, Ille confessor. Hodie latus, legendum hoc die latus. Vt sit Trochæus in primo loco, & non Pyrrhichius, si hodie legatur, qui (vt diximus) non recipit Spondæum, vel Trochæum in quarto loco.

In hymno, Iesū corona virginum. Quem mater illa cōcepit. Legendum concipit, vt sit præsens pro præterito, & stet versus.

In hymno, Virginis proles, Legi secreta scādere celi, pro eo qd' esse debuit sacrata scādere celi. Nam cū secreta primā producat, esset Spondæus in quarto loco, cū debeat esse Trochæ⁹.

Quid sit Hymnus, & vnde Carmen dicatur.

Hymnus interpretatur canticum, siue laus diuina: ab hymneo: quod Græcè est propriè Deos laudare: vnde Hymniferi dicuntur hymnos portantes.

Carmen, à canendo dici voluit: quod metris scriptum est: quasi Canimen. Carmen dicitur vnum, vel duo, vel plures versus. Tota Aeneas Carmen Heroicum appellatur, & Carmen Bucolicum dicimus.

Carmen potius à carminando: hoc est deducendo lanam siue linum dicitur. Deducere namque lanam, siue linum, & huiusmodi est nendo, aut carpendo extenuare. Iuena. Qui solet obliquo lanam deducere ferro. Columella per translationē de carmine dixit, Pierides tenui deducite carmina filo, & Quidi.

Ad mea perpetuum deducite tempora carmen. Vergil. in Bucolic. deductum ducere carmen: quod. Seruius exponit, id est tenue. vt sit translatio à lana: quæ dicitur in tenuitate: vnde & carmen à carpendo siue carminando dictum est. Quid. I. de Ponto: Vt tamen ipse vides ductor deducere versum. Maro. lib. vi. Vergilius (inquit) deductum carmen pro tenui & subtili posuit eleganter. Pomp. in Atellana: Vocem deducas oportet, vt mulieris videantur verba. Afranius, Pauculis verbis respondit tristi voce deducta. Carmen cōtinetur, dicitur à Grammaticis male mensuratum: quod in syllabarum quantitate peccat.

Carmen quandoque dicitur incantatio, vt illud, Carmina de cælo possunt deducere lunam.

Carmen famosum dicitur libellus infamatorius. ff. de testam. l. Is. Si quis (inquit) ob carmen famosum damnatur. Horat. ij. sermo. In quem condiderit si quis mala carmina, ius est.

A iij

Sequitur

Sequitur Prologus

Hymnorum.



Hymnus dicitur laus Dei cum cantico. Quatuor fuerunt principales autores, qui hymnos composuerunt, scilicet Gregorius, Prudentius, Ambrosius, & Sedulius. Sed quidam vir prudens nomine Hilarius, videns illos multos hymnos composuisse, dignum duxit quosdam in vnum colligere: & compendiose componere breuem & vtile tractatum: in quo omnes hymni vtiliores maxime essent. Prima intentio fuit describere illos, qui cantantur in prima feria, & sic deinceps secundum ordinem. Vtilitas maxima est: vt perlecto libro cognitionem habeamus vnitatis & Trinitatis. Supponitur theoricæ: id est diuinae contemplationi.

¶ Sed quia mentionem fecimus de feria videamus quid sit feria. Feria est solennis dies. Beatus enim Syluester videns Hebræos dicentes prima sabbathi, secunda sabbathi, & sic deinceps. Similiter videns Gentiles nomina suorum Deorum vel stellarum posuisse, vt dies Lunæ, dies Martis &c. noluit imitari mores & sectam eorum, scilicet Hebræorum & Gentilium. Sed loco huius inuenit hoc nomen feria. Sed in fine septimanæ seruauit sabbatum, quod fecit ad figuram: quia sabbatum interpretatur requies. Et nos per totam hebdomadam, id est per totum spatium vite nostræ, quod currit spatio septem dierum, debemus laborare: & nisi summo conamine vt perueniamus ad requiem & ad eternam beatitudinem. Vnusquisque hymnus habet suam materiam. In illis qui sunt de nocte accipit materiam ipsum tempus, id est significationem ipsius temporis, scilicet vt expellat a nobis tenebras ignorantie & vitiarum: & informet nos virtutibus, & sancti Spiritus charitate. In illis vero qui sunt de die, accipit materiam ipsum lumen: & vult deprecari Deum, vt quemadmodum illuminat nos sua claritate & splendore solis in corpore, sic illuminet nos sancti Spiritus gratia in mente.

¶ Antonius

¶ Antonius Nebriss. in vnūquodque hymnorum genus. Carmen est dimetrum Iambicum archilochium monocolum orthometrum, Quod canitur ad horas nocturnas certis quibusdam diebus Dominis. Hortatur Christiani fideles, vt excusso nocturni temporis somno, surgant petitori admissi peccati veniā, & futuri præseruationem, & immortalis vite beatitudinem.

Primo dierum omnium
Quo mundus extat cōditus,
Vel quo resurgens Conditor
Nos morte victa liberat.
Pulsis procul torporibus
Surgamus omnes ocyus:
Et nocte quæramus pium,
Sicut prophetam nouimus.

Materia huius hymni est commendatio Dñici diei: & commendatio per partes. Hæ sunt partes: quod mundus fuit cōditus eodem die quo Christus resurrexit: & per hæc commendationem beatus Gregorius vult ob Dominici diei apicem, monere nos ad honorem ipsius de lecto mane surgere: & Deum querere. Dominicus dies merito & cum discretionem omnium dierum primus dicitur: quia dicitur primus respectu omnium creaturarum.

Tertius dicitur respectu resurrectionis Domini: quia tertia die resurrexit. Octauus dicitur respectu octauæ diei: quia in die octauæ oēs resurgere debemus ad eternam vitam. Et ideo quæramus in Dñico die, quo Christus resurrexit, ipsum Christum: vt a morte vitorum ad vitam & gaudium sempiternum resurgamus in die iudicii: quo bona bonis, mala malis reddentur. Descensus fiat ad inferum. Ego dico Dominicum diem maiorem esse alijs oibus: quia mundus fuit conditus: & Christus resurrexit eodem die: ergo habet primatum super alios. Ergo maior est alijs diebus. Locusest a partibus sufficenter enumeratis vel a positione antecedentis. ¶ O fratres, omnes: surgamus in primo dierum omnium: id est in Dominica die (ocyus). i. citius quā in alijs diebus (quo) scilicet Dominico die (mundus extat cōditus). i. factus (vel) pro & (quo die cōditor). i. Creator omnium creaturarum: iam (morte victa). i. destructa: quia Christus moriendo mortem nostrā, i. eternam destruxit: & vitam resurgendo reparauit: & sic (resurgens nos liberat). i. liberauit ab inferno vel a potestate diaboli. Surgamus dico (a nostris torporibus). i. peccatis & vitijs: & non solum modo surgamus: sed quæramus per obseruationem mandatorum (pium). i. Deum: in hac nocte (sicut nouimus prophetā). i. David Deum quæsisse, sicut ipse ait: Media nocte surgebam ad consistendum tibi &c. Iterum: Lauabo per singulas noctes &c. Vnde in Homilia beati Gregorij legitur de quodam: qui postquam aliquantulum soporis corpori suo dedisset, extra mediam noctem surgebat: & vigilans perorabat: qui tandiu hoc fecit: donec facta est vox de celo a Domino dicens: Peccatum tuum dimissum est tibi. ¶ ANTONIUS NEBRISSEN. liberat non liberet, vt in omnibus libris scriptum reperies ratione ipsius ordinis & orationis contextus, quod tempus præteritum desiderat. Nam liberat pro liberauit positum est, vt superius in autoris præfatione videtur licet.

EXPOSITIO HYMNOR.

Purgamus, inquit & gram^{us} piū vt au-
diat nras pces. i. orationes pro vitā-
tādis vitijs & qrendis virtutibus (por-
rigat sua dextra). i. auxiliū (vt nos ex-
piatos). i. absolutos & purgatos (fordi-
bus). i. a vitijs, vel a fordib^{us} vitiōrum
(reddat sedibus polorum). i. celorum & angelorum. i. ponat nos in celo.

Reddat, inquit, nos polorū sedibus
vt muneret, supple nos (beatis donis)
i. donis celestib^{us} (qq). i. qeūq. (psalli-
mus). i. canim^{us} (ci). i. Dño (quietis ho-
ris). i. horis noctis (in sacratissimo tē-
pore) quo Christus resurrexit tēpore
dico (hui^{us} diei). i. Dñice. vel (muneret in sacratissimo tēpore hui^{us} diei). i. in die
iudicij, qui dicit sacratus, quia ibi bona bonis; mala malis reddent. Sed quia su-
periora per nos habere nequim^{us}: vertit se nūc ad filiū, & monet nos: q. pccmur
ipsum, quatenus ois libido, ois macula: & alia mala facta a nobis remoueant.

Iam postulamus te nūc o paterna
claritas affatim. i. abundanter (vt li-
bido) id est luxuria & mala cōcupi-
scentia, libido dico (fordidans) corpo-
ra nostra (& ois actus noxijs) id est
nocius: id est omne malū opus (ab-
sit). i. longe sit remotum: mē animatum corpus sit delectat. Affatim aliquando cū
vnico. f. scribitur, & est compositum ex a & fabile: quasi abunde & non diebili-
ter significet, & correpta antepenultima: si vero scribatur cum duplici. ff. signifi-
cat facundē, & antepenultima pducit.

Et ideo te postulam^{us} (nē fēda sit)
id est fordibus plena (vellubrica) id
est labilis ad luxuriam (compago no-
stri corporis) id est coniunctio nostri
corporis & anime: quæ tunc dicitur
fēda, quando caro præest virtuti: &
ratio est pulchra: quidō prædomina-
tur corpori, vel deprecemur vt caro subbeat menti (per quam) scilicet compagi-
nem (crememur) anima & corpore) id est cruciemur (acris) id est valde acris-
ter (ignibus). i. doloribus (auerni) id est inferni. Auernus dicitur ab a, quod est
sine, & ver veris, quod est delectatio quasi sine vere. i. sine delectatione. Auern-
us est locus in inferno, vbi est semper ignis: in quo impij cremabuntur, qui in
hac vita per immunditiam exarserunt.

Additio. Auernus, lacus est Cāpanie prope Baias Plutoni dicatus: vbi
introit^{us} ad inferos patere credebatur: & dicitur quasi sine aui-
bus hoc est auius inaccessus ob grauitatem odoris. Lucretius lib. vj.
Principio: quod Auerna vocant: non nomen id ab re
Impositum est: quia sunt auius contraria cunctis.

Nosttras preces vt audiat,
Suamq; dextram porrigat:
Vt expiatus fordibus
Reddat polorum sedibus.

Vt quicq; sacratissimo
Huius diei tempore
Horis quietis psallimus,
Donis beatis muneret.

Iam nunc paterna claritas
Te postulamus affatim,
Ab sit libido fordidans:
Omnisq; actus noxijs.

Nē fēda sit, vel lubrica
Compago nostri corporis,
Per quam auerni ignibus
Ipsi crememur æternis.

Ob

DE TEMPORE. FO. V.

Ob hoc redemptor quæsumus,
Vt probra nostra diluas,
Vitæ perennis com moda
Nobis benignè conseras.

Quò carnis actu exules
Effecti ipsi coelibes,
Vt præstolamur cernui,
Melos canamus gloriæ.

Presta pater pijsime,
Patriq; compar vnice,
Cum Spiritu paracletō,
Regnās per oē sæculū. amen.

Carmin est, quale illud, Primò dierum. Canitur ad laudes ma-
tutinas certis quibusdā dieb^{us} Dñicis. Et quia luce aduētante
gallus canit, alludens ad illud, quod Iesus post tertiū galli can-
tum Petrum respexit: cōdonationem peccatorum precatur.

Eternæ rerum conditor
Noctem diēq; qui regis,
Et temporum das tempora,
Vt alleues fastidium.

Materia huius hymni est commen-
datio & laudatio altissimi Dei oim
coditoris: qui ætern^{us} est. i. sine initio
& sine. Et distinguitur quid distat inter
æternum, perpetuū, sempiternū, tēpo-
rale. Æternū est qd^{am} caret principiū
anima: Sēpiternum est, quod nec habuit principium sub tempore: nec habebit
finem sicut æternum. Tēporale est, quod incipit cū tēpore & habet finē: vt cor-
pus nostrū. Cōstrue (Æternæ rerū conditor). i. factor. Cōditor nomē est verbale.

A v quod

EXPOSITIO HYMNOR.

quod componitur a do quod proprie significat abscondere: quasi in vno interiore fo-
culo. Verg. Scandunt rursus equum: & nota conduntur in alio. Ponitur tu aliqui
pro construendo quasi simul do. Salust. Urbe Romae sicuti ego accepi, condidit atque
incho habuere Troiani. Significat etiam repono. Plin. Formicæ condunt æstate fru-
ctus, quibus hyeme fruatur. Ponit etiam pro compono. id est Ph. Opus condidit pro-
prie oibus legendum. Aliquid etiam pro recedo ac sepelio: unde sepulchrum, conditoris
appellat. Ph. Post conditum monumento corpus. Idem, Tam rara in amicis fides,
tam parata obliuio mortuorum, ut ipsi nobis debeamus conditoria construere, o-
mniaque hereditate officio præsumere. A codo dicitur conditio, sed scribit sine c. quæ
est quædam dispositio & veluti fors fortunarum temporum & etiam rerum. Cicero: O
misera conditio! quid de iniuriis hæret. (qui regis) i. disponis & gubernas (no-
tetur) id est peccatorem vel diabolum (& qui regis diem) i. iustum (& das tempora)
i. diuersitates (temporum) i. spatiorum huius vitæ (ut alleues fastidium) i. remoueat
laborem nostrum. Fastidium a verbo fastidio fastidus derivatur quod significat cum fa-
stio quodammodo tenore: fastus enim significat superbiam siue elationem cum quadam in-
stabilitate verborum & est quartæ declinationis. fastus autem secundæ declinationis
est liber fastorum. Aeterni Dei sapientia ut hominis subleuaret fastidia, tempora mira
delectatione variavit. Nam si semper nox esset: homo deliceret & periret torpo-
re & inertia propter tenebras: & si semper dies esset, miser homo nimis laboris
studio affectus etiam periret. Et ideo Dominus misertus nostri: diem & noctis spatium
posuit & æternum, & temporibus tempora dedit subeuntia. Et nota quæ quæ ad
modum anni sunt quatuor partes vel quatuor tempora: eodem modo homo
canit ex quatuor elementis.

Præco diei iam sonat
Noctis profundæ peruigil,
Nocturna lux vianibus
A nocte noctem segregans.

Præco diei i. Ioannes, vel (præco
diei) i. Christi (iam sonat) i. nuntiat
(diem) i. Christum, præco dico (perui-
gil noctis profundæ) i. inferni pro-
fundi (nocturna lux) i. Ioannes, qui
ante lucem surrexit: ut luceret hominibus
qui erant in tenebris huius mundi (vianibus) i. volentibus ire ad Christum (& segre-
gans noctem a nocte) i. peccatum a peccatore: quia quos vult assumit: quos vult
in suo finit errore. Vel aliter construere (Præco) i. Dominus noster: qui est præmiū suis
(diei) i. patris (iam sonat) i. manifestat euangelicam prædicationem per prædi-
catores suos: ipse dico (peruigil) i. cognosces (noctis profundæ) culpam. & (no-
cturna lux) supple lucet (vianibus) i. præfens Ecclesia, quæ lucet in huius mun-
di tenebris: & (segregans noctem) i. discernens vnamquæque animam peccatricem
agentem penitentiam de commissis (a nocte) i. ab illa peccatrice anima: quæ
ex toto corde Deum reliquit: ita quod non vult eam venire ad penitentiam.

Hoc excitatus lucifer,
Solvit polum caligine.
Hoc omnis errorum cohors
Viam nocendi deserit.

Hoc excitatus lucifer id est quo
Domino prædicante vel Ioanne (luci-
fer) i. verus prædicator lucis diuine gra-
tiæ ferens alijs, excitatus, in qua (solvit
polum caligine) i. animam fidelem ab
omni nigredine vitiorum: & (hoc omnis

errorum

DE TEMPORE. FO. VI.

errorum) i. exercitus maligni diaboli (deserit) i. relinquit. Desero enim est idem quod
relinquo: quasi non amplius hæreo. Teren. Si deseris nos tu perimus. Hinc deser-
tum locum appellamus inhabitatum, quasi ab hominibus derelictum (viam nocendi) i. Iesum
excitatus & peccator currit ad portum. i. ad Christum: ut ibi requiescat. & vires bonæ
operationis ibi resumatur, & pœne canente omnis deceptio diaboli, vel exercitus ei di-
luatur. Vel chorus, i. cœueticulus errorum i. hæreticorum deserit viam suam, i. maledictam
sectam (nocendi) i. faciendi alijs nocumentum vel impedimentum. Enim corus aliqui
est ventus flans aduersus Aquilonem, qui a Grecis vocatur argestes, sine, h.

Hoc nauta vires colligit,
Ponti que mitescunt freta,
Hoc ipsa petra Ecclesiæ
Canente culpam diluit.

Hoc nauta p. nimio dolore noctis
fatigatus tendit ad portum, ut ibi recolligat
vires aliquantulum requiescat: sic
anima fatigata in nimio labore vitio-
rum & peccatorum tendit ad portum. i. ad
Christum per confessionem: ut ibi requie-
scat & vires bonæ operationis recolligat. Construere (Nauta) i. nauis ductor (colligat
vires) i. virtutes (hoc) i. Deo (q. pro & ipso Christo (freta) i. ebullitiones
vitiarum (ponti) i. huius mundi (mitescunt) i. mutescunt, & hoc. i. per Christum ipsum
(petra Ecclesiæ) i. Petrus qui est fundamentum Ecclesiæ (diluit canendo) i. flen-
do & penitendo (culpam) i. trinae negationis: quia ter negavit Dominum.

Surgamus ergo strenuè,
Gallus iacentes excitat,
Et somnolentos increpat,
Gallus negantes arguit.

Surgamus ergo strenuè i. Christus vel præ-
dicator nos excitat ad bene agendum
(surgamus) i. a peccatis (strenuè) i. se-
stinat (gallus excitat) i. commouet ad
penitentiam (iacentes) i. in peccato
lapsos vel exidentes, & (gallus incre-
pat) i. redarguit (somnolentos) id est
in peccatis permanentes: quia sicut ille qui dormit, vagus & ineptus est ad o-
mne opus: sic anima in peccatis manens inanis efficitur Deo. & (gallus arguit)
id est reprehendit (negantes) id est nolentes surgere de peccatis.

Gallo canente spes redit,
Aegris salus refunditur,
Mucro latronis conditur,
Lapsis fides reuertitur.

Gallo canente i. predicatore prædica-
to (spes redit) i. fiducia recuperandi
salutem reddit (& salus) i. vita æterna
(refunditur) i. largitur per penitentiam
(aegris) i. peccatoribus (mucro latro-
nis conditur) i. insidia diaboli, quæ
ut mucro cadunt homines, & cruciant animam æternaliter: & sic gallo canen-
te (fides lapsis reuertitur) quod factum est in Petro.

Iesu labantes respice
Er nos videndo corrige.
Si respicis, lapsus cadunt,
Fletusque culpa soluitur.

Iesu labantes respice i. quoniam gallo canente spes re-
dit. O Iesu Saluator mundi (respice) i.
misericordia tua (labantes) in peccatis.
A n t o. Labantes non labentes
emendat ex ratione carminis, quod pri-
ma brevis est. & lapsus, non lapsos,
quod est contrarium ei qui perimus. (nos
videndo) id est miserando (corrige) id est castiga nos (si respicis) id est miseris.
(lapses)

EXPOSITIO HYMNOR.

Capitulum. i. habentes: quia a peccatis resurgent (peccata cadunt) i. delenti (q.) pro
& (culpa) i. peccatum (soluitur) i. purgatur (fletu) i. lachrymarum gemitu.
Additio. Fletuq; culpa soluitur: melius diceret fletuq; culpa vertitur id
est commutatur in veniam.

Et peccata cadunt (si respicis) i. re
mittuntur: ideo (O tu lux) id est o tu
Christe qui es lux mundi, Ioan. 1. illu
minas nras mentes (refulge sensib*) i.
illumina nras mentes (& discute) i. re
moue (somnia mentis) i. peccata & tor
pore nostrum: & hoc ad honorem tuum scilicet (vt nostra vox sonet) id est lau
det (te) id est nomen tuum. o Christe (primum) id est maxime (& psallamus) i.
applaudamus (ore) scilicet voce & corde (tibi) i. ad honorem tui.

**Carmen est Sapphicum hendecasyllabum orthometrum mono
colon tetrastraphon.** Canitur ad horas nocturnas certis qui
busdam diebus Dominicis. Hortatur Christianos ad laudes
diuinas, vt consequamur vitam eternam.

**In hoc hymno nos hortando ad
mouet Gregorius:** vt quam diu in
hoc mundo laboramus: ne nocti, id
est peccato subditi simus, sed cum o
mnis studio pro executione bonorum
operum vigilemus: quia si vigilia no
stra soli Deo intendendo fuerit pro
uidenda aures Dei procul dubio per
ueniet. Materia huius hymni est lau
datio nominis Dei: & ipsi totis viribus decantare laudes & hymnos, intentio, vt
furgamus de vitijs & adhareamus virtutibus. Distinguanus ergo sic (O fratres
nos omnes surgentes nocte) id est de peccato (vigilemus) id est perseueremus
in Dei laude (semper) id est sine fine (in psalmis) id est in bonis operibus (medi
temur) id est perseueremus vigilando (& canamus) id est persoluamus (Domi
no) id est Saluatori nostro (dulciter) i. suauiter (hymnos) i. laudes. f. (totis vi
ribus) id est animo & corpore. Vigilare enim debemus sine fine: quia nescimus
quando veniet Dominus, an mane, an sero, an media nocte. Nocte dixit quia
de nocte venit Dominus, sicut nubib*. i. in velamine carnis: quia fuit quasi nox:
quando incarnatus fuit de beata Virgine: quia Deitas latebat in carne: & ideo
nocte. i. in hac presenti vita vigilare debemus: & non tota nocte dormire: quia
in nocte venit Dominus. Vnde dicitur: Vigilate: quia nescitis diem neq; horam.
Et ideo vigilemus in prosperis & in aduersis: non desidentes aut bona opera
interuidentes & omittentes lassumur: sed iugiter & indefesse Deo seruiamus.
Vnde non qui incepit: sed qui perseuerauerit vsque in finem, saluus erit. In
choata enim virtus non proficit: nisi ad finem perducatur.

Canamus

DE TEMPORE. FO. VII.

Vt pio Regi pariter canentes,
Cum suis factis mereamur aula
Ingredi coeli, simul & beatam
Ducere vitam.

Præstet hoc nobis Deitas beata
Patris ac nati pariterq; sancti
Spiritus, cui reboat in omni
Gloria mundo.

¶ Canamus hymnos, vt nos (canen
tes) i. laudes persoluentes (pio Regi)
i. Christo (pariter) i. corpore & ani
ma mereamur ingredi aulam coeli, i.
regnum eternæ beatitudinis (& du
cere) i. habere simul vitam eternam: vel
beatam, id est puram vel sanctam.

¶ Dixi, quod debem* canere pio Re
gi: vt mereamur coeli ingredi ianuam
(Deitas beata) i. Deus vnus. f. pater
& filius & Spiritus sanctus (psstet) i. do
net nobis oib* (hoc) i. ea q; supra ora
uimus (gloria cui*) i. laus cuius Deitatis (roborat) i. resonat. Vergilius: Reboat
sylvæq; & magnus Olympus (in omni mundo) i. vbicunq; vnde dicit, Quicquid
in mundo fit, per ipsi* fabricatio nē fit. f. Domini per quē Deū & in quo sunt oia.
Omnia enim illi soli famulantur. Cælum & terram ego implebo, dicit Dominus.

¶ Carmen est, quale illud, nocte surgentes. Canitur ad laudes
matutinas certis quibusdam diebus Dominicis. Christia
nos excitat sub lucem, vt Dei misericordiam implorent.

Ecce iam noctis tenuatur vm
bra:
Lucis aurora rutilans coruscat.
Viribus totis rogemus oēs
Cunctipotentem.

¶ Materia huius hymni est miseratio
Christi, & continuatur hymno superi*
dicto sic, qui surreximus nocte: id est
de peccato cauendo. Nox deponitur
& ecce dies appropinquat: quia sicut
illi: gallo canente in nocturnis horis
iter disponit agere. i. inchoat. sic ille,
qui in nocte huius mundi ad celestia ire desiderat, gallo canente, i. predicatoris præ
dicante surgit, & iter incipit per bonam operationem. Construe (Ecce umbra) i.
ignorantia vel obscuritas (noctis) id est diaboli (iam tenuatur) id est annihilatur (au
roræ lucis) i. Christus patris cognitio. Aurora ab aura dicitur: quia tunc aer inci
pit splendescere. Aura enim splendore significat. Verg. Discolor vnde auri per
ramos aura refullit. Horatius: Tua retardet, aura maritos. Hinc aurum deducitur
propter splendore eiusdem metalli. Aliquid etiam, aura pro vito ponitur. Verg. At
illi dulcis compositis spirabat crinibus aura. Ponitur etiam pro afflatu & fauore.
Idem. Nunc quoq; iam nimium gaudens popularibus auris (rutilans) id est splen
dorem emittens (coruscat) i. splendet. Vnde Verg. Pennisq; coruscant. i. splen
dent. Et nota, quod sicut aurora depellit noctem: si Christus deuicit diabolum,
quia Christus est princeps nostræ humanitatis (aurora) id est Christus: quasi au
rem colorem habens: quia coruscat: ideo (rogemus omnes) id est deprece
mur. Rogare, verbum est frequentatiuum a rogo rogas, & significat frequen
ter & cum attentione rogare (viribus totis) id est cum omnibus viribus animæ
& corporis (cunctipotentem) quia omnia in sua potestate sunt.

¶ Ut Deus

EXPOSITIO HYMNOR.

¶ Vt Deus noster miseratus nostri, i. quia miserando nos redemit (pellat), i. remoueat (omne angorem), i. omne peccatu. Languor proprie est id quod torpor & inertia. Vnde Cice. Nihil autem magis cauendum est, quam ne quis languore desidiat, dedat. Et pellendo peccatu (tribuat salutem), i. vitam corporis & animae: quia per Dei gratiam non propriis meritis vita datur. (donet ergo nobis pietate patris), i. ipsius misericordia (salutem) in columinitate, aliqui in salus ponitur pro remedio: Verg. Vna salus victis nulla sperare salutem. Inde venit salutaris, salutaris, & saluber: vel magis vilitate salubris, quod praebet sanitatem: vnde aerem, cibum, potum, locum, multa, huiusmodi dicimus salubra, salutaria & salubria (regna polorum) id est aulam, coelorum.

¶ ANTONIVS. Pellat angorem sic legendum est, non languore ex ratione carminis, quod facile apparet. est enim angor autore Cicerone in. iij. lib. Tusculan. quaestio. Aegritudo premens. (Pellat, inquam, angorem) id est corporis & animae cruciatu siue angustia. **¶** Praestet hoc nobis &c. vt in fine hymni tertij.

¶ Carmen est, quale illud, primo dierum. Canitur hora diei prima orto iam sole. Monet nos petere a Deo gratiam, vt per totum diem abstinemus nos a peccatis, vt possimus illum rectius laudare.

¶ Materia huius hymni est deprecatio ad Dominum vt (orto sydere), i. Christo, dignetur nos segregare a vitijs: & nos induendo virtutibus repellat superbiam & nos faciat humiles, & quoniam umbra noctis, i. peccatum recessit a nobis: ideo lux vera: id est Christus, corporibus nostris inhabitet. Construe sic (sydere iam lucis orto), i. Christo nato: qui refulsit in mundo sicut sol iustitiae: qui redimendo eripuit nos de tenebris & umbrae mortis. id est a peccato (nos supplices) id est humiles (prececur Deum) id est valde oremus apud Deum (vt in diurnis actibus) id est assiduis bonis operibus (seruet nos a nocentibus) id est custodiat & protegat nos a peccatis & omnibus alicuius.

¶ Dico vt nos seruet a nocentibus gratia Christi (refrenans) id est compescens linguam, & temperet eam (ne horror litis) id est contentio vel seductio diaboli (insonet) id est in nostra corda sonet (visum fouendo contegat) id est nutriendo & regulando concupiscentias nostras: & visum sic protegat & dirigat (ne vanitates hauriat) id est ne videamus ea quae videnda non sunt. Et non solum visus oculorum sit mundatus

¶ Vt Deus noster miseratus omne Pellat angore: tribuat salutem: Donet & nobis pietate patris Regna polorum. Praestet hoc nobis &c.

DE TEMPORE. FO. VIII.

mundatus: sed etiam cordis: vt gaudium vanitatis non hauriamus: & in delectationibus & concupiscentijs non gaudeamus. Vnde Dominus ait: Non mihi posunt viuere, qui non sunt in ortu mundo. Aestimamus enim temere: si Deo & mundo volumus perfrui. Et alibi. Non est conuentio Christi ad Belial. Diabolus enim & Deus non bene conueniunt: nec in vna sede morantur. Et Deus in euangelio: Nemo potest duobus dominis seruire: Deo scilicet & mammonae. id est pecuniae male acquisite & diuitijs. & nota, quod inter amorem Dei & huius mundi est haec differentia, quod amor huius mundi in principio dulcis esse videtur: sed finem habet amarum. Vnde Ecclesiastes: Nouissima autem eius amarior, sicut absinthium. Amor Dei ab amaritudine incipit: sed vltima eius dulcedine plena sunt. Haec est salutaris mansio: scilicet Deus: haec sunt tabernacula iustorum: in quibus vox letitiae & exultationis sonat semper: vbi beatissimi habitabunt: cuius decorem propheta concupiscit: cuius habitationem optauit, cuius desiderio flagrauit.

¶ Sint pura cordis intima: Absistat & vecordia: Carnis terat superbiam Potus cibi: parcitas.

¶ Intima cordis sunt pura, i. munda a mala cogitatione (& vecordia), i. stultitia, quae fecit hominem vecordem esse (absistat) id est absit a nobis procul (q.) pro & (parcitas), i. abstinentia cibi & potus (terat) id est minuat (superbiam carnis), i. peccatum & stimulum eius: quia nisi habeamus parcitatem cibi & potus, omnia in contrarium sunt praedicta nobis eueniunt: nec poterimus refricare linguam nostram, nec nostra intima erunt pura, sed sordida: & horror litis eis associabitur. & sic per haec & cetera mala condemnabimur.

¶ Vt cum dies abscesserit: Noctemq; fors reduxerit: Mundi per abstinentiam Ipsi canamus gloriam.

¶ Vt cum dies (abscesserit), i. a nobis per mala opera (q.) pro & (fors), i. diuina dispensatio, vel fors, i. diabolus vel sol per sui absentiam (reduxerit noctem), i. peccatu, quia nil aliud est dies quam illuminatio solis per aerem, vel aer sole percussus: (noctem, inquam) id est praesentis saeculi purificati (canamus gloriam) scilicet sempiternam (ipsi) id est Deo. Et quia nox recessit & dies venit, referamus gloriam Deo: & hoc iure.

¶ Deo patri sit gloria: Eiusq; soli filio: Cum spiritu paraclæto: Et nunc & in perpetuum. Amen.

¶ Referamus gloriam Deo & hoc iure dico: quia tot & tanta contulit nobis, quia peccatum percussit, & a morte liberauit nos, & ad vltimum nos in filios collocavit & suscepit. (Gloria), i. laus sit Deo patri (q.) pro & (eius soli filio) i. vnico filio Christo. & hoc (cum spiritu paraclæto), i. consolatore. Spiritus sanctus dicitur consolator aduocatus prius, ideo quia discipulorum corda: quae fuerunt moesta de morte Christi reddidit consolationi (& nunc), i. in praesenti (& in perpetuum), i. sine fine. Amen.

¶ Carmen

EXPOSITIO HYMNORVM.

¶ Carmen est, quale superius canitur hora diei tertia. Quia vt Actuum capite. 2. scribitur, Spiritus sanctus sub specie ignis diffusus est in Christi discipulos. Itaque & nos petimus, vt inflammati charitate Deum & proximos amemus.

¶ Materia huius hymni est deprecatio sancti Spiritus: vt dignetur in pectora nostra descendere. quam scilicet deprecationem facimus in hora tertia. In hora tertia peccauit Adam in paradiso, propter quod peccatum inde eiectus est: deo Spiritui sancto facimus hanc orationem: vt sicut ab Adam per suggestionem separatus est ita per eius correctionem nostro pectori ingeri dignetur. Et sicut inflammavit Apostolos hora tertia: sic dignetur ingeri in cordibus nostris vel infundi, vt mereamur Deum vere laudare: & hoc est (O sancte Spiritus) tu dico (promptus). i. paratus ad perquirendū & consolandum (qui es vnus vel vnus). i. vnus substantiæ (patri cum filio) dignare (ingeri). i. infundi nobis (nunc) i. adhuc: sed iam dico tu (Spiritus) refulsus nostro pectori. i. vt infundas nobis Spiritum sanctum: vel simus repleti te Spiritu sancto, vt consequamur remissionem peccatorum. vel (vnus aut vnum patri cum filio) in essentia vel in potestate.

¶ ANTONIVS nebrissen. Vnum patri cum filio non vnus: nam genus neutrum in diuinis dicit substantiam: vnus vero vel vna in genere masculino aut feminino dicit personam: vt filius est vnum cum patre: non tamen vnus. Et filius est alius a patre: non tamen aliud.

¶ Os & lingua pertinent ad corpus: mēs vero ad animā: & sensus ab utroque procedit: & similiter eodem modo pertinet Spiritus sanctus ad vtrumque. scilicet ad patrem & filium: qui ab utroque procedit. Et tamen non tres Dij, sed vnus est Deus. Et nota, quod in sole tria sunt, scilicet sphaera, claritas, & calor. Sphaera solis naturaliter splendens est & calens. Summus pater naturaliter sapiens est & amans. Sphaera solis & splendor & calor non sunt tres soles, sed vnus sol. Summus pater & sapientia & amor eius non sunt tres Dij, sed vnus est Deus. In sphaera solis ignem patrem intelligere debemus, in splendore filium, in calore Spiritum sanctum (Os, lingua). id est corpus (& mēs) id est anima (sensus) id est vterque, scilicet corpus & anima (vigor) id est virtus (personent) id est credant, vel confiteantur (confessionem) id est Trinitatem. scilicet patrem & filium & Spiritum sanctum esse vnum Deum (charitas). i. amor Dei & proximi (flammeat) i. ardeat in nobis (igne) supple sancti Spiritus (ardor) sue charitatis (accendat) id est illuminet spirituali amore (proximos) id est amorem Dei desiderantes.

¶ Presta pater, quod reliquum est, in fine hymni Primo dierum, exposuimus. ¶ Carmen

Nunc sancte nobis Spiritus
Vnus patri cum filio
Dignare promptus ingeri,
Nostris refulsus pectori:

Os, lingua, mens, sensus vigor,
Confessionem personent,
Flammeat igne charitas,
Accedat ardor proximos.

Presta pater pijsime &c.

DE TEMPORE. FO. IX.

¶ Carmen est, quale superius. Canitur hora diei sexta, quo tempore est maximus diei calor. Itaque tempore occasio ne petit temperari in nobis choleram, quæ est ira sedes.

Rektor potens, verax Deus,
Qui temperas rerū vices,
Splendore mane instruis,
Et ignibus meridiem.

¶ Materia huius hymni sumitur per qualitates & diuersitates aeris & temporis: ex hoc, scilicet quod maximus calor solet esse aliqui in meridie: & quæque solet nocere animæ & corpori. Vnde Deum rogare debemus, vt in nobis extinguat flamas vitiorum nostrorum: & tribuat nobis suam charitatem in cordibus nostris. Et nota solū hora tertia Deum rogare debemus: sed etiam sexta hora: in qua Adam eiectus fuit de paradiso per superbiam: vt vnde per transgressionem fuit eiectus: illuc redeamus per bonam operationem Christo annuente: qui eadem hora in cruce positus fuit. O tu (rektor) qui regis omnia (potens). i. qui potes omnia facere quæ vis: quia manus tua potentia: & in ea omnis potestas & fortitudo (verax Deus) qui nunquam mentiris: quia tu ipse veritas es: & verax in verbis & promissis tuis quæ nunquam fallunt (qui temperas). i. qui mitigas (vices) id est vicissitudines rerum: & (instruis mane) id est incipientes bona opera facere (splendore Solis) id est lumine (& instruis meridiem ignibus). i. calore, scilicet charitate.

¶ Extingue flamas litium
Aufer calorem noxium,
Confer salutem corporum,
Veramque pacem cordium.

¶ Extingue flamas litium). i. suffoca calorem mundanarum tērationum: vel (extingue flamas). i. mortifica in nobis flamas. i. ardores libidinis: vel (litium). i. odiorū vel discordiarum: (aufer calorem). i. remoue amorem a vobis & appetitum (noxium). i. noxiarum rerum: quia tu bonus calor & Sol vite æternæ (confer salutem) scilicet nobis (corporum). i. animarum (q.) pro & (pacem cordium) id est animorum (veramque pacem) id est non fictam.

¶ Carmen est, quale illud, Primo dierum. Canitur hora diei nona: cum Deus inuariabilis sit, dederit tamen temporibus lucis varietatem, petit vt vespere, id est, finis vite nostræ sit lucidus & sine mētis perturbatione: vt in fide Christi morietes, vitam æternam consequamur.

Refrum Deus tenax vigor,
Immotus in te permanens,
Lucis diurnæ tempora
Successibus determinans:

¶ Materia huius hymni est, quod non solū in hora sexta deprecandus & laudandus est Deus: sed etiam in hora nona: in qua Iesus Christus migravit de hoc mundo ad patrem: vt possimus transire de vitis ad virtutes: & ad bonas operationes. (O Deus tenax) i. teneo tenes: quia omnia tenes sub potestate tua & pietate (vigor). i. virtus (rerum permanens in te immotus). i. non variabilis, B quia

EXPOSITIO HYMNOR.

quia nunquam in seipso mouetur (determinans) id est diuidens (tempora lucis diurnae) id est quotidianae (successibus). i. quibuslibet distinctionibus.

¶ Et quia haec dicta facis (largire). i. concede (clarum vespere). i. sine nostrae vitae & exitum (quod) pro vt (nra vita nusquam decidat). i. non cadat in aliquo graui peccato (sed perennis gloria) supple illa; quae sine fine existens (premium mortis sacrae, instet). i. nobis per remissionem peccatorum.

¶ ANTONIVS. instet, sensus est, quod gloria perennis, appositione premium mortis sacrae (instet). i. sequatur.

¶ Carmen est, quale illud, Primo dierum. Canitur hora vespertina commemorata lucis creatione, eiusque officio instante nocte, per quam intelligimus peccatum ignorantiamque. Petit gratiam, quia praemuriamur a peccatis, & optemus aeterna.

¶ Materia huius hymni est innocentio, quam facit beatus Gregorius ad Dñm: vt sicut pcepit mane iunctum vespere vocari diem ita audiat preces nostras: & commendat die Dominici per opus, quod quotidie factum est & in eodem die vt ibi: Fiat lux, & facta est lux. (O optime Creator lucis). i. filij tui, vel angelorum (proferens). i. tribues (lucem). i. filium tuum (dierum). i. Apostolorum tuorum, qui dies vocatur (parans originem). i. qñ dixit: Fiat lux. i. initium (nouae lucis primordij mundi). i. Apostoli, qui lux mundi interpretatur. Vnde dicitur: Vos estis lux in ista vita illustrantes omnia: Vos estis sal terrae, condientes morum temperantiam: ipsi Apostoli pastores sunt populorum, omnia conseruantes.

¶ Et tu (q pcepis mane iunctum vespere vocari die). i. die & nocte, qui est dies naturalis, vnde dictum est: Factum est vespere & mane dies vnus. vel aliter, tu q pcepis mane iunctum vespere vocari (die). i. Deitate iuncta carni nrae, quae obscura est: vt vespere (vocari die). i. Christum, qui est verus Deus (tetrum chaos) id est nox & peccatum & obscuritas vitiorum (illabitur). i. cadit in nos, & ideo (audi preces). i. nostras (cum stetibus). i. cum desiderijs lachrymarum.

¶ Dico audi preces nras, & quare (ne mens) i. aia nra sit ponderata (crimine). i. peccato vitiorum, & hoc est qd dicit (ne mens grauata). i. ponderosa vel opprta (crimine). i. peccato (sit exul) id est alienata (munere). i. dono eter-

Qui mane iunctum vespere
Diem vocari precipis,
Tetrum chaos illabitur
Audi preces cum stetibus.

Nè mens grauata crimine
Vita sit exul munere,
Dum nil perenne cogitat,
Seseq; culpis alligat.

DE TEMPORE. FO. X.

nae beatitudinis (vitae). i. Christo, qui est vita (dum mens nihil perenne cogitat) id est perpetuum (sed alligat) id est illaqueat sese culpis vitiorum.

¶ Ergo & nos debemus accipere Christum, vel eternam beatitudinem, & vt hoc fiat mens (pulsat). i. inquirat (intimè celorum). i. Christum (tollat). i. acquirat (vitale premium). i. eterna beatitudinem, ergo (vitam) oē noxium. i. oē peccata quā ad corpus (purgemus oē pessimū). i. omne peccatum quātū ad animā.

¶ Additio. Et nota quod omne pessimū non dicitur Latine: teste Vallae: quia nunquam iungitur superlatiuo: sed positiuo & comparatiuo, vt omnis sapiens vel sapientior: ideoq; dicendum erat pessimū quidque secundum medios Latini sermonis autores.

¶ Carmen est, quale illud, Primo dierum. Canitur horis diei completis. Implorans diuinam tutelam, petit ne per noctis infomina lemures mentibus nostris incurantes occurrant.

¶ Te lucis ante terminum
Rerū Creator poscimus,
Vt solita clementia
Sis praesul ac custodia.
Materia huius hymni est Deū deprecari in inceptione noctis, vt sicut deprecamur Deū in inceptione diei vt custodiat nos per totam diē: ita in inceptione noctis vt nos custodiat p totā noctē deprecamur (O rerū Creator poscimus). i. petim⁹ te (ante terminū lucis). i. anteq; de mūdo exeamus, vel anteq; dies recedat: (vt sis praesul). i. custos, vel speculator, ac custodiā vel sis praesul (ad custodiā). i. ad custodiendam animam.

¶ Duo sis praesul ac custodiā: vt (procul recedant somnia). i. lōgē sint a nobis & remotae illusiones demonū vel prauae delectationes carnis: & (phantasmata noctis). i. occultae deceptiones vel suggestiones & noctis apparitiones. i. malignorum spirituum. Nox diuiditur in sex partes. i. sero siue vespere, conticinium, interpestum, gallicinium, crepusculum, mane. Sero est quādo nox imminet, illud. i. tempus quod sequitur Solē occidentē, quod etiā vespere dicitur ab illa stella post Solē oriente. Conticinium est hora, qñ homines cubitum pergunt. Interpestum est qñ nihil operantur, & est communis hora quiescendi emittunt voces. Crepusculum est qñ dubium est inter diem & noctem. Mane est quādo aurora apparet, & (comprime nostram hostem). i. diabolum vel carnem, (nè corpora nostra polluantur). i. malo vel corporali pollutione.

¶ Carmē est caecometrum, simile tamen dimetro Iambico. Canitur in quadragesima horis diei completis. Petit ne per instantis noctis tenebras illudamur, & quietem nobis placitam tribui.

EXPOSITIO HYMNOR.

Materia huius hymni est, q. deprecari debemus Deum: ut det nobis quietam noctem, & defendat à perfido hoste: & oculi sic somnum capiant q. cor semper ad Deum vigilet. (O Christe qui es lux) Angelorum & illuminator omnium sanctorum. Vnde ipse dixit, Ego sum lux mundi (& dies). i. Christus, qui illuminat omnem diem & parat omnem lucem: cum autem mirabile sit: quia sicut Pater est lux, & Filius & Spiritus sanctus sit lux, non tamen tres luces, sed Pater & Filius & Spiritus sanctus una & inseparabilis est lux: sicut in hac dictione q. est lux sunt tres literæ & unus sonus: cui ad significationem ipsius sensus aliquid addi vel minui non potest: sic quoque, cum tres personæ sint, est una Deitas, cui naturaliter addi vel minui nihil potest. Non enim Deus tres luces est, quia si verum esset, iam lux una non esset: nam quicquid naturaliter diuidi potest in illa substantia, quæ diuersitate patitur: non potest dici unum: & (detegis). i. aperis (tenebras). i. versutias (noctis). i. diaboli (q. pro) & (crederis lumen lucis). i. patris: tu dico (predicans) id est permittens Apostolis (beatum lumen) id est Spiritum sanctum.

(O sancte Domine). i. q. dominus (precamur). i. rogamus te. (defende). i. protege nos à vitijis & ab insidiatoribus nostris. i. de monibus: qui ut leones rugientes circumquærentes quæ deuorent: ut ait Apostolus (in hac nocte). i. in præsentia vite & (requiescit nobis in te) id est requiescamus tecum in cælesti regno: & (tribue). i. concede (noctem quietam) id est tranquillam & securam.

(Nè grauis somnus) id est nè graue peccatum vel delectatio peccati (irruat) id est opprimat nos (nec hostis) id est diabolus (surripiat) id est fraudulenter decipiat nos (nec caro) nostra (illi consentiens) scilicet diabolo in peccato (nos reos statuatur). i. faciat esse culpabiles tibi. i. Domino: quia Dominus noster es secundum naturam.

(Quamuis dico) q. grauis somnus non irruat: tamen non dico q. oculi somnum non capiant, imò aliquantulum capiant: ut hi (oculi somnum capiant). i. aliquantulum capiant, ut corpus refocilletur (cor). i. mens (semper vigilet ad te) & o tu Domine (dextera tua). i. auxiliū tuū (protegat famulos). i. q. te diligunt.

(Defensor noster aspice) scilicet nos (& reprime insidiantes) id est demones qui semper insidiantur nobis: & quia maligni spiritus semper sunt parati insidiari nobis & nocere: & animas in

Christe, qui lux es & dies,
Noctis tenebras detegis.
Lucisq. lumen crederis
Lumen beatum prædicans,

Precamur sancte Domine,
Defende nos in hac nocte.
Sit nobis in te requies.
Noctem quietam tribue.

Nè grauis somnus irruat,
Nec hostis nos surripiat,
Nec caro illi consentiens,
Nos tibi reos statuatur.

Oculi somnum capiant,
Cor ad te semper vigilet.
Dextera tua protegat
Famulos qui te diligunt.

Defensor noster aspice,
Insidiantes reprime,
Guberna tuos famulos:
Quos sanguine mercatus es.

gulari

DE TEMPORE.

FO. XI.

gulari: ideo petimus, ut Deus eos reprimat & restringat, nè nocere valeant. Est notandum q. maligni spiritus tres habent habitationes. Sin inferno, in aëre, & in terra. Illi, qui in terra manent, diuiduntur in duabus partibus: & vocantur larue & larues: larue in nocte lædunt: larues autem in die. (guberna). i. rege nos tuos famulos (quos mercatus es). i. redemisti tuo sanguine. Et nota quod diu per peccatum serui fuimus: modo per Christum liberi facti sumus: quia nec auro corruptibili, sed proprio sanguine suo nos redemit.

Memento nostri Domine
In graui isto corpore,
Qui es defensor animæ,
Adesto nobis Domine.

(re) id est corruptibili: qui es defensor animæ: o tu Domine (adesto nobis) id est esto ad defensionem nostram.

Carmen est, quale illud, Primo dierum. Canitur ad horas vespertinas feria secunda: Alludens ad illud Genes. i. quod aquæ superiores ab inferioribus sunt distinctæ. Petit ut lumine fidei illustremur.

Immenso cæli Conditor
Qui mixta nè confunderet,
Aquæ fluuenta diuidens,
Cælum dedisti limitem.

paret res mundanas: ita diuidat mentes nostras à malis operibus. Sed queritur cur partem attulit in cælum: & ad quid cælum igneum est. Ignis leuis materiam leuiter combureret. Et si queratur qualiter aquæ manent super ignem: Augustinus dicit, quod fortitudo ignis aquam coagulat & coarctat. Item queritur, si cælum mobile est & rotundum: quomodo aquæ manent super ignem? datur hoc exemplum: quia multa corpora exterius sunt rotunda, quæ interioribus sunt quadrata & sic potest esse cælum. Cælestes namque naturæ igneæ sunt. Vnde spiritus dicitur purus æther: quia rogos id est ignis. Vnde nisi vnda superioris & inferioris aquæ æthera suæ ignem temperaret, totam terram incenderet & ruptam in puluerem dispareret (O Christe Conditor immenso) id est sine mensura (cæli, qui diuidens fluuenta aquæ) id est aquarum cursus (nè confunderet mixta) scilicet super faciem terræ. i. confusionem faceret (cælum dedisti limitem) id est terminum inter aquas superiores & inferiores.

B ij Tu

EXPOSITIO HYMNOR.

Tu dico firmas locum inter aquas
coelestes & aquas terrestres (coelesti-
bus). i. angelis vel aquis, & (simul ri-
uulis terrae). i. fluminibus vel peccato-
ribus (vt vnda). i. aqua (temperet fla-
mas). i. igne firmamentum: ne flammis dis-
sipent (solum terre). i. soliditatem.

O tu piissime (infunde nunc). i. in
presenti (donum perennis gratiae). i. Spiritus
sancti (ne error). i. idololatria, vel ori-
ginale peccatum (vetus). i. antiquus
(atterat) id est conterat nos (casibus nouae fidei) id est haereticis vel diaboli: no-
uam dicit: quia nullus alius peccauerat per originale peccatum.

Fides. i. nostra (inueniat lucem tuam
o Christo) & inueni modo (ferat iubar)
id est splendorem (luminis) id est spi-
ritus sancti, & ferendo iubar tribuat
se nobis: (haec) id est fides (terreat can-
ta vana) id est cunctam prauitatem
haereticam (nulla falsa comprimant) id est deprimant (hanc). i. fidem.

**Carmen est, quale illud, Primo dierum. Canitur. ij. feria ad
horas nocturnas. Hortatur nos, vt surgamus ad oratio-
nem, qua Deum confiteamur, & peccatorum veniam petamus.**

**Materia huius hymni est, quod de-
bemus surgere de lecto. i. de peccato:
& deprecari Deum vt dimittat nobis
peccata nostra. i. praesentia, praeterita, &
futura. Cum facimus inuocationem ad
Deum patrem, sic debemus dicere: O**

**Deus pater (refectis artibus somno). i. sensibus nostris repletis in mundana dele-
ctatione (surgamus spreto cubili). i. ipsa delectatione, quia postquam fuerint in men-
bra nostra refocillata somno & reparata virtute, debemus cum indignatione
spemur: & ad Dei seruitium festinare: & tunc Deus aderit nobis (deposcimus)
i. deprecamur (te adesse). i. praesentem (nobis canentibus) id est laudantibus.**

**Et ideo non solum corde sed etiam
lingua te deprecamur, o Domine (lin-
gua nostra concinat). i. laudet te (pri-
mum). i. maxime super omnia (ardor)
id est amor mentis nostrae (ambiat)
id est desideret te, & ad quid vt tu san-
cte pater sis exordium). i. principium
nostrorum actuum sequentium: vt ois
nostra actio a te semper incipiat: & per te incepta finiatur.**

**Firmans locum coelestibus,
Simulq; terrae riuiulis,
Vt vnda flammis temperet,
Terrae solum ne dissipent.**

**Infunde nunc piissime
Donum perennis gratiae,
Fraudis nouae ne casibus
Nos error atterat vetus.**

**Lucem fides inueniat,
Haec luminis iubar ferat,
Haec vana cuncta terreat,
Hanc falsa nulla comprimant.**

**Somno refectis artibus
Spreto cubili surgimus,
Nobis pater canentibus,
Adesse te deposcimus.**

**Te lingua primum concinat,
Te mentis ardor ambiat,
Vt actuum sequentium,
Tu sancte sis exordium.**

Cedant

DE TEMPORE. FO. XII.

**Cedant tenebrae lumini,
Et nos diurno syderi,
Vt culpa (quam nox intulit)
Lucis labefcat munere.**

Tenebrae. i. vitia & peccata (cedant). i.
locum dent (lumini). i. Christo (&
nox) supple cedat (diurno syderi) id
soli (vt culpa). i. peccatum (qua nox
intulit nobis). i. diabolus (labefcat)
id est euanescat (munere). i. gratia (lucis) id est Christo, vel Spiritus sancti.
ANTONY. Labefcat, inquit labefcat: nam labefco prima lingua est, Laba-
fco vero breuius: quod hoc in loco desideratur, quia in secundo loco lambus est
necessarius.

**Precamur idem supplices,
Noxas vt omnes amputes,
Vt ore te canentium,
Lauderis in perpetuum.**

Nos supplices. i. humiles (preca-
mur idem). i. illud, & ad quid? (vt am-
putes). i. auferas (omnes noxas) id est
omnia peccata & vitia, vt lauderis in
perpetuum ore canentium te.

**Carmen est, quale illud, Primo dierum. Canitur feria. ij. ad lau-
des matutinas. Aduentante luce, filium, qui est splendor pa-
tris, deinde patrem ipsum multa petens, implorat.**

**Splendor paternae gloriae,
De luce lucem proferens,
Lux lucis & fons luminis,
Dies diem illuminans.**

**Materia huius hymni est patris &
filij & Spiritus sancti credulitas, & q-
tantum pater sit in filio: & filius in pa-
tre: & Spiritus sanctus procedens ab v-
troque: & per hanc credulitatem roga-
mus (vt confirmet). i. conferat nobis suam gratiam: vt sit nobis cibus & potus,
(O Christo qui es splendor paternae gloriae). i. patris per quem glorificaris (profe-
res lucem). i. Spiritum sanctum (de luce). i. de patre, vel (proferes). i. manifestans (lu-
cem). i. te ipsum aeternam lucem venientem in hunc mundum de luce paternae (O
lux). i. filius (lucis). i. patris: & (fons). i. origo luminis vel Spiritus sancti: tu di-
co dies (illuminas die). i. illos quos praedicatione Apostolorum facis illuminari.**

**Verusq; Sol illabere,
Micans nitore perpeti,
Iubarq; sancti Spiritus
Infunde nostris sensibus.**

**Et tu o Christo qui es (verus) sol illa-
bere). i. descende (micans nitore perpeti)
i. perpetuo lumine eterno (infun-
de). i. mitte (iubar). i. splendorem Spiritus
sancti (nostris sensibus). i. nostris mentibus: &
non solum vocemus filium, sed te patrem.**

**Votis vocemus te patrem,
Patrem perennis gloriae,
Pater potentis gratiae
Culpam releget lubricam.**

**Et non solum vocemus te filium (sed vo-
tis vocemus). i. precamur eum deside-
rio: vocemus, inquam (te patrem per-
ennis gloriae) id est perpetuae: quia infi-
nita est: & vocemus, vt pater potentis
gratiae (releget). i. restringat, vel mit-
tat in exilium (culpam lubricam) id
est libidinem, quae facit hominem cito labi de bono ad malum.**

B iij. Dixi

EXPOSITIO HYMNOR.

Dixi inuocemus: & quare: vt pater Informet actus strenuos,
(informet). i. componat (act' strenuos)
i. honestos. f. bonas operationes (&
ref'adat). i. frangat (detem). i. fortitu-
dinem (inuidi). i. diaboli, & quoadmo-
dum aliquis mordet escam: ita diabo-
lus mordet & seducit Christianos operando mala in eis (& secundet). i. faciat
prosperos (casus nostros asperos). i. castigando nos p'issimè faciat sec'adare (do-
net nobis gratiam gerendi). i. patiendi eisdem casus asperos.

A N T O. emendauit secundet: nam si legas fore'det, vt in hoc loco scriptu
reperimus, cōtrarium esset ei, qd' petimus, sicut iam à principio annotatum est.

Modò conuertit se ad fideles: quasi
dicat: filius infundat in nobis rubar
sancti Spiritus: & actus nostros diri-
gat (& gubernet mentem) id est ani-
mam nostram, (& regat) eam castam
in fide catholica (fidei corpore) fan-
ctæ Ecclesiæ, vt (fides nostra ferueat)
id est ardeat (calore). i. charitatis vel amore Spiritus sancti (nesciat venena). i.
hæreses (fraudis) id est diaboli.

Vt mens sit nescia fraudis (Chri-
stus sit nobis cibus). i. predicatio Dei:
quæ reficiat nos, id est mentes nostras,
vt cibus reficit corpus: & hac comestio
ne. i. prædicatione habeamus potum,
id est fidem. Fides est charitas prædica-
tionis (q' pro & Christus sit cibus ecc-
lesie (& fides). f. catholica sit noster potus (lati). i. alacres, vel hilares (bibamus
sobriam ebrietatem). i. temperatam. f. infusionem Spiritus sancti: vt nos feruet
à peccato. Et ebrietas Spiritus est sobria. i. temperata & modesta: quia homines
inflammat amore Dei: & feruat ab amore peccati: quia sicut ille, qui est ebrius
obliuioni tradit omnia: nec recordatur: sic qui plenus est Spiritu sancto vel gra-
tia Spiritus sancti: omnia mundana obliuiscitur.

Hic dies. i. præsens vita (læta tran-
seat) id est exterminetur (læta dies)
id est Christus adueniat ad nos (&
pudor) id est castitas sit (vt diluculum)
id est vt aurora luceat.

A N T O N I V S Nebris. (vt dilu-
culum. alludit potius ad aurora colo-
rem purpureum: qui pudorem & pu-
dictiam significat: cuius custos est pudor siue rubor: fides sit velut meridies:
& ferueat amore Spiritus sancti sicut meridies feruet: & (mens crepusculum
nesciat) id est peccatum: quia crepusculum est lucis, id est diei finis, & noctis
principium.

Aurora

DE TEMPORE.

FO. XIII

Aurora cursus prouehit:
Aurora totus prodeat,
In patre totus filius:
Et totus in verbo pater.

Aurora) id est pater (prouehit cur-
sus) id est ducit filium suum ad sui su-
periora (aurora prodeat). i. manifeste
tur totus in substantia Deitatis: quia
filius in substantia Deitatis totus est in
patre (& pater totus in verbo) id est in filio: quia totus vnus est Deus.

Carmen est, quale illud. Primo dierum. Canitur feria tertia ad
nocturnas horas per noctis tenebras. Petit à Christo: q' est vera
lux, vt ignorantie tenebras & somni desidia à nobis discutiat.

Consors paterni luminis,
Lux ipse lucis, & dies,
Noctem canendo rumpimus:
Assiste postulantibus.

Materia huius hymni est resurre-
ctio noctis: & sicut nos surgendo rum-
pimus noctem: ita Christus surgendo
rupit mortem. i. vicit peccatum: vel si-
cut dies adueniens noctis umbram ef-
fugat, sic adueniente vero lumine, sci-

liet Christo, ipse Christus vitoru, id est peccatorum tenebras effugauit: & to-
tum mundum illuminauit. O Christo (cōsors). i. æqualis, vel consocius eius. natu-
ra: quia est pater: quia vnum est nomen patris & filij & Spiritus sancti (paterni
luminis) tu, inquam, Christo consors luminis (tu ipse lux). i. filius lucis. i. patris
& dies dierum, vel omnium luminum (rumpimus noctem). i. peccatum (canen-
do) id est laudando te. Et ideo (assiste postulantibus) te cum precibus.

Aufer tenebras mentium,
Fuga caternas dæmonum,
Expelle somnolentiam,
Nè pigritantes obruat.

Aufer tenebras) id est ignorantias
mentium nostrarum (fuga caternas
dæmonum) id est turbas malignoru
spirituum (expelle somnolentiam) id
est anime pigritiam: nè illa somnolen-
tia, id est peccatorum dormitio, vel
negligentia (obruat) id est, præcipitet

(pigritantes) id est in peccatis dormientes.

Sic Christe nobis omnibus
Indulgeas credentibus,
Vt prosit exorantibus,
Quod precinentes psallimus.

Sic) i. taliter (o Christe indulgeas)
id est miserearis (omnibus credenti-
bus nobis, vt quod precinētes). i. lau-
dantes (psallimus ore) scilicet & cor-
de (prosit exorantibus) id est profi-
ciat nobis deprecantibus.

Carmen est, quale illud. Primo dierum. Canitur ad laudes ma-
tutinas feria. iij. Quia quæadmodu gallus nos à somno excitat,
ita & Christus à socordia. Deinde Christi misericordiam implo-
rat. Hic hymnus est Prudentij Clemētis ex libro, qui ab illo in-
scribitur Cathemerinon, id est per horas diei ad galli cantum.

B v

Matte.

EXPOSITIO HYMNOR.

Materia huius hymni est exhortatio Christi ad nos: ut surgamus a vitijs & adheramus virtutibus. p. mittit exemplum alius. galli. Sicut enim galli canus nos excitat vel vocat ad diem venientem: sic Christus excitat mentes nostras & vocat nos per scripturas sacras ad opera virtutis, prænuntiās q̄ in proximo est venturus, eius vero aduentus temporis ignorat. Unde bene dicitur: Surgite & vigilate, quia nescitis diem neque horam &c. (Ales). i. gallus (nuntius diei prænuntiat). i. prædicat (lucē). i. diē nobis propinquā (Christus excitator mentium nostrarum) (vocat nos ad vitam eternam). i. iam ad se vocat nos.

¶ Christus (clamat). i. vocat & precipit nobis dicens: auferte. i. relinquit leuitulos, dicens (o desides). i. pigri relinquit (leuitulos aegros). i. carnalitate vel corda vestra (sepore). i. peccato irretitam, aut insequentes huiusmodi. Et vigilate (casti) non petulantes (recti) non tortuosi (sobrii) non ebrii. Et bene debetis facere hoc: quia ego (Christus iam proximus sum) vobis. Vel secundum aliam literam. O (casti) anima & corpore: & o (recti) verbo & opere (sobrii). i. temperati cibo & potu: vigilate: iam sum proximus.

¶ Et quia Christus est proximus o fratres (ciam). i. vocem (Iesum) vos dico (fietes precantes). i. cum fletu rogantes illū (sobrii). i. cum sobrietate sine omni forditate (interea supplicatio). i. assidua deprecatio (vetat cor mundum dormire). i. in aliquo mortali peccato manere.

¶ O tu Christe (discute). i. dissipā, vel (discute). i. diuide (somnia). i. peccatū vel diabolum, ne decipiat (& tu rumpe) discutiendo (vincula noctis). i. diaboli vel penas inferni quæ dicuntur nox: ut nos non decipiant (tu solve peccatum vetus). i. originale (&ingere). i. immitte (nouū lumen). i. Spiritu sanctū quod dicitur nouus: quia eiciendo a nobis vetera peccata, nos renouat lumine gratiæ.

¶ Carmen est, quale illud, Primo dierum. Canitur ad horas vespertinas feria tertia. Quo die, quia terra protulit herbam virentem, petit nostra peccata gratiæ vigore mundari.

¶ Materia huius hymni est de peccato, quā facimus, ad Deū: ut sicut Deus per fecit celū & terrā & diuisit superiora ab inferioribus, ita sua pietate nostra peccata dimittat: sicut dedit terrā immobilem, ut frueretur fructum gratum: ita faciat membra accepta bilis ad fructificandum sibi. (O ingens Conditor telluris). i. totius orbis (qui eruens). i. diuides (solū mundi ab aquis) inferioribus & a superioribus (atq̄) pro & dedit terram immo-

A Les diei nuntius
Lucē propinquā prænuntiat,
Nos excitator mentium,
Iam Christus ad vitam vocat.

Auferte clamat leuitulos
Aegrotos sopore desides,
Castiq̄, recti, ac sobrii,
Vigilate: iam sum proximus.

Iesum etiam vocibus
Fientes precantes sobrii,
Intenta supplicatio
Dormire cor mundum vetat.

Tu Christe somnum discute,
Tu rumpe noctis vincula,
Tu solve peccatum vetus,
Nouūq̄ lumen ingere.

Telluris ingens Conditor,
Mundi solum qui eruens
(Pulsis aquæ molestijs)
Terram dedisti immobilem:

DE TEMPORE. FO. XIII.

immobile, & hoc (pulsis molestijs). i. elementis quæ valde molesta erant, dum inter se essent confusi. i. simul mixta. **¶** AN T O. Pulsis aquæ molestijs, non propulsis atq̄ molestijs, ut mendose iuculque legebatur, quod iam superius adnotatum est.

Vt germen aptum proferens,
Fulvis decora floribus,
Fecunda fructu sifteret,
Pastumq̄, gratum redderet.
Mentis perulæ vulnera,
Munda vigoris gratia,
Vt facta fletu diluat,
Motusq̄, prauos atterat.
Iussis tuis obtemperet,
Nullis malis appropinquet,
Bonis repleri gaudeat,
Et mortis actum nesciat.

¶ Vt illa terra. f. (pferēs). i. producēs (germē aptū). i. congruū hoibus (sisteret). i. permaneret (fecunda). i. abundans & fertilis (fructu). i. acceptabili. Illa dico (decora). i. speciosa (fulvis floribus). i. rubeis & albis (q̄) pro & (redderet gratū pastum). i. cibū acceptabile tam hominibus q̄ pecudibus.

¶ O Christe (munda). i. purga (vulnera perulæ mentis). i. peccata vel flamas animæ peccatricis, & hoc (grā vigoris). i. Spūs sancti (vt diluat facta). i. emendet peccata commissa (fletu). i. gemitu, (q̄) pro & (atterat). i. auertat (prauos motus). i. refrenet nros prauos actus.

¶ Et mēs illuminata (obtemperet iussis tuis). i. obediāt mandatis tuis (& appropinquet). i. non accedat vel appropinquet (malis vllis) scilicet operibus: sed gaudeat impleri bonis operibus (& nesciat actum mortis) id est non cognoscat mortale peccatum, vel penas inferni.

¶ Carmē est, quale illud, Primo dierum. Canitur ad horas nocturnas feria. iij. Surgentibus per noctis somnum ad confitendum Christo, petit peccatorum condonationem.

Rerum Creator optime,
Rectorq̄, noster aspice,
Nos a quiete noxia
Mersos sopore libera.
Te sancte Christe poscimus,
Ignosce tu criminibus,
Ad confitendum surgimus,
Morasq̄, noctis rumpimus,
Mentes manusq̄, tollimus,
Prophetam sicut nouimus,
Nobis gerendum præcipit,
Paulusq̄, gestis censuit.

¶ Materia huius hymni est inuocatio ad Deū: vt dignetur criminibus nostris ignoscere: vt sicut surgim⁹ de lecto & rumpimus noctē: sic Christus rumpat peccata (O optime creator omni rerū & rector noster) quia q̄ carnē oblectat noxia sunt sanctorum (mersos). i. obrutos (sopore). i. peccato. Ideo (poscimus). i. deprecamur: o sancte Christe ignosce. i. parce culpis omnibus. l. (ignosce criminibus) nostris omnibus (surgim⁹) de virtute in virtute. f. cōfite do peccata (& rumpimus moras). i. impedimenta (noctis). i. diaboli.

¶ Tollim⁹. i. subleuamus (mentes) i. cogitationes (& manus). i. operationes (sicut nouimus prophetā). i. Dauid (qui precipit). i. iubet (nobis gerendum) id est faciendum dicens: Media nocte &c. (Et Paulus censuit) id est scriptura sua indicauit dicens: Hora est nos iam de somno surgere (gestis) id est iactis.

¶ O Deus

EXPOSITIO HYMNOR.

O Deus (vides malum quod gessimus, i. fecimus: & ideo (pauimus: & cuncta nostra) i. peccata. i. per confessionem (gememus) i. suspirantes fundimus tibi preces, & ideo (dimitte) i. dona (quod peccauimus) i. deliquimus.

Carmen est, quale illud, Primo dierum. Canitur ad laudes matutinas feria quarta. Hymnus est Prudentij ex libro qui Cathemerinon inscribitur.

Nox, tenebrae, & nubila, i. diabolus, i. pro ita, pro tempore, pro diabolus, & pro obscuritate, & ideo (o tenebrae) i. o peccata (& nubila) i. discorde hereticorum (& turbida mundi) i. turbationes & seditiones (confusa) i. permixta (discedite) i. recedite: quia sicut nox diem sic peccata iustitiam: & diabolus Christum fugit. Recedite, inquam, & bene debetis: quia (Christus existens) lux intrat mentes fidelium (polus) i. corpus (albescit) i. nitebit bonis operibus, quid dicam per singula? (Christus venit) i. in corda nostra.

Caligo terre i. obscuritas nostra (scindit) i. diuiditur, vel secreta hereticorum: caligo dico (percutit) i. diuino verbo, & (color) i. vigor Spiritus sancti qui recessit propter praesentiam tenebrarum (iam redit) animabus nostris (vultu nitentis syderis) id est splendore Spiritus sancti, qui est verus Sol.

A N T O. emendat etiam, color pro calor, ut plerique omnes codices habent, ut superius in praefata praefatione dictum est.

O Christe nouimus te solus Redemptor & illuminator (te) & non alius (pura mente & simplici) i. sine hypocrisis (quae sumus fiendo) peccata (& canendo) id est laudando te (intende) id est praebens assensum, (nostris precibus) id est intentionibus.

Multa i. multae virtutes (sunt illata nobis) i. iuncta. i. vncta (fucis) i. falsis coloribus. Fucus dicitur falsus color, qui mixtus inter veros colores obscurat eos: quae omnino (purgentur tua luce) i. tuo splendore, bene dico tua luce: quia o tu Christe es lux (coi syderis) id est Orientalis, scilicet patris: & ideo (illumina nos sereno vultu) id est claritate Spiritus sancti.

Carmen

DE TEMPORE. FO. XV.

Carmen est, quale illud, Primo dierum. Canitur ad horas vespertinas quarta feria, in qua Sol & Luna creati sunt. Itaque illorum officia commemorat: petitque cor nostrum illustrari.

Oeli Deus sanctissime, Qui lucidum centrum poli Candore pingis igneo, Augens decoro lumine,

Materia huius hymni est laus: quam consona voce, scilicet corde & opere tenemur Deo persolvere: ideo, scilicet quia ad utilitatem nostram omnia construxit & fecit ut caelum & terram & multa alia. Primo fecit caelum & terram: postea mare: quarta die Sol & Luna &c. Item ut ad brauium suae remunerationis nobis pateat accessus praeterita & praesentia dimittendo peccata: nos ad sui amoris faciat peruenire. (O sanctissime Deus caeli qui pingis) i. decoras (lucidum poli centrum) i. spatium, vel punctum poli, vel zodiacum per quem signa decurrunt: zodiacum animal interpretatur: centrum est medietas sphaerae. hic posuit centrum pro caelo. i. partem pro toto (igneo candore) id est splendore, tu dico (augens decoro lumine) id est claritate, scilicet centrum poli cum pictura, scilicet claritate stellarum.

Quarto die qui flammeam Solis rotam constituens, Lunae ministrans ordinem, Vagosque cursus syderum.

Tu qui constituis rotas solis flammeam ardente quarto die. Notandum est quod per quatuor dies mundus sine sole permauit. Prima die facta est angelica creatura. Secunda die caelum & aer. Tertia die terra & aqua. Quarta die Sol & Luna. Quinta die pisces & aues. Sexta die animalia & homines. (Ecce es ministrans) i. tribuens ordinem Lunae (& vagos) i. varios (syderum cursus) i. stellarum motus: quia non currit cursu eodem semper stellae: vel quantum ad planetas est vagus cursus. Alius est enim cursus Lunae: alius cursus Solis: alius syderum.

Vt noctibus vel lumini Directionis terminum Primordijs, ut mensium Signum daret notissimum.

Et quare? ut Luna daret (terminum directionis) i. separationis vel diuisionis (noctibus, vel etiam lumini diei) ut daret notissimum signum primordijs, i. primis mensibus: quia mensis habet triginta dies: paulo plus vel minus.

Illumina cor hominum, Absterge sordes mentium. Resolue culpae vinculum, Euerte moles criminum.

Et quia tu fecisti haec omnia: illumina cor hominum: & (absterge sordes) id est prauas cogitationes mentium nostrarum: (resolue culpae vinculum: euerte moles criminum) id est magnitudines peccatorum.

Carmen est, quale illud, Primo dierum. Canitur ad horas nocturnas feria quinta. Petimus a Christo per noctes tenebras, ut animali caligine excussa, lumen gratiae nobis infundat.

Materia

EXPOSITIO HYMNOR.

Materia huius hymni est rogare Deū, ut ipse caliginē mentis ac corporis a nobis expellat. Rogamus etiā in hoc elemēta Dei, ut nos defendat ab hoste antiquo, & expellat intrinsecam obscuritatem. i. mentis & corporis caliginem, & sui luminis claritatē concedat. (Atra nox). i. diabolus vel peccatum (contegīt). i. obtenebrat (colores omnium rerum terrae) quia noctis obscuritas omnia contegit, & colores herbarum & ceterarum rerum in suis profundis tenebris obducit & sepelit.

ANTONY. Colores legit nō calores: nā ratio carminis, sensus, & mens ipsa auctoris repugnat. Sed cum hoc sit nunc, q. lucē syderis habeamus in mēte & in medijs noctib⁹. i. qm̄ mūdus sedet in tenebris: & plus semper crescunt incēdia carnis: surgamus cōfidentes Deū. f. iudicē cordiū nostrorū. Et rogemus iudicē ut auferat a nobis caliginē peccatorū, & det nobis suae gratiae dulcedinem. Et ideo cū (nox atra contegit). i. tenebroso reddit (colores) oim̄ rerū terrae (nos confitemur) tibi peccata nra (poscimus te). i. poscimus ea quae sunt vitae. f. misericordiatē te dico (o iuste iudex cordium) id est animarum nostrarum: & quare? ut.

Tu auferas piacula:
Sordesq; mentis abluas,
Donesq; Chrīste gratiam:
Ut arceantur crimina.

Mens ecce torpet impia,
Quam culpa mordet noxia:
Obscura gestit tollere,
Et te Redemptor querere.

Repelle tu caliginem
Intrīsecus quā maximē,
Ut in beato gaudeat
Se collocari lumine.

Carmen est, quale illud, Primo dierum. Canitur ad laudes matutinas feria quinta, veniente luce. Petit a nobis abigi tenebras peccatorum: cum maximē habeamus in dicem cuncta cernentem.

Ute hymnus continuatur cum superiori hymno, sed intentio versus est haec. f. nō oculi peccēt. Nox vsque modo texit colores terrae: sed modo discedit, quia (ecce lux aurea) id est

DE TEMPORE. FO. XVI.

euangelica praedicatio (surgit) in corda nra, & ideo (omnis cecitas pallens), i. diabolus (satisfacit). i. euanescat, quia cecitas (trahit). i. duxit (nosmetipsos in praecipitium). i. in ruinam vel in praecipitium (diu). i. multum (deuio errore).

Hae lux serenū conferat:
Purosq; nos praestet sibi,
Nihil loquamur subdolum,
Volumus obscurū nihil.

Sic tota decurrat dies:
Nec lingua mēdax, nec man⁹,
Oculi nē peccent lubrici:
Nec noxa corpus inquinet.

Speculator astat desuper:
Qui nos diebus omnibus
Actusq; nostros prospicit
A luce prima in vesp̄um.

Carmē est, quale illud, Primo dierū. Canitur ad horas vesp̄tinas feria. v. Quo die, quia ex aqua pisces & aues creata sunt, petit ut non deprimamur peccato, nec extollamur superbia.

Magne Deus potentia:
Qui ex aquis ortū gen⁹
Partim remittis gurgiti,
Partim leuas in aēra:

quoq; cetero gradatim benedixitq; eis dicēs: Crescite & multiplicamini & replete aquas maris auesq; multiplicentur super terrā. Pisces & aues de aqua sunt orti, sed aues nō conuertuntur in omni tempore, ut pisces: qd' ideo fit, quia aues per coitū generantur, ut nos generamur, quod nō est piscib⁹, quia sunt calidioris naturae. Intendit etiā auctor rogare Deū, ut nos qui sumus abluti sacro baptisinate, sic seruet, ut nesciamus lapsus criminū, & ut mala culpa, nō deprimat nos. i. criminalia peccata (O Deus magnae potentiae qui remittis genus). i. pisces & aues, genus dico (ortum ex aquis). i. ex aqua baptisinate (partim gurgiti). i. in mari in inferno, ut pisces. i. malos homines (& leuas partim in aēra (ut aues). i. bonos homines, quali dicat: Sicut in aēre aues collocasti, ita in coelo homines vel sanctos.

EXPOSITIO HYMNORVM.

Tu dico (imprimens). i. submergēs Dimerfa lymphis imprimens,
Dimerfa. i. deorsum merfa: vt pilces
id est malos homines (lymphis). i. a-
quis infernalib' (& irrogans). i. suble-
uans (subuecta). i. sursum uecta: vt a-
ues. i. puros homines (pro dita). i. orta
(vna stirpe). i. vno baptifmāte renati (rapiant). i. accipiant (diuerfa loca) vt aē-
ra: & aqua mūd est vitam æternam, & æternam damnationem.

Et tu qui omnia fecisti (largire). i. Largire cunctis feruulis,
tribue hoc. f. (noscere lapsus criminū).
i. casum illius: q' i baptifmo dimifus est
(cūctis feruulis) tuis (quos vnda san-
guinis). f. tui (mūdāt) a pēto (nec)
pro & nō (ferre). i. portare vel habēre
(tedium mortis). i. pœnam diaboli.

Ad hoc largire (vt culpa). i. graue Vt culpa nullum deprimat,
peccatum (nō deprimat). i. aggrauet
vllū Christianū (& nactaria). i. super-
bia de bonis (nō leuet). i. nō extollat
vllū (& mēs elisa). i. percussa vel vul-
nerata a vitijs (nē eocidat). i. non incidat in desperationem (nē) pro & non (ela-
ta mens). i. inflata per superbiam (corruat) scilicet in infernum.

Carmē est, quale illud, Primo dierū. Canitur ad horas noctur-
nas feria sexta, Petit a Deo medicinā peccatorū iam p̄terito-
rum: & antidotū quo prœmuniamur ab instātibus peccatis.

In hoc hymno nos hortat autor de **TV Trinitatis vnitas,**
fomno surgere: & medelā vitiōrū que-
rere. Intēdit etiā in hoc hymno ipsam
Trinitatem laudare & inuocare, per
quem mundus regit, vt impleat nos suo
lumine: vt quicquid peccauimus fraude dæmonū, ipse Christi abslergat cœli-
tus. (Oru vnitas). i. o tu sancte Spiritus q' procedis a P̄e & Filio (Trinitatis) vn-
Deus in Trinitate (qui regis). i. qui gubernas (potenter). i. potētia tua (orbē). i.
mundū (intende). i. respice, vel ausculta (laudū cantica). i. c. rmina hymnorum
nostrorum, quæ cātica (excubantes). i. vigilates. (psallimus) id est cantamus.

Nam consurgimus omnes lectulo Nam lectulo consurgimus
i. desidia. Lectulus dicitur ab electis &
mollib' herbis, sup quas antiq' requie-
scebāt (qeto tpe). i. in horis noctū:
& ad quid? (vt flagitemus). i. implore-
mus (a te medelā om̄i vulnerū). i. in-
dulgentiam om̄iū peccatorū n̄orū.

¶ Quo

DE TEMPORE. FO. XVII.

Quò fraude quicquid dæmonū ¶ Quo pro vt, & vt (potestas gloriæ
tua). i. tuæ laudis (abslergat). i. ab-
luat (cœlitus). i. diuinit' (illud). f. pec-
catum, & (quicquid). f. vitiōrū. i. pec-
catorum (deliquimus). i. fraude vel
deceptione dæmonū peccauimus (in
noctibus). i. in tenebris vitiōrum.
¶ Nec pro & non (nim corpus adfit
sordidum). i. pollutum vel sordidum
(nec torpor) id est pigritia vel malitia
(cordum) n̄orū. f. (infier). f. nobis
(ardor Spiritus). i. amor vel gratia Spiritus sancti (nec tepefcit). i. nō deficiat
in nobis (contagio). i. propter maculā, vel iniquationē (criminis). i. peccati.
¶ Vt amor tuæ grē nō deficiat in no-
bis (ob hoc). i. propter hoc, o Redem-
ptor (qsumus). f. te (reple nos tuo lu-
mine). i. splendore: per quod lumen
(nō ruamur vllis actibus). i. non cada-
mus vllis peccatis (circulis dierum). i. in reuolutionibus dierum.

Ob hoc redēptor, quæsumus, ¶ Vt amor tuæ grē nō deficiat in no-
bis (ob hoc). i. propter hoc, o Redem-
ptor (qsumus). f. te (reple nos tuo lu-
mine). i. splendore: per quod lumen
(nō ruamur vllis actibus). i. non cada-
mus vllis peccatis (circulis dierum). i. in reuolutionibus dierum.

Carmen est, quale illud, Primo dierum. Canitur ad laudes ma-
tutinas feria vi. Quia iā lux Solis aduētat, petit vt illustremur
diuina luce, quo permaneamus in spe, fide, & charitate.

Eterna cœli gloria, ¶ Materia hui' hymni est inuocatio
ad Christiū filiū beatę Marię virginis,
Beata spes mortalium,
vt dignetur nobis suā miam tribuere &
Celli tonantis vnice,
dexterā porrigere, vt mereamur cor-
Castaq; proles Virginis.
roborationē fidei, spei, & charitatis ob-
tinere. (O Christe tu dico: æterna gloria cœli). i. angelorū, vel q' p̄ te glorifi-
cat, & (o beata spes mortalium). i. Christianorū, & o (vnice celli tonantis). i. cœlestis
p̄ris secūdū diuinitatē, & (o proles). i. fili (castę Virginis) secūdū humanitatem.

Da dexteram surgentibus, ¶ Da dexteram id est auxilium tuū
nobis surgentibus a vitijs, & ita mens
Exurgat & mens sobria,
nostra (sobria) id est abstinentis (exur-
Flagransq; in laudem Dei
gat). f. ad laudem tuam (q; pro & illa
Grates rependat debitas.
(flagrans) id est ardens (in laudem). i.
commemorationem Dei (rependat)
i. persoluat (debitas grates). f. in hy-
mnis & canticis Deo omnipotenti.

Ortus refulget lucifer, ¶ Lucifer). f. stella matutina. i. Chri-
stus natus (refulget, & nūtiat mundo
Sparfamiq; lucem nuntiat,
lucē sparfam). i. natam & vndique di-
Cadit caligo noctium,
spersam: & verē nuntiat, quia (cali-
Lux sancta nos illuminet.
go noctium) id est obfcuritas diaboli
C (cadit)

EXPOSITIO HYMNOR.

¶ *Ecce* i. recedit, & ideo (lux sancta) i. Christus, qui est lux sanctificata (nos illu-
minat) lumine Spiritus sancti, & sanctificet nos: & saluet nos.

¶ *Ex* ipsa lux manens i. permanens (in
nris sensibus) i. in nobis: q. habemus
quinq. sensus corporis (repellat à no-
bis nocte) i. diaboli (seculi huius) i.
mundi, & illa lux (seruet pectora no-
stra) purgata à vitijs (omni fine diei)
id est omni tempore vite nostrae.

¶ *Fides* q. sita i. nobis. Cum baptismo
(iam primū) i. citō. ideo dicit primū:
quia fides prima cognominatur inter
virtutes, in illo loco, vbi dicit: Fides,
spes &c. (radice) id est ponat radices
(sensibus nris altis) i. profundis (secūda spes) i. p. spera, per quā spem speramus
vitam (congaudeat) i. simul laetetur, & crescat (qua) scilicet spe & etiā fide (cha-
ritas extat maior) iuxta illud Apostoli: Maior autem horum est charitas.

¶ *Carmen* est, quale illud, Primo dierum. Canitur ad ho-
ras vespertinas feria. vi. Quo die, quia bestiae & repti-
lia cum homine creata sunt propter hominem, purga-
ri à peccato, & donari æternis præmijs, petit.

¶ In hoc hymno cognoscit illud, qd'
fecit Deus in sexta die, creatis siquidē
oibus reptilibus. f. piscibus, auihus, &
alijs bestiis, sexta die formauit Deus
Adam: & p. fecit eū oibus animalibus, di-
cēs: Crescite & multiplicamini, & replete terrā: & dñamini piscib. maris, & vola-
tilibus cæli, & vniuersis, q. viuūt sup. terrā. Posuitq. eū in paradiso deliciarum, vt
operaret, & custodiret illū. Intēdit itaq. autor rogare Deū: vt sicut fecit hominē
superiore cūctis animatibus, sic faciat, vt nō sit inferior animalibus propter pec-
cata sua. Quæritur cur Deus hoies creauit: quos malos futuros p. seiebat: quia si-
cut præiudicauit, quid mali essent facturi: sic etiam præiudicabat de malis factis eorū,
quid boni ipse facturus esset, vel quid boni homines essent facturi. O Deus pla-
smator id est creator (hominis) f. Ade (qui solus ordinans cūcta) i. disponēs
(iubes producere) i. procreare p. mītis (humū) i. terrā, vel (humū) i. Ecclesiā. f.
bonos & malos homines. Ecclesia est congregatio fidelium (genus reptantis) vt
serpentum (& ferē) i. bestiarum.

¶ *Et* a tu Deus, qui fecisti (dictū in-
uentis) i. verbo tuo p. cipientis (ma-
gna corpora) id est iumenta, pecora, be-
stias oīm specierum diuersarum (vini-
da) i. aīata (& subdēna) i. supponēna

Manensq. nostris sensibus
Noctem repellat sæculi,
Omniq. fine diei
Purgata seruet pectora.
Quæ sita iam primū fides,
Radice altis sensibus,
Secunda spes congaudeat,
Qua maior extat charitas.

¶ *Plas* mator hominis Deus:
Qui cūcta solus ordinans,
Humum iubes producere,
Reptantis, & feræ genus.

Qui magna rerum corpora
Dictū iubentis viuida,
Vt seruiant per ordinem,
Subdeus dedisti homini.

illa

DE TEMPORE. FO. XVIII.

illa animalia (dedisti homini, vt seruiāt per ordinē) i. vt omnia aīalia supposita
sint homini: qdā vt homines illa oderēt. f. boues, oues, lepores, & porcos: & talia:
& alia, vt illis vicerentur, & illa equitarent, vt equos vt mulos, & sic de cæteris.

Repelle à seruis tuis
Quicquid per immunditiam,
Aut moribus se suggerit,
Aut actibus se interfert.

¶ *Et* a Deus (repelle à seruis tuis quic-
quid suggerit) i. insert se (per immun-
ditia) i. per aliquā supfluitatē: culpā
vel turpitudinē, vel per fordida come-
stionem (aut moribus) i. per prauam
consuetudinem, vt cum aliquis, postq.
incepit peccare, nequit abstinere: sed vult semper perseverare (aut interfert se)
id est miscet se (actibus) id est operationibus. f. cum mala facimus.

Da gaudiorum præmia,
Da gratiarum munera,
Dissolue litis vincula,
Astringe pacis fœdera.

¶ *Da* præmia) i. remunerationes gau-
diorū æternorū (da munera grarū) i.
dona Spiritus sancti (dissolue vincula
litis) i. dissidia, vel dissiūpe peccata o-
dij (astringe) i. cōiūge (fœdera pacis)
id est contubernia superna pacis.

¶ *Carmē* est, quale illud, Primo dierū. Canitur ad horas noctur-
nas die sabbatho surgentibus nocte ad cātandū. Petit (vt ar-
dentes igne Spiritus sancti) vitam æternam mereamur.

¶ *S*ymma Deus clementiæ,
Mundi q. factor machinæ,
Vnus potentialiter,
Trinus q. personaliter,

¶ *Materia* huius hymni est cognitionē
habere Trinitatis in vnitatē, & vnitatis
in Trinitatē. Intēdit etiā autor ro-
gare Deū, vt cingat lūbos nros cingu-
lo castitatis (& adurat) i. inflāmet vel
repleat corda nostra igne Spiritus sancti, vt casto corpore & mundo Deo serui-
re mereamur (O Deus clementiæ) i. altē pietatis, & (o factor) i. compositor (ma-
chinæ) i. structuræ mundi, tu dico (vnus potentialiter) i. in potentia secundum
diuinitatem, & (trinus personaliter) id est trinus in personis.

Nostros pius cum canticis
Fletus benignē suscipe,
Quo corde puro sordibus
Te perfruamur largius.

¶ *Et* tu pius noīatiu^s p. vocatiuo, susci-
pe benignē (nros fletus) i. lachrymas
(cū canticis) i. cū hymnis vel laudibus
(quo) pro vt (fruamur te largius) i.
amplius: & hoc (corde puro) id est mū-
do (sordibus) id est à vitijs.

Lumbos iecurq. morbidum
Adure igne congruo,
Accincti vt sint perpetim
Luxu remoto pessimo.

¶ *Adure* i. accēde (igne cōgruo) i.
Spū sancto (lūbos nros: & iecur) i. he-
par (morbidū) ad morbū & peccatum
inclinatū. Et nota q. hæc tria iecur, ce-
rebrum, & lūbi, cogūt hoīem peccare
(vt sint accincti) i. lūbi sint casti cōtra libidinem (perpetim) i. semper (remoto
pessimo luxu) i. in quo luxu remota sit pessima luxuria: & alia vitia sint procul.

EXPOSITIO HYMNORVM.

Vt quicq; .i. quicūq; (concinendo)
i. palleo (rumpimus) .i. dum vigila-
mus .f. diuidimus horas noctium (oēs
ditemur) .i. diuites efficiamur (affa-
tim) .i. abundanter (beate donis pri-
i. beatitudine .f. patrie celestis.

Carmen est, quale illud, Primo dierū. Canitur ad laudes matu-
tinas die sabbatho facta mētiōe lucis aduētātis. Petit illustra-
ri diuina luce, vt fruamur cognitione Dei post mortem.

Hymn^{us} iste continuat^{ur} superioris ita
nos rumpimus horas noctium, vt nos
oēs ditemur .i. diuites simus in Chri-
sto: & (ecce aurora) .i. Christus (iam
spargit polum) .i. illuminat corda ho-
minū. Hortat^{ur} etiā nos, vt taliter nos habeam^{us} in hoc seculo vel in mane, vt ad il-
lud vltimū mane venire possimus, & audire mereamur .f. Venite benedicti p^{ri}s-
mei & c. Nā finito mudi termino, peccatores ppetuē tenebris obscuritatis tradē-
tur. Fidelib^{us} verō & iustis, qui in hac vita non sunt in nocte, sed in luce: gloria &
premiū effluat. .i. abundanter clarescet, & hoc est quod precamur. (Aurora) .i.
Christus (spargit polum) .i. illuminat mētes vel Ecclesiam: & (dies illabitur) .i.
immergitur terris, & (spiculum) .i. pulchritudo vel aspectus (lucis) .i. claritatis,
resultat, & ideo (omne lubricum) .i. omne peccatum (discedat) .f. a nobis.

Phantasia .i. phantasia vel deceptio
(noctis) .i. diaboli (decidat) .i. cadat
vel ruat (reatus) id est culpa mentis
(subruat) .i. cadat a nobis (& quicqd
horridum) .i. deforme culpe (nox) .i.
diabolus. In nocturna cogitatio (attu-
lit) .f. nobis (i tenebris cadat) a nobis.

Vt mane illud vltimū .i. iudicium
futurū vel claritas .i. aduentus Chri-
sti, qd^{um} mane (cernui) .i. inclinati (præ-
stolamur) .i. speramus vel spectamus
(effluat) id est eueniat nobis in lucē
(dum hæc) .i. nox (concrepat) .i. reso-
nat (canore) id est cantu vel laude.

Carmen est, quale illud, Primo dierum. Canitur ad ho-
ras vespertinas die sabbatho: quia iam Sol tendit ad
occasum, Petit diuinū lumine illustrari: hortaturq;
Deum omni tempore laudare.

O lux

DE TEMPORE.

FO. XIX.

Olux beata Trinitas,
Et principalis vnitas,
Iam Sol recedit igneus,
Infunde lumen cordibus.

In hoc hymno materia sumitur cir-
ca qualitatē tēporis die recedente, &
noctē adueniente. Intendit invocare
trinum Deū in personis, & Trinitatē
in vnitatē, vt fundat in cordibus no-
stris lumen Spiritus sancti: vt suppli-
ces laudare mereamur Deū .f. in p^{ri}speris & in aduersis, & ita cōcedat nobis trāsi-
re diē & noctē sine peccato, & sine impedimento Sathanæ: & hoc est (O bea-
ta Trinitas) .i. o Deus, (lux) .f. hominum vel mundi, vel angelorum, & (vnitas
principalis) .i. qui habet principatū super angelos, (Sol) .i. Christus igneus re-
cedit a nobis iam, & ideo (infunde lumen) id est Spiritum sanctum (cordibus no-
stris) id est in nostris sensibus, vt illud habere mereamur.

Te mane laudum carmine,
Te deprecemur vesperi,
Te nostra supplex gloria
Per cuncta laudet sæcula.

Dico infunde Spiritū sanctū, vt dep-
cemur te, vt adiuues nos in principio
vel (mane) .i. tēpore matutino (laudū
carmine) serō, mane, meridie, & tota
die debemus laudare Deum, & orare
per singulas horas .f. cotidie & in oib^{us}
horis, & in omni tēpore. Vnde ait Propheta: Vespere & mane, meridie & c. (te de-
precemur vesperi) .i. in fine mundi (nostra supplex) .i. humilis (gloria laudet te
per cuncta sæcula) .i. per omnia sæcula, & hoc perpetuē, id est sine fine.

Carmen est dimetrum Iambicum magna ex parte caco-
metrum. Canitur aduentus illius mentionem facit.
Christi & vtriusque Aduentus illius mentionem facit.

Conditor alme syderum,
Aeterna lux credentium,
Christe redemptor omnium,
Exaudi preces supplicum.

Materia huius hymni est de aduen-
tu Christi, & de incarnatione eius: sē-
quia Deus descēdēs de celo se exami-
niuit formā serui accipiēs: & humilia-
uit se vsq; ad mortem, & qualiter egressus
est de honestissima clauisula Virgi-
nis tanq; spūs de thalamo suo: cui spōte oīa obediunt .f. celestia, terrestria &
infernalīa. Intēdit etiā rogare Deū, vt per hāc incarnationē n^{ost}ras preces exaudi-
re dignetur, & a sagitta diaboli liberare. O (Cōditor alme) qui es cōpositor (sy-
derū) .i. stellarū, o (aeterna lux credentium) .i. Christianorū fidelīū, o (Christe Re-
demptor oīm) hominū .f. (exaudi pces supplicū) .i. humilium tibi supplicantium.

Qui condolens interitu
Mortis perire sæculum,
Saluasti mundum languidū,
Donans reis remedium.

Qui cōdolēs .i. nobiscū dolens vel
cōpatiēns (sæculum) .i. seculares (pe-
rire interitu mortis) .i. pena inferna-
li (saluasti) id est liberaisti de potesta-
te diaboli (mundum languidum) id
est languentem in peccatis (donans re-
medium) .i. redemptionem tui sanguinis (reis) .i. peccatoribus.

C iij

Vergen

EXPOSITIO HYMNOR.

Vergente mundi vespere, i. appro-
pinqvate vel declinate sine mudi, &
sic egressus supple (vt) pro sicut (spō-
sus egreditur de thalamo) egressus, in
quā (de honestissima), i. castissima
(clausula) id est clauistro virginis Ma-
rie matris tue.

Et ideo quia egressus es, vel quia
filiaisti mūdum (forti poterat eunus)
i. Christi, omnia curuanti (genu), i. lau-
dando ipsum (coelestia), i. angeli (terrestria), i. homines (fatent subdita), i. confi-
tentur illi subiecta esse (nutu), i. sponte. f. ad tuam voluntatem, & quia obediūt
nostro Saluatori, & omnia clamant: Deus me fecit, ideo te deprecamur.

Ergo quia ita est, deprecamur te ō
(hagie), i. scēto Christo (vēture iudex
seculi), i. ad iudicium (cōserua nos in
tēpō), i. in hac vita (a telo hostis pīdī)
i. a suggestiōe diaboli, q̄ sagitta dicit.
Et quia De⁹ misit filiū suū Christū
vt nos redimeret: referam⁹ gratias ei,
(laus, honor, virt⁹, gloria Deo pī & fi-
lio, scēto simul paraclēto), i. aduocato
(ā sempiterna secula), i. sine fine, amē.

Carmen est, quale illud, Primo dierū. Canitur tēpore aduētus
Christi, itaq; cōmemorata illi⁹ eterna generatione primi aduēt⁹
in quo carnem assumpsit, & secūdi (quo venturus est) meminit.

Iste hymnus agit de supradicta ma-
teria, & cōtinuat superior: ita Christi
egressus est de vtero virginali, vt spō-
sus de thalamo suo, & ideo oīa ei hu-
milian⁹, & nō est mirū: q̄ ipse descen-
dit de pīe, i. de celo, & huc est respon-
sio cōtra hereticos, q̄ dicebāt Christū venisse, sed nō de patre: quib⁹ respōdēdū
est, O (supernū verbū), i. Dei fili⁹ (prodies), i. manifestās te ineffabiliter (a patre
olim exiēs) qm̄ incarnatus es, qui de mīe natus (subuenis), i. succurris (orbi), f.
pīdīto (cursu), i. plenitudine tēporis (declinū), i. pīi vel declinati ad finē seculi.

Et tu qui talis es (illumina nunc) in
pīenti tuo lumine nīa pēctora: & (cō-
crema), i. accende (tuo amore), i. tua
gratia, vt (audito pconio), i. prādicta-
tiōe Apostolorū, vel (audito pconio)
Lpphetarū (lubrica), i. peccata (sint
pūlla) ā nostris cordibus (tandem) id est in fine separationis corporis & animæ.

Vergente mundi vespere
Vt sponſus de thalamo
Egressus honestissima
Virginis matris clausula.

Cuius forti potentia,
Genu, curuantur omnia
Coelestia, terrestria,
Nutu fatentur subdita.

Te deprecemur hagie,
Venture iudex seculi,
Conserua nos in tempore
Hostis a telo perfidi.

Laus, honor, virtus, gloria
Deo patri, & filio,
Sancto simul paraclēto,
In sempiterna secula. Amen.

Verbum supernum prodies,
A patre olim exiens,
Qui natus orbi subuenis.
Cursu declinui temporis.

Illumina nunc pēctora,
Tuoq; amore concrema,
Audito vt prāconio,
Sint pulſa tandem lubrica.

Iudexq;

DE TEMPORE. FO. XX.

Iudexq; cum pōst aderis,
Rimari facta pēctoris,
Reddens vicem pro abditis,
Iustisq; regnum pro bonis.

Non demum arctemur malis
Pro qualitate criminis,
Sed cum beatis compotes
Simus perennē coelibes.

Carmen est dimetrum Iambicum ex parte cacometrum. Ca-
nitur aduentus Christi tempore. Et facit mentionem vtriūq;
aduentus, sicut in superioribus hymnis factum est.

Vox ecce clara intonat,
Obscura quæq; increpat,
Pellantur eminus somnia,
Christus ab æthere promicat.

ANTONIVS. Christus ab æthere promicat. Legendum est ab æthere, ex
ratione carminis: cum præsertim æther & æthra idem propē signifi-
cant: æthra enim pro æther ponitur, vt multa. Vergi. neq; Lucidus æthra sydera polus. Auie-
nus in Arato: Excelsam referat dux Iupiter æthram. Flaccus: Iouis armiger æ-
thra aduenit. Ennius: Flammæam per æthram altē feruidam ferri facem. Lucre-
tius: Videatur surgere in æthram.

Mens iam resurgat torpida,
Quæ sorde extat saucia,
Sydus resulget iam nouum,
Vt tollat omne noxium.

Et ideo (mens oīa torpida), i. pigra
(resurgat), f. ā vitij: quæ mens (extat
saucia), i. manet vulnerata (sorde), i.
pēto, bene dicit⁹: surgat mens (quia
sydus), i. Christus (resulget) per spī-
ritum sanctum (nouum), i. de Virgine
natum (vt tollat) id est remoueat ā nobis (omne noxium), i. omne peccatum.

C iij Agnus

Et ō tu supernū verbū), i. ō fili Dei
(cum aderis), i. affueris vel adueneris
iudex (pōst), i. in fine mundi (rimari)
i. experiri vel inquirere (facta pēcto-
ris), i. pēctā cogitationū, & sis (reddēs
vicē), i. remunerationē (pro abditis), i. pro occultis peccatis (& iustis), i. sanctis
(regnum), f. æter nū (pro bonis), f. operibus, q̄ in præſenti sæculo operati sunt.

Et non arctemur id est non cōſtrin-
gamur (demum) id est ad vltimū ma-
lū (pro qualitate criminis) id est pro
magnitudine vel cumulo peccatorū
(sed simus compotes) id est simul po-
tentes simus (cum beatis) id est sanctis
(perennē) id est perpetualliter, vel

perennes, id est habitatores cælorum (cœlibes), i. cœlestem vitam ducentes.
Cœlebs enim dicitur, qui nunquā vxorem duxit, vel qui eam amisit, vel quæ
non habet maritum. Cœlebs autore Hieronymo dictus est, quod cœlo dignā
vitā agat: qualia sunt numina cœlestia, quæ absque coniuge sunt.

Materia hui⁹ hymni est, qd' in su-
pradicto hymno. Dictū est superi⁹, q
Christ⁹ venit olim ā pīe: q̄a (ecce vox)
i. pīdicatio Christi intonat (ecce clara
vox), i. Ioannes cœlestis (intonat), i.

terribiliter pīdicat de nube carnis pēmitētiā (& increpat q̄q; obscurā), i. oīa vi-
tiā vel pēctā, & ideo (oīa somnia), i. vana & multa pēctā (pellant eminus), i. lōgē: q̄a
(Christus iam pīmicat), i. fulget (ab æthere), i. de celo vel ā diuina scriptura.

ANTONIVS. Christus ab æthere promicat. Legendum est ab æthere, ex
ratione carminis: cum præsertim æther & æthra idem propē signifi-
cant: æthra enim pro æther ponitur, vt multa. Vergi. neq; Lucidus æthra sydera polus. Auie-
nus in Arato: Excelsam referat dux Iupiter æthram. Flaccus: Iouis armiger æ-
thra aduenit. Ennius: Flammæam per æthram altē feruidam ferri facem. Lucre-
tius: Videatur surgere in æthram.

Et ideo (mens oīa torpida), i. pigra
(resurgat), f. ā vitij: quæ mens (extat
saucia), i. manet vulnerata (sorde), i.
pēto, bene dicit⁹: surgat mens (quia
sydus), i. Christus (resulget) per spī-
ritum sanctum (nouum), i. de Virgine
natum (vt tollat) id est remoueat ā nobis (omne noxium), i. omne peccatum.

EXPOSITIO HYMNOR.

Agnus id est Dei filius (mittitur e sursum) id est de coelis (laxare). i. con donare (debitum) id est originale pec catu, vel poenas peccati (gratis). i. do no, vel sponte sua, & sine aliqua remu neratione, & ideo oēs demus vocē cū lachrymis. i. cōfessionē pētorū (pro indulgētia). i. pro remissione pētorū.
Bene dico demus vocē cum lachry mis (vt cū ille). f. agnus (fulserit). i. fulgens aduenerit (secundo). f. adue tu. i. in iudicio: & (horror). i. pavor il lius (cinxerit). i. circūdederit (mundum) id est mundanos (nos non punit). i. non damnet (pro reatu) id est pro peccato (sed pius) id est Christus propitius nobis (nos tunc protegat) id est defendat à potestate diaboli.

Carmen est, quale illud, Primo dierum. Canitur ad horas diurnas tempore natalis Christi. In quo dupli cis ortus eius mentionem facit in tempore à matre, æternaliter à patre.

Materia huius hymni est inuoca tio ad Deū: vt veniat ostēdere partū Virginis, sed non ex virili semine: sed diuino spū cooperāte esse factum, & qualiter egressus est à pīe: & regressus ad pīem, & qualiter est æqualis pīi: & loquit de pīenti, quasi de futuro. Vel possumus dicere secū dū literā (Veni Redē ptor Gētiū). i. ostēdere illis q in mūdo habuerūt notitiā tui, hoc est Veni Redē ptor o Chrīste (Redēptor Gētiū) Gētiū vel Iudæorū (veni) in mētibz nris, & (ostende partū Virginis). f. Mariæ, & ideo (omne seculū). i. seculares (miret). i. mirent, quia (talis partus decet Deū) de Spū sancto & Mariæ Virgine pmanere.

Verē talis partus decet Deū: quia non ex virili semine (sed mystico spi ramine). i. secreto & sancto (verbum Dei). i. filius Dei (factum est caro). i. homo, & (fructus ventris) Mariæ (flo ruit) sicut flos creuit. Vnde Mariæ vir ga est, filius eius flos.

Etece alius Virginis id est vīter Mariæ (tumescit). i. crescit, & tamen (claustra pudoris) id est virginitatis (permanet) scilicet integra: quia vir ginitas nō est violata, & (vexilla) sup

E sursum agnus mittitur, Laxare gratis debitum, Omnes pro indulgentia Vocē demus cum lachrymis.

Secundō vt cū fulserit, Mundumq; horror cinxerit, Non pro reatu punit, Sed pius tunc nos protegat.

Veni Redemptor Gentium, Ostende partū Virginis, Miretur omne seculum, Talis decet partus Deum.

Non ex virili semine, Sed mystico spiramine, Verbum Dei factū est caro, Fructusq; ventris floruit.

Alius tumescit Virginis, Claustra pudoris permanent, Vexilla virtutum micant, Versatur in templo Deus.

ple

DE TEMPORE. FO. XXI.

ple omnium virtutum. i. miracula (micant). i. fulgent, vel virtutum quarū Deus est vexillum. i. custos, & ideo (Deus versatur in templo) quia receptus est à Sy meone, vel (versatur in templo) id est in aluo Mariæ Virginis.

Procedens de thalamo suo Pudoris aula regia Geminæ gigas substantiæ, Alacris vt currat viam.

Chrīstus procedēs de thalamo suo id est de vīro Virginis: quia illa fuit illi lectus castitatis. f. (de regia aula pudoris). i. de palatio regali existens (gigas geminæ substantiæ). i. diuinita tis & humanitatis: quia Deus est & ho mo. Gigas dicitur eo quod inseparabilis & irrecuocabilis ad vitam huius mundi occurrit nobis. Vnde Dauid: Exultauit vt gigas ad currendam viam suam: & c. (vt alacris currat viam) id est de hoc mundo transcat ad patrem.

Egressus eius à patre, Regressus eius ad patrem, Excursus vsq; ad inferos, Recursus ad sedem Dei.

Egressus eius à pīe. f. qū descendit in vīrū Virginis (regressus eius ad pa trē). f. qū rediit in coelū, vnde Dauid: A summo cœlo egressio eius: & occur sus eius vsq; ad summum eius. Et ipse ait in euangelio: Ego veni à patre in mundum: iterum relinquo mundū, & vado ad patrē (excursus vsq; ad inferos) f. quando descendit ad inferos (recursus ad sedem Dei). i. ad dexteram patris.

Et o tu Chrīste (æqualis æterno patri) secundū diuinitatem (accingere tro phæo). i. victoria carnis. f. induere car nē: quia per carnē triūphauit super diabolu, tu dico (firmās). i. roborans (ppetim). i. perēni virtutes (firma). i. vīria, fragilitatesq; nīi corporis & aīæ.

Praesepe iam fulget tuum, Lumenq; nox spirat nouum, Quod nulla nox interpolet, Fideq; iugi luceat.

Verē pcedis de thalamo, o tu Chri ste: quia (pīepe tuū). i. Ecclesia (iā ful get). f. virtutibus (& nox spirat). i. e mittit (nouū lumē). i. natū sine pēto (quod). f. lumē (nulla nox). i. obscuri tas hæreticorū, quia hæretici dicunt te non accepisse carnē (interpolet). i. immutet vel obscuret: & luceat lumen tuum (iugi fide). i. assidua virtute.

Carmen est dimetrum Iambicum cacometrum. Ca nitur ad horas diuinas tempore natalis Christi. Facit mentionem vtriusq; ortus Christi, sicut in superiori hymno factum est.

Chrīste Redēptor Gentium, Ex parte patris vnice, Solus ante principium Natus ineffabiliter.

Materia huius hymni est inuoca tio, quā facim⁹ ad Chrīstū, vt sicut di gnatus est accipere carnē humanā: & illa sibi vnire: ita pīes nras exaudire dignet⁹: & nos à peccatis liberare. O (Chrīste Redēptor gētiū) vel oīm, qā

G. v. omnes

EXPOSITIO HYMNOR.

Oes Gentes redemisti tuo sanguine, & (o tu vnice). i. o tu vnigenite (patris) ex patre procedes, tu dico (solus natus ineffabiliter) secundum diuinitatem. Vnde ait scriptura: Generatione eius quae enarrabitur (ante principium) i. ante mundi constitutionem.

O Christe (tu es lumen & splendor patris) quia pater innotuit mundo (tu es perennis). i. perpetua spes omnium (intende). i. exaudi (preces) quas famuli tui fundunt (per orbem). i. per omnes gentes quae per vniuersum orbem orant assidue apud te.

Dico, quod debes ad preces nostras intendere: quia assumpsisti humanam carnem. O autor nostrae salutis. i. redemptionis (memeto). i. recordare quod sumpseris (quodammodo). i. in tempore (formam). i. similitudinem nostri corporis (ex Virgine illibata). i. intacta: quia ante partum, & post partum, & in partu Virgo permansit.

Praesens dies. i. natiuitatis testatur (sic). i. aita (currere per anni circulum). i. per vniuersum annum: quia tu solus adueneris existens salus mundi (a sede patris) id est veniens de coelo, & operatus es salutem in medio terrae.

Hunc. i. diem, vel autorem (caelum). i. caelestes vel stellae, per caelum stellae: quae apparuit Magis. i. tribus Regibus vel angeli intelliguntur qui pastores cum nimio gaudio dixerunt: Gloria in excelsis Deo. Et per mare tyranni, vel quia mare se praebuit calcabile ipsi Deo (terra). i. terrena potestas vel pastores (hunc mare) quia Magi nauigio venerunt, & (omne quod in eis est). i. in coelo & in terra (laudat hunc autorem). i. Deum, vel patrem (tui aduentus) omne dico (exultans cum canticis) id est hymno.

Et non solum terra & mare laudat te, sed etiam nos (quoque). i. similiter, qui sumus redempti tuo sancto sanguine (concinimus). i. canimus (nouum hymnum). i. nouam laudem (ob diem). i. propter diem natalis tui.

Carmen est, quale illud, Primo dierum. Canitur ad horas diurnas tempore natalis Christi. Commemoratur quemadmodum Christus sumpto homine natus est ex Maria Virgine. Hymnus est Sedulij per ordinem alphabeti incipiens per tetraschema ab, a, vsque ad, g, littera.

A Solis

Tu lumen, tu splendor patris,
Tu spes perennis omnium
Intende, quas fundunt preces
Tui per orbem famuli.

Memento salutis autor,
Quod nostri quodam corporis
Ex illibata Virgine
Nascendo formam sumpseris.

Sic praesens testatur dies
Currrens per anni circulum,
Quod solus a sede patris
Mundi salus adueneris.

Hunc coelum, terra hunc, mare
Hunc, omne quod in eis est,
Autorem aduentus tui
Laudat, exultans cantico.

Nos quoque, qui sancto tuo
Redempti sumus sanguine,
Ob diem natalis tui
Hymnum nouum concinimus.

DE TEMPORE.

FO. XXII.

A Solis ortus cardine
Ad vsque terrae limitem
Christum canamus principem,
Natum Mariae Virgine.

In hoc hymno agitur de incarnatione Domini, & de natiuitate, quomodo puerpera enixa est Christum: qui non horruit stabulum & praesepe: & sic continuat superiori, dixit quod coelum, terra, mare & omne, quod in eis est, laudat eum principem, & verum: quia ab ortu solis vsque ad occasum vniuersus orbis (canit Deum). i. laudat, vel aliter dico: quod eius praesepe iam fulget nouo lumine, & ideo canamus ipsum natum de Maria Virgine principem mundi a Solis ortu vsque ad occasum. (A Solis ortus cardine). i. ab origine mundi, vel (solis) scilicet ab oriente solis (vsque ad limitem terrae). i. vsque ad occidentem (canamus). i. laudamus (Christum) Deum. f. & principem Christum dico (natum de Maria Virgine) vel (natum). i. filium Mariae Virginis.

Beatus autor saeculi
Seruile corpus induit,
Vt carne carnem liberans
Ne perderet, quos condidit.

Bene dico, quod debemus laudare Deum quia (beatus autor). i. factor saeculi (induit). i. assumpsit (seruile corpus) i. formam seruili & conditor carnis nostrae liberans carnem nostram carne sua: quia formam hominis assumendo, carnem nostram liberauit, & quare? (ne perderet) homines (quos condidit). i. creauit.

Castae parentis viscera
Coelestis intrat gratia,
Venter puellae baiulat
Secreta, quae non nouerat.

Et verum induit, quia (gratia coelestis) id est ipse Christus (intrat viscera castae parentis). i. matris, & sic (venter puellae baiulat) id est portat (secreta) scilicet coelestia (quae non nouerat). i. ante conceptionem.

Domus pudici pectoris
Templum repente fit Dei,
Intacta nesciens virum
Verbo concepit filium.

Et verum baiulat secreta, quae non nouerat quia (domus). i. alius (pectoris) f. Mariae (pudici). i. casti (fit templum Dei). i. domus Dei (repente). i. citò, domus dico (intacta nesciens virum) per carnis commixtionem (concepit). i. portauit (filium). i. Christum, & hoc (verbo operante). i. virtute Spiritus sancti, vel (verbo). i. post verbum, quod Gabriel praedixerat ipsum nasciturum. Vnde dicitur: Ecce concipies & paries filium &c.

Enixa est puerpera,
Quem Gabriel praedixerat,
Quem matris aluo gestiens
Clausus Ioannes senserat.

Dico quod concepit, & verum, quia (puerpera). i. Maria pariens puerum (enixa est). i. peperit filium (quem Gabriel praedixerat). f. nasciturum, quem Ioannes clausus (aluo misit). f. Elisabeth (senserat) i. cognouerat (gestiens). i. gaudens.

Feno iacere pertulit,
Praesepe non abhorruit,
Paruoque lacte pastus est,
Per quem nec ales esurit.

Ideo pertulit, vel patifortum: & ipse puer. i. Christus (pertulit). i. passus est iacere vel poni feno praesepe, etiam (non abhorruit). i. non refutauit vel repudiavit (praesepe). i. stabulum (quod) pro & (pastus est). i. nutritus est (paruo lacte)

scilicet

EXPOSITIO HYMNOR.

scilicet Virginis (per quem). i. Christū (ales). i. nutritrix Mariā: a qua nutriebatur ipse Christus (non esurit). i. non patitur famem.

Additio. (Per quem nec ales esurit) id est ipsa auis saturatur, ille nanque dat aibus cibum iuxta illud Matthæi cap. vj. Respice volatilia celi, quæ non ferunt, neque metunt, neque congregant in horrea: & Pater vester cœlestis pascit illa. Ales enim dicitur ab alis gerendis, sicut volucris omne volatile: Lucretius: Alituum porrò genus alis omne videmus fidere. Aliquando ales ponitur pro quacunque re veloci, ut sagitta & alte planta.

¶ Ales præterea communis generis est, sed quotiescunque genere feminino dicitur ales, malum portendit augurium, ut Horatius: Mala soluta navis exit ali te. Papinius: Ette mala protinus ales. Qua redeo. Masculino autem bonum: Vergil. Fulvus Iouis ales in æthra. Iungitur quoque genere neutro, Sidon. Iaccer hinc simul alte telo, id est veloci.

¶ Et quia natus est (chorus). i. societas (cœlestium). i. spirituum gaudet (et angel). i. throni & dominationes, principatus, & potestates: & sic de cæteris (canit Deo) scilicet gloria, & (pastor). i. creator omnium (sit palam). i. notus, & natiuitas sua sit cognita & nuntiata pastoribus iuxta turrim Abnam: iuxta quem locum pastores pro consuetudine aderant: & erat illa planities apta pastoribus illius regionis.

¶ Carmen est, quale illud, Nocte surgentes. Canitur in festo Epiphaniæ Domini. Narrat, quo pacto Magi cum tribus muneribus venerunt ab Oriente quælitum Salvatorem nostrum.

¶ Materia huius hymni est præparatio gaudij de natiuitate Christi Redemptoris, & gaudium annuntiatum est nobis per angelum apparentē & Pastoribus in via dicentem: Annuntio vobis gaudium magnum &c. Cuius natiuitatem hæc signa & miracula secuta sunt: scilicet stella apparuit Magis querentibus, quæ duxit eos præuia usque ad ipsum. In cuius natiuitate Herodes, & quilibet malus confunditur, vel doctrina mala, & perniciositas siue malitia temporis eo nascente cessauerunt, id est idolorum cultura, & sacrificia vana, seditiones & bella: quia in natiuitate Christi pax fuit per vniuersum orbem, & vox angeli loquentis (fero) id est assero nuntium vobis (de supernis) id est de cœlo, Christus dico (Dominator orbis) filius Dei (natus est in Bethlehẽm Iudæ) id est in ciuitate illa, quæ forte accidit tribui Iudæ (enim) pro quia: quia (Propheta dixerat) id est prophetauerat (sic) id est futurum esse ante.

¶ Chorus

DE TEMPORE.

FO. XXIII.

Hunc canit lætus chorus angelorum: ¶ (Chor⁹ angelorū canit hunc) Stella declarat, veniunt eoi f. Christū, chorus dico (lætus) i. exultans & laudans Deū (stella) q̄ duxit Magos. i. sapientes (declarat). i. manifestat eis saluatorem (eoi). i. orientales (principes) id est reges (veniunt celebrare) id est honorare Deum. f. dignum cultum & offerre illi (mystica dona) id est in sacrificio secreta. Mystica nanque dicebatur: quæ fiebant in arcanis Deorum sacris.

¶ Isti tres Reges (meminere). i. in memoria habuerunt asserere tria munera. f. aurum, thus & myrrhā. Et (meminere dare). i. asserere Deo thus & myrrham (trocleterē). i. rotundā. Myrrha quoque arbor est ita dicta à loco vbi nascitur: & habet aureū colorem, & declinat hæc trocleteris, huius, tis. (humando) quia mortalis erat, & (meminere). f. Deo offerre (bractæas chryseas). i. laminas aureas: quia chryseos. i. on. Græcè, id est qd' aureū Larinè, siue qd' totū ex auro est: chryseos em̄ aurū interpretat (Regi decenti) i. Christo (dū colunt). i. venerantur (vnū). f. Deū: & meminere dare terna munera illi (trino). i. Trinitati, quia vnū sunt pater & filius & Spiritus sanctus.

Additio. Myrrham trocletem, id est fluentem à trocheo: siue trochazo verbo Græco, qd' est curro vel fluo. Myrrha em̄ fluida est: iuxta illud: Myrrha, gutta & casia &c.

¶ Gloriā trinę monadi canamus titrinę cū Deo & Spiritu sancto fuso ab vtroq; vel (trinę monadi). i. Deo, qui est trinus in psonis, & vnus in essentia. dicit hæc monas, huius, dis, & canam⁹ (proli diuę). i. genitę à præ cū Deo patre, & non solum canamus patrem: sed etiam (flamini) id est Spiritui sancto (fuso) id est procedenti ab vtroque.

¶ Carmē est, quale illud, Primo dierū. Canitur in festo Epiphaniæ, hoc est apparitionis Dñi: & narrat quæadmodum Magi stella duce venerūt in Bethlehẽ. præterea miraculū in nuptijs factū. Hymnus Sedulij per ordinem alphabeti cōtinens tetra sticha ab h. litera vsque ad n. sed intermisit. k. & m. literas.

Hostis Herodes impie Christū venire qd times? Non arripit mortalia, Qui regna dat cœlestia.

¶ Materia huius hymni est conclamatio: quā facimus cōtra Herodē: qui auidia natiuitate Christi, amittere regnū timuit, ideoq; multos pueros interfecit. Inrētio auctoris est tractare de trib⁹ miraculis die Epiphaniæ factis, scilicet

EXPOSITIO HYMNOR.

fulget de Magorū apparitione, de aqua in vinū cōuersa, & de Christi baptisma-
te. Et nota q. hymnus iste continet superiora: ita dixit, q. Christus nat^{us} est, & pu-
litacere fueno. Vnde Herodes de natiuitate eius iratus occidit multos pueros:
timey nē amitteret regnū, sed nō deberet: quia ille qui Rex est regum & Dñs do-
minantium, non venit, vt ei regnū auferret: sed vt totum mundū in tanto crimi-
ne inuolutū a peccatis liberaret. O Herodes hostis impie (quid). i. cur times
venire Christum: ipse non arripit mortalia, qui regna dat cōcelis.

¶ Magi ibant. i. q. q. situm Christum:
& adorare eum (sequentes stellā prae-
uiam). i. praeedentem, quā viderant:
& (requirunt lumen). i. Christum (lu-
mine). i. stellā, & (fatentur Deum mu-
nere) scilicet thure, auro, & myrrha.

¶ Coelestis agn^{us}. i. Christus (attigit)
i. suscepit (lauacra). i. baptismū (puri
gurgitis). i. Jordanis, & sustulit a no-
bis abluendo nos per baptismū (pec-
cata q. nō detulit). i. q. seculū non porta-
uit: quia immūnis erat: & absq. pēto.

¶ Et ideo dico nouum). i. inauditum
genus potētiā (hydriā rubescunt). i.
flauescant. s. aq. intromissa, ponit eū
continens pro contento, & (vnda). i.
aqua (iussa fundere vinum mutauit
originem). i. naturam praecepto Dei.

¶ Carmen est omni lege carminis solutum. Canitur ad ho-
ras vespertinas in festo diuæ Marię. Cuius patrocinium
atque fauorem multipliciter nobis imploramus.

¶ Materia huius hymni est saluatio
ab angelo facta, sic dicēte: Ave gratia
plena Dñs tecum: quæ virtute altissi-
mi obumbrata fuit: & solo verbo con-
cepit. Intendit etiam auctor ipsam Ma-
riam inuocare: vt nomen Eue, per quam mors intrauit, mutetur: & soluat vincu-

la peccatorum & praeestet nobis vitam aeternā a cunctis reatibus absolutis. Hinc
etiam laudare nos hortatur, & glorificare hūc diem propter hoc quod euasim^{us}
de domo diaboli, & venimus potius per fidem & gratiam Dei ad ipsam, & dicē
hoc per simile: & facit comparationem. Sicut enim stella praeferat ducatum nau-
tis vt veniant ad portum: ita ducatu Virginis Mariæ venimus ad portum: id est
ad Christum. (O stella maris) id est mundi (aue) id est salue, o (alma) id est sancta
mater Dei, aue atque (semper) id est aeternaliter (Virgo) quia ante partum, & in
partu, & post partum, o (porta foelix cœli aue) id est salue.

Sumens

Ibant Magi (quam viderant)
Stellam sequentes praeuiam,
Lumen requirunt lumine,
Deum fatentur munere.

Lauacra puri gurgitis
Coelestis agnus attigit:
Peccata quæ non detulit,
Nos abluendo sustulit.

Nouum genus potētiæ,
Aquæ rubescunt hydriæ,
Vinumq; iussa fundere,
Mutauit vnda originem.

A Ve maris stella
Dei mater alma,
Atque semper virgo,
Foelix cœli porta.

DE TEMPORE.

FO. XXIII.

Sumens illud aue
Gabrielis ore,
Funda nos in pace,
Mutans nomen Eux.

Solue vincla reis,
Profer lumen cæcis,
Mala nostra pelle,
Bona cuncta posce.

ideo (solue vincla). i. ligamenta peccati humani (reis) id est peccatorib^{us}, & (pro-
fer) id est tribue (lumen cæcis) id est fidelibus, & (pelle) id est abice a nobis mala
nostra, & (posce) id est postula a filio tuo cuncta bona.

Monstra te esse matrem,
Sumat per te preces,
Qui pro nobis natus
Tulit esse tuus.

¶ Monstra te esse matrem). i. ostende te
placado filium tuum, & filius tuus (su-
mat preces tuas per te) filius dico ille
(qui tulit) id est sustinuit (esse tuus na-
tus pro nobis) vt nos saluaret.

Virgo singularis
Inter omnes mitis,
Nos culpis solutos
Mites fac & castos.

¶ Et quia sustinuit esse fili^{us} tuus, ideo
o (Virgo singularis) quia nulla simi-
lis est tibi: quia post partum Virgo, in
partu Virgo, & ante partum (mitis in-
ter omnes). i. alias mulieres, & o Vir-
go castitatis mater (fac nos solutos) a
(culpis) & (fac nos mites) id est man-
suetos (& castos). i. in corpore & ani-
ma fac nos mundos.

Vitam presta puram,
Iter para tutum,
Vt videntes Iesum
Semper collætetur.

¶ Et quia mater es castitatis & suau-
tatis, o Virgo (presta). i. dona vitam
puram nobis: & (para) id est tribue (iter tutum, vt videres Iesum). i. filium tuum
(semper collætetur) id est gaudeamus in eo. s. in præsenti et laudes persoluen-
tes, & in futuro eum plenius & perfectius cognoscentes, gaudeamus & exulte-
mus cum Domino nostro filio tuo.

Sit laus Deo patri,
Summo Christo decus,
Spiritus sancto
Trinus honor vnus. Amen.

¶ Et quia dedit Dñs nōm vterū Vir-
ginis, ideo (laus). i. gloria sit Deo pā-
tri (decus). i. honor (sit summo Christo)
excelso, & (Spūs sancto) sit (honor tri-
nus) propter trinitatē personarū, &
(vnus) ppter vnitatē essētię, vel (vnus
honor sit trius). 2^o ANTO. qd si legastib^{us}. i. pātri & filio & Spūs sancto. amen.

¶ Carmen est, quale illud, Primo dierum. Canitur ad horas
nocturnas in diebus festis diuæ Mariæ. Cuius laudibus an-
numerat quod Deum genuit, & in lucem effudit.

¶ Inten^s

EXPOSITIO HYMNOR.

Intentio huius hymni est: q. autor vult ostendere hoc qd' propheta de Christo nuntiauerit, in genitrice Dei Maria esse completum: ostendit similiter qualiter claustrum Mariae baiulat Christum. Et nota q. Deus fecit hominem: & posuit eum in paradiso terrestri: & precepit ei, ne comederet de ligno vite. i. de pemo quod erat in medio paradisi: sed diabolo suadente Eva: & Eva postmodum Adae similiter sedente: ambo comedentes & sic diabolo placetes, mortaliter peccauerunt: & post peccatum tantae corruptionis de paradiso statim a Dño eiekti, se nudos esse cognouerunt. Videns ergo Deus: q. aliter nō posset redimere genus humanum: nisi per feminam: in vteru Virginis filiu suu destinauit, & incarnari voluit: quē sumus redēpti: & a peccato liberati. Vnde grates reddere tenemur. Dicitur est superius q. maris stella Maria est mater Dei: & etiā quē cœlum & terra capere non poterat: itō claustru Mariae cum baiulat. Cōstrue (claustrum). i. vter beatæ Mariæ (baiulat) illu Deū: quem (regentem trinam machinam) mundi. i. cœlum, terram, mare, vel (machinam). i. animæ concupiscibilitatem, rationalitatem, sensualitatem (quem). i. Christum (terra). i. boni (ponthus). i. mali (æthera) id est cœlestes (colunt) id est honorant: adorant: id est commendant (predicant) id est nuntiant.

¶ Dico q. cœlum, i. cœlestes (terra) i. terreni, & omnia cœlestia siue terrestria (laudant). i. adorant illum: quē cœlum & terra capere nō poterat: & verē quia (viscera puellæ) id est beatæ Mariæ (perfusa). i. repleta (gratia cœli). i. rore cœlesti (gestat) Christum (cui). i. Christo (Luna) id est variatio Lunæ (Sol) in cursu suo (& oia deseruiunt). i. famulantur (per tēpora). i. tēporaliter.

¶ Et quia tulit Christu, possumus dicere: q. est (beata Mater munere). i. donis filij (sub arca). i. circūdatione & secreto (veteris cui). i. miris (supernus artifex). i. cœlestis Creator (clausus est) ille dico (cōtmes mundum). i. vniuersitatem omnium rerum (pugillo) id est in dispositione.

¶ Et quia supernus artifex clausus est sub pectore Virginis Mariæ, possumus dicere: q. Virgo Maria sit (beata nuntio cœli). i. angelica salutatione, Maria dico (fēcūda). i. fertilis Spū sancto (paluū cui). i. Mariæ (fusus est). i. missus: & natus est de Virgine Maria (desideratus). i. Christus (Gentibus). i. a Iudæis.

¶ Carmē est, quale illud, Primo dierum. Canitur ad laudes matutinas diebus festis diuæ Mariæ. Eius laudi attribuit, q. Deū laudauit: & per eam recepimus, quod per Euam amissimus.

¶ Materia

Quem terra, pōthus, æthera
Colunt, adorāt, predicāt
Trinā regentem machinam,
Claustrum Mariæ baiulat.

Cui Luna, Sol, & omnia
Deseruiunt per tempora,
Perfusa cœli gratia
Gestant puellæ viscera.
Beata mater munere,
Cuius supernus artifex
Mundum pugillo continens,
Venter sub arca clausus est.

Beata cœli nuntio
Fecunda sancto spiritu,
Desideratus Gentibus,
Cuius per aluum fusus est.

DE TEMPORE.

Fo. XXV

O Gloriosa domina
Excelsa supra sydera,
Qui te creauit prouidē,
Lactasti sacro vbere.

¶ Materia huius hymni est: q. Maria peperit saluatorem: & quia Deus contulit ei tantam gratiam, q. peperit saluatorem, facit author apostrophā. i. conuersionem sermonis: quia Deus contulit ei tantam gratiam q. peperit saluatorem, conuertit sermonē suum ad ipsam ostendendo eam esse gloriosam: dicens: O gloriosa dñā excelsa supra sydera) id est o sponsa dñi Maria (excelsa) id est alta (supra sydera). i. in summo cœlo: vbi non est aliqua vis ventorū (tu lactasti sacro vbere) illū. i. (qui te creauit prouidē) id est sua sapientiā. ¶ A N T O. O gloriosa dñā, legendum est sēmina, non dñā: non solum ex ratione carminis: sed etiā ex lēctione antiqua: vñ in prædicta præfatione annotatur. I D E M. Lactasti sacro vbere. Legendum quoq. est. Tu lactas sacro vbere ex eadem ratione carminis.

Quod Eva tristis abstulit,
Tu reddis almo germinē:
Intrent vt astra flebiles,
Cœli fenestra facta es.

Tu regis alti ianua:
Et porta lucis fulgida:
Vitā datā per virginem
Gentes redēptæ plaudite.

¶ Carmen est, quale illud: Nocte surgentes. Canitur in festo hypopātes hoc est Præsentatiōis siue Purificatiōis diuæ Mariæ. Cuius auxiliū atq; fauorē implorat.

Quod chorus vatū venerādu olim
Spiritu sancto cecini repletus,
In Dei factum genitrice constat
Esse Maria.

¶ In hoc hymno agit author de natiuitate Christi: & qualiter debet esse completum id in Maria: quod propheta nuntiauerunt: q. concepit: & peperit filium: & Simeon gausus suscepit eum in templo. Dicimus ergo quod propheta senserunt de aduentu & de natiuitate Christi. Esaias enim dicit: In medio duorū animalium cognosceris i. inter bouem & asinum: & alibi: Egredietur virga de radice Iesse. Et Abacuc sentiens de Christo similiter ait: In medium dolum animaliu &c. Multi prophetae annuntiauerunt: & prophetisauerunt de Christo, hoc totum completum est in Maria, quia natus, baptizatus, crucifixus, & in templo præsentatur: & a Iusto Simeone: & ab Anna vidua susceptus: vnde a personis illis quæ Domi-

D no ob-

EXPOSITIO HYMNORVM.

ne obuiauerunt: dictum est festum illud: in quo hymnus iste cantatur, hypo-
pante domini. i. obuiatio. Construe. Quod chorus yatum. i. exercitus propheta-
tarum: scilicet Dauid & aliorum, chorus dico venerandus (cecinit). i. propheta-
tauit. i. implectus: id est adimpletus Spiritu sancto (constat) id est manifestu
est (esse factum) id est completum in Maria genitrice Dei.

¶ Et verè constat esse factum quia. f.
beata virgo (gessit dñm). i. Christum
deum cœli & terræ. & virgo. i. Maria
(peperit). f. illum (quem gessit) vel
concepit. i. portauit (atque) pro &
(meruit inuoluta manere) id est m̃a
sit incorrupta post partum.

¶ Quem. f. Christu (Symeon iustus
& senex). i. Symeon annosus sacerdos
(sumpsit). i. suscepit (in vlnis) id est
in brachiis suis (in domo) id est in tē-
plo Dñi (gausit) id est letas (videre
suo proprio lumine quod optauit). f.
Christum (quod optauit) per multa tpa: vel si textus habeat (ob hoc optatū pro-
prio videret lumine Christi) Construe sic, ob hoc ergo q. videret pprio lumine
.i. oculis carnalibus Chrm optatū: quē diu anteq̃ moreret, videre desiderauit.

¶ O tu (genitrix). i. mater (æterni re-
gis). f. Christi qui caret principio &
fine (petimus te faueto) id est cecede
(votis). i. precib⁹ (precantū). i. famu-
lorum (libēs). i. libenter (q. pro & tu
renitens). i. splendens (petisti). i. ac-
cepisti vel accessisti (clara regna Olympi cœli). i. alti cœli, vel sic: & (clara & re-
nitens petisti). i. accepisti regna cœli olympi.

¶ Decus & p̃as sit Deo nro) perpes
salus vel laus). i. perpetua gloria sit il-
li: & (perennis honor). f. sit illud est
Deo nro (qui residet in summa arce
poli) id est in altitudine cœli (trinaus)
in personis: & (vnus) in substantia.

¶ Carmen est asclepiadeum constans spondeo, duobus
choriambis & pyrrhichio: sed deficit vna syllaba: quia
catalecticon est. Canitur in transitu beatæ Mariæ.

¶ Materia hui⁹ hymni est duplex
cōmēdatio ipsius Marię tñ a gñe,
q̃ a meritis. Cōmēdatio a gñe est:
quia ipsa est de regia stirpis. f. Da-
uid. Cōmēdatio a meritis est: quia

Hec Deum cœli dominūq; terrę
Virgo quē gessit, pepitq; & go.
Atq; post partū meruit manere
Inuoluta.

Quē senex iustus Simeō in vlnis
In domo sumpsit dñi gausit:
Hoc qd' optauit pprio videre
Lumine Christum.

Tu libēs votis petimus precantū,
Regis æterni genitrix faueto,
Clara, quę cœli renitens olympi,
Regna petisti.

Sit Deo nostro decus & potestas:
Sit & laus p̃pes: sit honor p̃enis:
Qui poli summa residet in arce
Trinus & vnus.

O Quām glorifica luce coruscans
Stirpis Dauidicę regia proles.
Sublimis residens virgo Maria
Supra cœligenas ætheris omnes.

ipsa

DE SANCTA AGATHA. Fo. XXVI.

ipsa peperit Christum saluatorem nostrum. Canitur hymnus iste in transitu bea-
te Mariæ: qualiter transiit de hoc mūdo ad p̃rem: vel si mauis dicere, qualiter
in assumptiōe spūs eā assumpsit. Vtrū assumpta fuerit eō corpore: an sine corpo-
re dubitat. Sed meli⁹ est: vt eā credam⁹ assumptā cū corpore. O regia proles stir-
pis Dauidicę, o Maria q̃ es ramus ipsi⁹ Dauid. Ipse enī fuit q̃cūq; a qua rami p-
cedūt: & tu es ramus, & stirps, & p̃les: q̃ ponunt p̃ eodē sed nō idē significat, est
cū p̃les qd' altitudo habet initiū. Stirps idē est q̃ trūc⁹, a quo ram⁹ velut a p̃feti-
li⁹ p̃cedit. O q̃. i. q̃tū (gl'ifica luce). i. gl'iosa (coruscans). i. splēdida parēs: o vir-
go M̃ra tu dico (sublimis). i. i sublimi. f. cœlo: tu es (residēs). i. sedēs (sup̃ oēs æthe-
ris cœligēas). i. sup̃ oēs āgelos gēitos i cœlo: q̃a i cœlo fuerūt creati āgeli a deo.

Tu cum virgineo mater honore
Angelorū dño pectoris aulam
Sacris visceribus casta parasti,
Natus hinc De⁹ est corpe Chr̃s.
hoc est existēs m̃i & virgo: tu virgo
in q̃ casta, parasti aulam pectoris tui
Dño: & quia parasti viscera tam mū-
data: ideo (hinc). i. ex illis visceri-
bus (natus est Christus Deus). i. di-
gnatus est nasci (corpore). i. quantū ad corpus, quia humanitatē sumpsit in re.

Quē cūct⁹ venerās orbis adorat,
Cui nunc ritē genu flectit om̃e,
A quo nos petimus (te veniēte
Abiectis tenebris) gaudia lucis.
¶ Quē cūct⁹ venerās orbis adorat,
quē oēs hoies venerāt & adorāt (cui)
ad honorē cuius (oē genu flectit)
.i. oēs flectunt genua (a quo). f. Chr̃s
(nos petim⁹ te veniēte). i. intercedē-
te (gaudia lucis æternæ abiectis tene-
bris). i. peccatis remotis a nobis.

Hoc largire pater luminis omnis,
Natū per ppriū flamine sacro,
Qui tecū nitida viuit in æthra
Regnās ac moderās sc̃la cūcta.
¶ Superius fecit author apostrophā
ad beatam Mariā: sed in hoc loco ad
patrem: vt ipse dignetur nobis dare
quæ p̃dicta sunt dicens: O pater lu-
minis omnis. i. origo & factor totius
claritatis (largire nobis hoc). f. gau-
dia. largire inquā (per propriū natū). i. amore filij tui: & (sacro flamine). i. amo-
re Spūs sancti (qui) Christus (viuit tecum in nitida). i. munda (æthra). i. in cœlo
(regnans ac moderans sæcula cūcta). i. oēs gentes existentes in hoc sæculo.

¶ Carmen est omni lege carminis solutum:
Canitur in festo beatæ Virginis Agathæ.

Martyris ecce dies Agathæ
Virginis emicat eximie:
Qua Christuseam sibi sociat:
Et diadema duplex decorat,

id est, magnæ virginis (emicat). i. valde splendet (qua). f. die (Christus sociat)
id est, coniungit eam sibi: vel accedere facit ad se (& duplex diadema) id est du-
plex corona. f. martyrij & castitatis (decorat) id est honorat eam.

D ij ¶ Decens

EXPOSITIO HYMNORVM.

¶ Decens. .i. nobilis stirpe fuit: & pro
genie (elegant specie) .i. decus conue
niens & pulchra facie (sed magis) .f.
pulchra (actibus atque fide) id est ope
ribus fidei: illa dico (reputans nil) pro
nihil ducēs (terrea) id est terrena (pro
spera) id est terrenorum prosperitatem: & (ligans) id est retinens (sibi corde)
id est mente (iussa) id est praecepta Dei.

¶ Hæc. .f. Agatha (fortior Viris tru
cibus) id est crudelitate (exposuit sua
membra) id est dedit (flagris) id est
verberibus & flagellis (mamilla tor
ta) & carnificibus (docet) id est mani
festat (patulo) id est aperte (quā) .i.
quantum ipsa Agatha (fuit) valido pe
ctore) .i. forti mente & corpore.

¶ Cui. .f. Agathæ (carcer erat delicti)
id est pro delictis vel loco delictorum
(pastor Petrus recreat) .i. consolatur
(hanc ouem) id est Agatham: & (inde
gauisa) id est læta (& magis flagrans)
scilicet amore Dei (cucurrit) id est
fustituit con æta flagella (ouans) id est
gaudens.

¶ Aethnica turba. .i. gentilis vel paga
na: quæ iuxta Aethnam habitauit (tu
gens rogum) .i. combustionem (ipsa)
scilicet turba (meretur opem huius) id est meruit auxiliū ipsius Agathæ, Deus
ergo (premat magis) id est restringat (Venerem) id est luxuriam (his) id est omni
bus (quos titulus) id est honor vel signum fidei (decorat) id est honorat. Et no
ta q. quodam tempore Aethna cepit comburere totam ciuitatem Cathenien
sium, & ideo pagani venerunt ad sepulchrum sanctæ Agathæ: & acceperunt ve
lum & proiecerunt in ignem: & statim ignis extinctus est.

¶ Aethna. Cathenienſiū imō Catanenſium à Catana ciuitate Siciliæ, sic enim
per. a. in ſecunda ponitur à Strabone & Ptolemaeo. Et quo modo ſit condita,
Strabo lib. vi. in deſcriptione Siciliæ narrat dicens, Cumq. Catana Naxiorum
ſit ædificium: Hieron tyrannus habitatores alios induxit: Aethnamq. appella
uit: ſed poſt illius obitum redeuntes Catanenſes: urbem recuperauerunt &c.
& ab eadem Catana ciuitate Catanei populi Siciliæ dicti ſunt.

¶ Tu ſtella. (renidens) id est ſplēdēs (po
lo) .i. in celo (quaſi ſpōſa) ſcilicet Chri
ſti (ſupplica domino pro miſeris) id est
pro nobis peccatoribus (vt faciat coli)
.i. celebrari (tua feſta ſic vt faueat) id
est det auxiliū celebrantibus ſe.

Stirpe decens, elegans ſpecie:
Sed magis actibus atq; fide,
Terrea proſpera nil reputās,
Iuſſa Dei ſibi corde ligans,

Fortior hec trucibusq; viris
Expoſuit ſua mēbra flagris.
Pectore quā fuit valido
Torta māmilla docet patulō

Deliciæ cui carcer erat,
Paſtor ouē Petr⁹ hāc recreat:
Inde gauiſa magisq; flagrans
Cūcta flagella cucurrit ouās.

Aethnica turba rogum fugiens,
Huius & ipſa meret opem:
Quos fidei titulus decorat:
His Venerem magis premat.

Iam renidens quaſi ſpōſa polo
Promiſeris ſupplica dño:
Sic tua feſta coli faciat,
Secelebrantibus vt faueat.

Gloria

DE S. BENEDICTO. Fo. XXVII.

Gloria cum patre ſit genito,
Spiritu proinde ſacro:
Qui Deus vnus eſt omnipotens:
Hanc memorū faciat memorē, amē.

¶ Gloria & laus ſit (genito) .i. ſi
lio cum patre & Spiritu (ſacro)
.i. ſancto, pinde (qui Deus vnus
eſt omnipotēs, faciat hanc) .f. Aga
thā (memorē memorū) .i. ſuorū
& noſtrorū qui eius feſtū & mo
riam celebramus, meminerit: & nos adiuuet ſuis precibus. Amen.

¶ Carmen eſt, quale illud: Noſte ſurgentes: ſed caco
metrum. Canitur in feſto ſancti Benedicti abbatis.

¶ Chriſte ſanctorū decus, atq; virt⁹, **¶ In hoc hymno agit author de vi**
Vita, & forma, via, lux, & ſalus, **¶ ta & habitu.** 3. Benedicti: & de mi
Supplicum vota pariterq; hymnū **¶ raculis ei⁹.** .f. de capitulo: imō ſca
Suscipe clemens. **¶ philterio: fracto in pueritia ſua ſa**
nator: & de puero à latice tracto.
Intendit rogare Deum qui eſt vi
ta & lux omnium fidelū vt nra vota ſuſcipiat, & nra peccata expellat & fauorē
ſuū tribuat: & gratiā ſuā cōcedat meritis. S. Benedicti. O Chriſte, tu (decus) .i.
honor (atq; virtus ſanctorū) quia per te virtuoli ſunt & (vita) q. per te viuunt
(& forma) quia te imitari debēt: vnde dixiſti: Ego ſum via, veritas, & vita (via)
quia per te eunt ad patrem, & (lux) quia per te illuminantur (& ſalus) quia per
te ſalvi facti ſunt, & tu qui talis eſt (o clemens) .i. o miſericors (ſuſcipe vota ſup
plicum) .i. ſupplicantium (q.) pro & pariter hymnum.

¶ Qui attrahēs dudū .i. olim (tuū Be
nedictū ad te) & virtuola opa (ſegre
gaſti mirē) .i. mirabiliter (mūdo) .i. à
mūdo, & quare? (vt diſcēs reprobare)
.i. cōtrahere: vel ſpernere (probra mū
di) .i. pēta mundi & iniquitates: & ſe
queret te: q. tu dixiſti, Qui ſequitur
me, nō ambulat in tenebris: ſed habebit
lumen vitæ, & miſericordiæ. dicit Dñs.

Qui tuū dudum Benedictū ad te
Attrahēs, mirē ſegregaſti mūdo
Vt probra mūdi reprobare diſcēs,
Te ſequeretur.

Cuius deuotum animum pueri
Gratia præſtans fidei valere:
Qua valēs mira ꝑcibus peregit
Mente fideli.

Dehinc extendēs pedē in remotis,
Ardua ſcandēs, cruciari malens
Corporis artus iuuenilis, ardens
Caſto in amore

ſuo amore) Dei (ſcandens) id eſt aſcendens (ardua) id eſt excelsa.

¶ Deuotū animum .i. religioſum (cu
ius pueri) .i. Benedicti (gratia fidei)
de qua plenus erat ſanctus Benedi
ctus (præſtans valere) .i. poſſe (qua)
.f. gratia fidei (valens) .f. Benedictus
(peregit mira) .i. miracula: q. in dialo
gorū libro pnt inueniri (pro preci
bus & mente fideli) .i. firma fide.

¶ Dehinc. .i. deinde (extendens pe
dem in remotis) .f. locis .i. eremo (ma
lens) id eſt magis volens (cruciari)
.f. quā fouere (artus iuuenilis cor
poris) & quare? quia erat (ardens ca
ſto amore) Dei (ſcandens) id eſt aſcendens (ardua) id eſt excelsa.

D iij **¶ Omnes**

EXPOSITIO HYMNORVM.

¶ Omnes resonemus .i. persoluamus
(gloriam) .i. laudē patri: & (salme)
.i. sancte Spiritus (compar) .i. equalis
(vtriusq;). & patris & filij, tu dico (v-
nus Deus omni tēpore facti resonem-
us) .i. persoluamus (gloriam semper)
in omni tēpore (tibi) .i. ad honorē tui.

¶ Construe (imbuit) .i. docuit vel im-
pluit (post hinc) .i. deinde (homines
beatos) .i. bonos vel benedictos (re-
gulis arctis) .i. strictis (retundi) id est
refrenari animos superbos: & docuit
(subdere colla) .i. mentē semper iugo
(Dñi polorū) .i. pceptis dñi cēlorū.

¶ Ex quibus) .i. sanctis: sanctus Mau-
rus fuit (sedulus) id est assiduus (mi-
nister) .i. sancti Benedicti (obsequē)
.i. obediens (Patri) .i. Benedictio (tra-
xit puerum) .i. miserum puerum dico
(retractum gurgite fontis latice) .i.
ex aqua xporis (leuatū) .i. existen-
tem super planiciem aque.

¶ O Christe precamur veniam meri-
tis ei) sancti Benedicti (vt arceas) .i.
repellas a nobis (iram: & tribuas fauo-
rem) .i. auxiliū: prestans gratiā virtu-
tum & veniā peccatorū nobis. Tu dico
(mitis) .i. suavis respiciēdo ad oēs.

¶ O alme Deus) .i. sancte (rector) id
est gubernator (oramus) .i. deprecamur
(præbe) .i. nobis (vt fides nostra
resistat vitiis: atq; ministra studij vir-
tutum pectore puro. Gloria patri.

¶ Carmen est dimetrum iambicum cacometrum.
Canitur in Quadragesimali ieiunio, quod est tem-
pus ad pœnitentiam peccatorum aptissimum.

¶ In hoc hymno rogat author Deum vt in
hoc tempore tribuat nobis cor pœnitenti: &
quos longanimitate pietas expectauit: sua
benignitate ad se conuertat. O Christe Sol
iustitiæ) .i. splendor pietatis (tenebrę noctis)
id est peccata nostrę mentis .i. cœcitas (ear)
id est recedat (nunc) id est in hoc tempore (& lux virtutum redeat) id est virtu-
tes bonorum operum in nobis redeant, id est reuertantur.

Gloriam patri resonemus omnes,
Et tibi compar vtriusq; semper
Spiritus alme, Deus vnus omni
Tempore facti.

Imbuit posthinc homines beatos:
Regulis arctis animos retundi,
Et iugo semper Domini polorū
Subdere colla.

Ex quib; Maurus sedul; minister
Obsequens patri, latice leuatū
Gurgite fontis, puerū retractū
Aequore traxit.

Hui; o Christe meritis precamur,
Vt arceas iram, tribuas fauorem,
Gratiam prestas, veniāq; nobis:
Mitis ad omnes.

Præbe oramus Deus alme rector,
Vt fides nostra vitiis resistat:
Atq; virtutum studiis ministra,
Pectore puro.

I Am Christe sol iustitiæ
Noctis recedant tenebrę:
Nunc mentis eā cœcitas:
Virtutum & lux redeat.

Da

DE TEMPORE. Fo. XXVIII.

Da tempus acceptabile,
Et pœnitens cor tribue:
Nos noxios transeat hoc,
Quod benignę prerogas.

dat nos noxios (hoc) id est propter hoc (quod prerogas) id est interpellas Deum
patrem pro nobis (benignę) id est misericorditer.

Quiddamq; pœnitentię
Da ferre (licet gradium)
Maiori tuo munere:
Quod deptio fit criminū.

¶ O Christe (da quiddā) .i. paululū pœniten-
tię (ferre) .i. agere nobis (qd) .i. ppter quam
pœnitentiā (deptio) .i. ablutio criminū sit, &
hoc (tuo munere) .i. dono (maiori) .i. crimini-
bus: quia delet crimina (licet) pro quantum
(grandiū) .i. magnorum peccatorum.

Dies venit, dies tua,
In qua resfloreant omnia:
Lætetur in hac, vt tuam
Per hanc reducti gratiā.

tibus. idēo lætemur in hac die (vt) pro sicut (reducti sumus) id est redēpti (per
hanc tuam gratiā) id est gratis, & redemisti nos, & saluasti.

Tererum vniuersitas
Clemens adoret trinitas:
Et nos noui per veniam
Nouū canamus canticū.

¶ Et idēo (clemens Trinitas) in personis &
vnitas in essentia (vniuersitas rerum) id est
vniuersa res adoret te (& nos facti noui per
veniā) id est per tuam gratiā (canamus can-
ticum nouum) id est iubilū: quod mente
nec ore potest exprimi.

Præsta beata trinitas:
Concede simplex vnitas:
Vt fructuosa sint tuis
Ieiuniorū munera. Amē.

¶ O beata Trinitas) .i. trin; De; in psonis &
(præsta) .i. dona (o simplex vnitas) .i. substantia
(cōcede) .i. iube (vt munera ieiuniorū nōrū
sint fructuosa) .i. fructus bonorū seretia (tuis)
fidelibus ieiunantibus .i. vt ieiunia nostra sint
acceptabilia: & tibi placantia.

¶ Carmen est, quale illud: Primo dierum. Cani-
tur à principio Quadragesimalis ieiunij.

Adi benigne conditor
Nostras preces cū sletibus
In hoc sacro ieiunio
Fusas Quadragenario.

¶ Materia huius hymni est commenda-
tio ieiunij: & hortat nos ieiunare & Deo
seruire: & in hoc tēpore ieiunij in oratio-
nibus plusquā in aliis diebus insistere: vt
in die iudicij habeamus vitam æternam.
O benigne conditor) .i. creator omniū re-
rum (audi preces nras cū sletibus) preces dico (fusas in hoc sacro ieiunio qua-
dragenario) .i. in nūero quadraginta dierum: in quibus dignē ieiunare debemus.

D iij ¶ Es

EXPOSITIO HYMNORVM.

¶ Qui a fundimus preces (o alme scruta-
tor id est inquisitor omnium cordium no-
strorum: benedico scrutator: quia (tu scis)
id est cognosces infirma virium (exhibe). i.
ostende, vel da gratiam remissionis tuæ (re-
uerſus ad te) id est penitentibus.

¶ Bene dixi reuerſus: quia peccauim⁹ mul-
tum (quidem) id est certe (sed parce) id est
condona confitentibus peccata (& confer)
id est tribue (medela languidis) id est me-
dicinam peccatoribus (ad laudem tui nomi-
nis) id est ad hoc vt nomen tuū laudetur.

¶ Et conferendo medicinā (dona conteri)
i. minui (per abſtinentiam). f. comestionis
(corpus). f. nostrū (extra) f. (sic vt mens so-
bria). i. abſtines vel modesta (ieiunet pror-
sus) id est omnino (a labe) id est a putredi-
ne (criminum) id est peccatorum.

¶ In hoc hymno hortatur nos auctor
vt ab omni peccato abſtineamus: & ro-
gemus Deum cum lachrymis & preci-
bus vt ipse remittat peccata nostra no-
bis: & nos mundet ab omni vicio id est
peccato: quibus. f. peccatis: offendimus
Deum contra nos (corde) id est vana
cogitatione (verbis) id est iniquis sermonibus & turpilloquiis (operibus) id est
pauis & illicitis actibus.

¶ Dico, q. verbo & opere Deum offen-
dimus (qui) scilicet Deus existens (pi-
us & propiti⁹) id est misericors (pe-
percit nobis haecenus) id est hucusq;
ne secundum mala nostra nos pariter
cum nostris iniquitatibus perderet:
sed ita pepercit, vt mediante paterno
auxilio ad ipsam veniam⁹: & amodo in bonis operibus perseueremus.

¶ Et quia pepercit nobis misericordi-
ter (placemus). i. placat⁹ nobis fa-
ciamus (hunc) scilicet Deum, & quo-
modo? (cum ieiuniis) id est cum ab-
ſtinentia cibi & potus: & (cum preci-
bus) id est orationibus assiduis: quia
ipse ait: Petite & accipietis. & alibi:
Amen dico vobis: quicquid orantes petitis, credite: & fiet vobis (& cum lachry-
mis) compunctionis (& cum multis bonis aliis placemus) eum scilicet (deuotissi-
me) id est cum magna deuotione.

Scrutator alme cordium,
Infirma tu scis virium:
Ad te reuerſis exhibe
Remissionis gratiam.

Multum quidē peccauimus,
Sed parce confitentibus:
Ad laudem tui nominis
Cōfer medelā languidis.

Sic corpus extrā conteri,
Donā per abſtinentiam:
Ieiunet vt mens sobria
A labe prorsus criminū,

Ecce tempus idoneum,
Medicina peccaminum:
Quibus Deum offendimus
Corde, verbis, operibus.

Qui pius & propiti⁹
Nobis pepercit haecenus:
Ne nos cum nostris perderet
Tantis iniquitatibus.

Hunc igitur ieiuniis,
Cum precibus, & lachrymis,
Multisq; bonis aliis
Placemus deuotiſſimē.

Vt nos

DE TEMPORE. FO. XXIX.

Vt nos à cunctis sordibus
Purgans, ornet virtutibus,
Angelis & cœtib⁹
Nos iungat in cœlestibus.

Sit benedictus genitor,
Eiusq; vnigenitus,
Cum spiritu paraclet⁹
In sempiterna ſecula. Amē.

Clarum decus ieiunij
Mōstratur orbi cœlit⁹:
Quod Christus auctor oīm
Cibis dicauit abſtinens.

Conſtrue (clarū decus ieiunij). i. cōmēdabile ieiunij (mōstratur). i. datur (cœ-
lit⁹). i. a cœlo (orbi). i. mūdo: quod ieiunij Christus auctor oīm rerū, abſtinens
à cibis (dicauit). i. sanctificauit: vel (auctor). i. factor oīm rerū: dicauit ieiunij,

Hoc Moyses charus Deo,
Legisq; lator factus est:
Hoc Heliam per aëra
Curru leuauit igneo.

igneo per aëra). i. per aërem ad cœlū: quia transgressus iordanē cū socio suo He-
liso, dimisso pallio raptus est curru igneo in cœlum: post Heliseus reuerſus,
percussit iordanem cum pallio: & aqua recessit: & transiit sicco vestigio.

Hoc Daniel myſteria
Victor leonum viderat:
Per hoc amicus intimus
Sponsi Ioannes claruit.

Hæc nos sequi dona Deus
Exempla parſimonie,
Tu robur auge mentium
Dans spiritale gaudium.

Præſta pater per filium,
Præſta per alium spiritū,
Cum his per æuum triplici
Vnus Deus cognomine.

¶ Dixi q. placemus eū deuotiſſimē: vt
ipse (purgans nos a cunctis sordibus). i. pec-
catis (ornet nos virtutibus) & faciat nos
perseuerare in eis (& iungat nos in cœle-
stibus). i. in regno cœlorū (angelis cœ-
tibus). i. societatibus angelorum.

¶ Genitor). i. Deus pater sic bñdixit⁹ (q.)
pro & (eius vnigenitus). i. Christus: qui
est filius vnicus eius (sit benedictus cum
spiritu paraclet⁹) id est consolatore, imō
aduocato in sempiterna ſecula.

¶ In hoc hymno hortatur nos: & admo-
net auctor ieiuniorū humilitatē: auctori-
tēq; habere a Christo: & efficaciam: vt an-
tiqui patres Moyses & Helias consecuti
sunt vitā eternā: ita & nos cōsequamur.

¶ In hoc hymno hortatur nos: & admo-
net auctor ieiuniorū humilitatē: auctori-
tēq; habere a Christo: & efficaciam: vt an-
tiqui patres Moyses & Helias consecuti
sunt vitā eternā: ita & nos cōsequamur.

¶ Hoc id est ex hoc ieiunio (Moyses cha-
rus deo). i. dei amicus est, cui data est lex
in tabulis lapideis (& fact⁹ est legislator)
id est dator legis: quia ipse dedit nobis le-
gem: quā a Deo acceperat: & (hoc) scilicet
ieiunium. (Heliam leuauit in curru

¶ Hoc id est ex hoc ieiunio. Daniel vide-
rat myſteria: & hoc cognouerat per spiri-
tum sanctū (victor). i. superator leonū, &
(per hoc). f. sanctum ieiunij (Ioannes ami-
cus intimus sponsi) id est Christi fidelissi-
mus (claruit). i. clarus factus est.

¶ Et quia isti facti sunt sancti vel beati:
O Deus dona). f. nobis: vt nos possimus
(hæc sequi per exempla). f. eorum (par-
ſimonie) id est abstinentie cibi & potus:
& (tu auge robur) id est fortitudinem (men-
tium: das spirituale gaudium.

¶ O pater præſta nobis hæc. f. quæ supra
orauimus (per filiū). i. amore filij, & (per
almū). i. spiritū, tu dico existēs (vnus De⁹
per ævū) id est in eternū (cū his). f. filio
& spiritu paraclet⁹, triplici cognomine.

D v Car.

EXPOSITIO HYMNORVM.

Carmen est, quale illud, Primo dierum. Canitur à principio quadragesimalis ieiunij. Cōmemorata ieiunij ratione, multipliciter Dei mīam atq; peccatorū veniā implorat.

¶ Materia huius hymni est cōmēdatio ieiunij: & hortatur nos ieiunare, & Deo seruire hoc tempore ieiunij in orationibus & bonis operibus plusquam aliis diebus: vt inde habeamus vitā eternā. O fratres (seruiemus hoc ieiunij) in quo modo sumus. i. caste & honeste: nos (docti). i. instructi (ex more). i. ex cōsuetudine (mystico). i. figurato: ieiunium dico (ductū notissimo circulo). i. reuolutione (quater deno dierum) id est per quadraginta dies: vel (ducto) scilicet circulo.

¶ Lex data per Moysen: & prophetā. i. Helias & alij prexalerūt hoc ieiunij: & (Christus sacravit). i. illud (postmodū). i. postea: quia per quadraginta dies donans nobis exemplum, vt tēpore ieiunij valeamus redimere totius anni deperdita tempora per opera nostra praua: ieiunādo per quadraginta dies à malis abstinendo. Et bene debemus ieiunare, quia prophetā ieiunauerunt, & Christus rex & factor omnium consecrauit illud ieiunium.

¶ Et quia prophetā & postea Christus consecrauit hoc ieiunij (vtamur ergo parcius) id est temperantius quā in alijs diebus (verbis). i. malis (& cibis & potib). i. a supfluitate comestitionis & ebrietate abstinemus: quia mediāte crapula in peccatis labimur, & venter mero altuans de facili spumescit in libidinem: & non solum istis vtamur parcius, sed etiā (iocis). i. illicitis: & (somno). i. a dormitione: & (arctius). i. strictius (perstemus). i. perseueremus in custodia animæ nostre.

¶ Dico q̄ relictis vitijis perstemus in custodia virtutū, & vitemus. i. abijciamus à nobis (pessima). i. peccata vel praua opera (quæ subruunt mētes vagas). i. aggrauant (quæ) pro & (non demus vllū locū). i. vllā causam nocendi (tyrānidis). i. peccati vel crudelitatis (callido hosti). i. diabolo.

¶ In hoc hymno hortatur nos autor vt rogemus Deū precibus & lachrymis: vt ipse auertat à nobis suā iram & remittat nobis delicta nostra. Nos (oēs cernui). i. inclinaui & humiles (dicamus). i. confiteamur. f. peccata nostra (& singuli). i. quilibet nostrū (clamemus) id est vociferemur pro venia:

EX more docti mystico
Seruiemus hoc ieiunium,
Deno dierum circulo
Ductū quater notissimo.

**Lex & prophetā primitus
Hoc p̄tulerūt: postmodū
Christus sacravit, omniū
Rex atq; factor temporū.**

**Vtāmur ergo parcius
Verbis, cibis, & potibus,
Somno, iocis, & arctius
Perstemus in custodia.**

**Vitemus autem pessima:
Quæ subruunt mētes vagas.
Nullumq; demus callido
Hosti locum tyrānidis.**

**Dicamus omnes cernui,
Clamemus atq; singuli:
Ploremus ante iudicem,
Flectamus iram vindicem.**

DE TEMPORE. FO. XXX.

venia: & (ploremus) id est desolamur, scilicet peccata nostra (ante iudicem). i. Christum: qui est futurus iudex: indicare viuos & mortuos, & saculū per ignē: & quare dico q̄ clamemus. f. flectamus iram vindicem. i. iracundiam vindicantem & vindictā accipientem de commissis peccatis.

¶ O deus nos (offendimus) id est irritauimus (tuā clemētiā). i. tuā benignitatem (nostris malis). i. carnalibus operibus: & quia tu pius & misericors es: & dimisti, No lo monem peccatorū, sed vitā: & cōuertantur & viuant per cordis cōpunctionem. O (remissor). i. condonator delictorū (effunde). i. emitte nobis (desuper). i. de superno folio (indulgentiam). f. peccatorum.

¶ Et mittere debes de celo nobis veniam: quia nos redemisti sanguine tuo: & ideo (in cōtēto) O Domine quia tui sumus redēti (flect) pro quāuis (caduci plasmatis). i. fragilis naturæ: quia de limo terre: & (precamur) te. f. Domine (nē tu des). i. permittas (alteri). i. inimico humani generis (honorem nominis tui) sed nobis: quia nomine tuo christiani vocati sumus.

¶ Et quia alter non debet occupare honorem tui nominis: rogamus te (laxa). i. dimitte nobis (malū). i. peccatum (quod gessimus). i. quod male perpetravimus: & (auge). i. augmenta (bonum quod poscimus) a te (quod) pro vt (poscimus) id est valeamus (placere tibi tandem) id est hic in presentia, id est in conspectu tuo (& perpetim) id est perenniter.

¶ Carmen est, quale illud, Primo dierum. Canitur in quadragesimali ieiunio à Dominica in passione. Cōmemorata Christi Passione, crucem maximis iaudibus prosequitur.

¶ Materia huius hymni est talis, vt dicit beatus Ambrosius: Passio Domini venit: & quia venit, debemus de passione aliquid agere. Et quia debemus de passione aliquid dicere, ergo dicamus (Vexilla regis) Vexilla Domini sunt ista: Baptismus, de quo ipse dicit, Nisi quis renatus fuerit &c. Item vexilla sunt corpus & sanguis eius. Vnde ipse dicit, Nisi manducaueritis carnem filij hominis &c. Construe (Vexilla) id est signa (regis). i. Christi (prodeunt). i. apparent (mysterium) id est sacrificium, scilicet passio Christi crucis fulget (mysteriū) quia expugnauit diabolum, quo mysterio (conditor) id est creator carnis: suspensus est patibulo: & hoc (carne) id est pro humano genere: vel in carne sua propria.

EXPOSITIO HYMNORVM.

¶ **¶** Dixi q. Christus suspensus est in pa-
lato. & cruce, & ideo Christus immolata
est hostia: vel talis est litera. s. in ara cru-
cis (q. redemptionis) i. saluatio humani
g. (redemptio) i. extendens (manus) i. suas in
cruce, & tendens (vestigia) sanguinis ipsius,
& per hoc notatur q. sanguis fluxerat per totu corpus ipsius, tendens dico (visce-
ra) numerabilia: quia in tantum fuit extensus Christus in cruce: q. omnia membra
ipsius poterat numerari (confixa) i. perforata, clavis. Clavi enim sunt positi in
manibus suis & pedibus. & lancea in latere: & inde exiit sanguis & aqua. Exin
de dico manauit sanguis redemptionis: & aqua baptismatis, ex quibus nos christiani
re generantur in fonte, & in sacro baptismo.

¶ **¶** Ecce mysterium crucis fulget per totu
mundu, quia per crucem habemus altare,
per corpus Christi hostia, per sanguinem
vinu: & per sudorem aqua, ex quibus sa-
crificiu facimus singulariter, quia ex im-
molatioe crucis sibi fit altare, & ideo per
crucem habemus altare, in quo sacrificam* (quo) i. in quo patibulo (vulnerat*
insuper) scilicet super clauos (mucrone) i. acumine (lancea dirae) id est cruce.
lis, & ad quid? ad hoc scilicet (vt nos laualet crimine) i. a peccato (vnda) id est
aqua (manauit) i. perfluxit cu sanguine.

¶ **¶** Et eo tempore perpetrata sunt q. scripra
sunt de Christo per prophetas. Vnde ipse
sumes acetum in cruce cu spongia dixit,
Consummatum est. (quae David concinit)
id est prophetauit (fidei carmine) i. in Psal-
terio: sunt impleta ista (dicendo nationi-
bus) i. gentibus diuersis (Deus regnauit a ligno) id est a passione surrexit.

¶ **¶** Et quia pepedit in cruce possumus pro
ferre vocem admirationis. O quantu fuit
ornata (arbor decora) id est pulchra (ful-
gida) id est splendida (ornata) id est deco-
ra (purpura regis) id est purpureis mem-
bris Christi, arbor dico (electa tangere)
id est sustinere tam sancta membra (di-
gno stipite) id est sancto trunco.

¶ **¶** Vere beata fuit arbor vel crux: in qua
(pependit pretium saeculi) id est mun-
di. s. Christus (brachia) id est cornibus
(cuius) scilicet crucis (pretium saeculi) id
generis humani (pepedit) arbor dico (sta-
tera) id est libra corporis Christi (tulit praedam tartaris) nam descendens Do-
minus de cruce ad tartara: nullum de suis ibi reliquit. In hoc loco sermo dirigi-
tur ad crucem.

Confixa clavis viscera,
Tendens manus vestigia,
Redemptionis gratia,
Hic immolata est hostia.

Quo vulneratus in super
Mucrone dirae lanceae,
Vt nos laualet crimine
Manauit vnda sanguine.

Impleta sunt, quae concinit
Dauid fidelis carmine,
Dicendo nationibus
Regnauit a ligno Deus.

Arbor decora, fulgida,
Ornata regis purpura,
Electa digno stipite
Tam sancta membra tangere.

Beata cuius brachia
Pretium pependit saeculi:
Satra facta corporis
Praedamq; tulit tartaris.

O crux

DE TEMPORE. FO. XXXI.

O crux aue spes vnica,
Hoc passionis tempore
Auge pijs iustitiam:
Reisq; dona veniam,

Te summa Deus Trinitas
Collaudet omnis spiritus:
Quos per crucis mysterium
Saluas, rege per saecula. amē.

¶ **¶** Et quia es statim facta. O crux aue id
est salua, tu dico vnica spes nostra (auge)
id est multiplica (iustitiam pijs) id est pie-
tate habentibus hoc tempore passionis.
& (dona veniam) id est remissionem pec-
catoru (reis) id est ipsi peccatoribus.

¶ **¶** Et quia nos redemisti tuo sanguine:
ideo O summa Trinitas Deus omnipotens
omnis spiritus collaudet te: & (quos) sci-
licet homines (per mysteriu crucis) id est
per passionem (saluas) id est liberaas (rege
per saecula) scilicet cuncta. Amen.

¶ **¶** Carmen est sapphicum trochaicu constans trochaes
in locis imparibus: in locis vero paribus trochaeo vel
spondeo est catalecticum, id est vna syllaba deficiens.
Canitur in quadragesimali ieiunio a Dominica in
passione. Narrat quemadmodum pro redemptione
generis humani Christus natus, atq; passus est.

Pange lingua gloriosi praelium certaminis
Et super crucis trophaeum dic triumphum nobilem,
Qualiter redemptor orbis immolatus vicerit.

¶ **¶** Hymn* iste continuatur superiori, dixerat enim q. dñs positus fuit in cruce, &
latus eius perforatu: & sic deprecamur eu q. sicut mortuus est. i. sicut corpus: qd
assumpsit in virgine: & in cruce mortificatu passus est pro nostra redemptione, &
ad inferna descendit, cum diabolo pugnauit: & eum superauit: sic faciat nos vin-
cere cuncta nobis aduersantia. s. diabolum, mundu, & concupiscentiam eius: &
domesticu inimicu. s. carnem: de qua dicitur, Quanto familiaris est pestis: tan-
to periculosior. O lingua pange. i. manifesta (praelium certaminis gloriosi) id
est victoriam: quam Christus obtinuit moriendo secundum carnem: quando vici-
t mortem morte sua. Vnde ipse ait, O mors, ero mors tua. &c. (& super trophaeum)
scilicet de victoria crucis (dic triumphum nobilem) de inimicis fugatis (quali-
ter redemptor) id est liberator (orbis) id est totius mundi (immolatus) in ara crucis
(vicerit) i. vicit diabolū. Et nota q. ante passionem Christi diabolus duas ma-
nus, id est duas potestates. s. in corpore & anima hominis habuit, quia quosda in
corpore & in anima, quosda tantu in anima post mortem trahebat ad se. Sed modo
post passionem, vnā habet. s. de duabus potestatibus amisit vnā.

De parentis protoplasti fraude facta cōdolens,
Quādo pomi noxialis morte morfu corrui,
Ipse lignū tūc notauit: dāna ligni vt solueret.

¶ **¶** In hoc loco apostro-
phat se autor, si aliq
forte diceret: quare
fuit immolatus: respō

EXPOSITIO HYMNORVM.

Deo sic, quia condoluit de deceptione primi parentis. f. Adæ, Christus (condolens de ista fraude parentis) nri Adæ (protoplasti). i. primo formati (qñ corruit) primus patres (morte). i. in mortē & (hoc mortuū verito pomi noxialis). i. nociui (ipse Christus tunc notauit). i. pñ ordinādo significauit lignū crucis (vt solueret). i. recuperaret (dāna ligni). f. quæ venerant per lignum. i. pomum veritum.

¶ Bene dico q. Christ^{us} tunc notauit lignū vt solueret damna ligni: quia nullo alio modo poteram^{us} recuperari, & hoc aggredditur dice

re. Ordo salutis nostræ depoposcerat hoc opus). f. vt Deus carnē sumeret: & patibulū crucis subiret: & per lignum dāna ligni soluerentur (vt ars). i. Deus: qui est artifex omnium rerum (falleret). i. destrueret (artem multiformis proditoris) id est diaboli: & Christus (ferret medellū). i. salutē omnium gentium (inde). i. ex illa re. f. a ligno (vnde). i. de quo ligno (hostis). i. diabolus (laserat). i. nocuerat.

¶ Ergo qñ). i. postquā (plenitudo tēporis). i. qñ vltima ætas venit, id est vt De^{us} sacrificaret filium (cōditor orbis). i. Christus natus (missus ab arce patris).

f. in mūdum (atq; factus caro) vel carnalis (prodijt) id est exijt de vtre virginali. Et nota: q. sicut flos sine macula pulcher & olens a se sua uis nascitur: ita Christus sine semine & sine crimine de vtero virginis Mariæ prodijt.

¶ Infans). i. Christus (posit^{us} inter arcta). i. angusta p̄scipia (vagit) f. plāgit. Et nota: q. vā gire est propriū puero ram: virgo Maria mater sua (alligat membra sua inuoluta p̄nis & fascia) id est vitta, splenio, siue lemaisco cingit pedes, manus & crura stricta.

¶ Gloria & honor deo sit vsq; quō) imō vsq; qñ). i. semp (altissimo). i. equaliter p̄ri & filio (inlyto). i. gl'ioso (paraceto). i. sp̄rituāli fāto (sic laus & gloria) similiter equalis gloria, cōterna maiestas: & tribus personis & vni deo: cui laus & potestas est per æterna secula. Amen.

¶ Carmen est simile superiori. Canitur tempore ieiunij Dñica in passione. Cōmemorata Christi passio- ne conuertit se ad laudes crucis, in qua passus est.

Lustra

Hoc opus nostræ salutis ordo depoposcerat:
Multiformis proditoris ars vt artē falleret
Et medellam ferret inde, hostis vnde laserat.

Quando venit ergo sacri plenitudo temporis,
Missus est ab arce patris natus orbis cōditor;
Atq; ventre virginali caro factus prodijt.

Vagit infans inter arcta positus p̄scipia:
Mēbra pannis inuoluta virgo mater alligat:
Et manus, pedesq; crura stricta, cingit fascia.

Gloria & honor Deo vsq; quo altissimo:
Vnā patri, filioq; inlyto paraceto:
Cui laus est & potestas per æterna secula. amē.

DE TEMPORE. FO. XXXII.

Lustra sex, qui iam peracta tempus implens corporis,
Sevolente natus ad hoc passioni deditus,
Agnus in cruce leuatur, immolandus stipite.

¶ Nota q. lustrū dicitur spatiū quinq; annorū: & dicitur a lustrādo: eo q. Romāni lustrabant per spaciū quinq; annorū totam Romā, & nos similiter per quinq; ætates debemus lustrare totam Romā. f. sanctā ecclesiā vincentem inimicos. Hymnus iste sic cōtinuatur. Christus carnaliter erat triginta annorū cū esset deditus passioni. Lustra sex & c. Et rota q. accusatiui: vel ablatiui possunt ibi legi. Ablatiui sic leguntur: Christus (qui est implens tēpus). id est ætatē (corporis). f. humani sex lustris iā peractis: & textus pōt habere lustris sex iam peractis. Fre- quētius tamē est vt accusatiui ibi legātur sic: Christus (qui est implens tempus) id est ætatem corporis humani. f. per sex lustra iam peracta natus (se volente). i. sponte natus (ad hoc) vt pateretur (agnus). i. Christus sine macula (deditus pas- sioni) (leuatur in cruce) a Iudeis (immolāndus). i. sacrificandus (stipite). i. ligno. A N T O. Agnus in cruce leuatur, imō Agnus in crucis leuatur, & est ordo. Agnus leuatur immolāndus in stipite crucis & hoc ex ratione carminis & orationis con- textu: neq; legi potest sex lustris: quia non statet versus.

Hic acetum, fel, arundo, sputa, clauī, lancea
Mite corpus perforatur, sanguis vnda profluit:
Terra pontus, astra, mundus, quo lauantur flumine.

¶ Hic). i. in cruce dederunt ei (fel & acetū) vel fel mixtū aceto (& arūdo). i. ca- calamus traditur ei in signum derisionis pro sceptro: & præter hæc (sputa) adhi- bira sunt ei: (corpus mite). i. suauē (perforatur) clauis (& lancea) & inde (sanguis & vnda). i. aqua (profluit). i. exiuit de corpore eius (quo flumine). i. p qua san- guinis effusione (terra). i. humiles (pontus). i. fluctuantes vitio (astra). i. iusti (& mūdus). i. mūdani (lauantur). i. purgant. Per aquā debem^{us} intelligere baptismū: per sanguinē chrismat: & dicūt quidam q. angeli boni purgati sunt de labe quā habuerūt de illis qui ceciderūt: vt lucifer & sui cōplices: & ideo dicit astra.

Crux fidelis, inter omnes arbor vna nobilis:
Nulla sylua talē profert frōde, flore, germine.
Dulce lignū, dulces clauos, dulce pōd^{us} sustinet.

¶ Et quia redemit nos in cruce leuat^{us}: oēs debemus clama- re. O crux fidelis, inter oēs vna). i. so- la (nobilis) quia (nulla sylua profert talē) arborē (frōde). i. protectionē (flore). i. decore (germine). i. fructu vel radice: vel (flore). i. Christo: qui vocatus est flos a prophetis: quia sicut flos pcedit sine foeditate vel aliqua putredine: ita Christus ex vtero virginis processit sine aliquo peccato (dulce lignū). f. crucis fuit illud, quod sustinet dulces clauos, quibus Christus affixus est: & dulce quoq; lignum illud est qd^{us} sustinet (dulce pōdus). i. Christum.

Flecte ramos arbor alta: tensa laxa viscera:
Et rigor lætescat ille, quē dedit natiuitas,
Vt supni mēbra regis miti tēdas stipite.

¶ Et præiū mūdⁱ pepēdit i- te, ideo. O arbor alta flecte) i. hūilia (ramos). i. brachia crucis: & (laxa). i. relaxa viscera Christi (tēda). i. extēda in te: & (ille rigor) i. duritia (lætescat)

EXPOSITIO HYMNORVM.

Questat. i. mollescat (quem). i. frigorem (natiuitas). i. natura dedit tibi (vt ten-
das stipite). i. in cruce (misi). i. humili (membra superni regis). i. Christi.

Tu sola fuisti Sola digna tu fuisti ferre saceli pretium:
digna ferre pre- Atq; portum pręparare nauta mūdo naufrago:
cium saceli). i. su- Quem facer cruor perunxit, fufus agni corpore.
stinere illū: qui fuit appetiatus triginta argenteis (atq; pręparare portum quasi nauta mundo
naufrago id est periclitanti. i. omnibus periclitantibus (quem) mūdum (sacer
cruor) id est sanctus sanguis (perunxit). i. mūdauit. ille sanguis dico: (fufus cor
pore agni, id est Christi: qui tanquam agnus defusus est ad occisionem.

Metrū est iābicū, autor Ambrosius. Cātatur tēpore paschali.

Materia huius hymni est inuitare nos
ad laudem festi paschalis cum milita-
uerimus contra diabolū, dicit enim,
chorus nouar. &c. Notandum est, qd pri-
mo vocabatur illa ciuitas Iebus: secundo
Iehusalem, tertio Salem, quarto Hierusa-
lem, per quod significatur multiplex hominis status. Iebus enim interpretatur
conculcamentum, & hoc est quando aliquis in adoleſcentia inſonſus efficitur. Iebu-
salem interpretatur pax, conculcationis, & hoc est quādo aliquis habitat: & de-
lectatur in prędictis. Salem interpretatur Pax: hoc est quando aliquis reuerſus
est a vitijis. Hierusalē interpretatur viſio pacis, & hoc est qn aliquis fruetur cę-
lesti gaudio. Vnde hoc nomen Hierusalem quatuor modis accipitur ad ſam.
Hierusalē est illa ciuitas Paſtina. Anagogice, Hierusalē est ecclesia triūphans. ſ.
chorus cęlestis patrię. In hoc loco accipitur sic (Chorus nouar Hierusalē) id est
nouar animar, ſcilicet cuſuſlibet hominis bene innouati & purgati a vitijis (pro-
mat noua dulcedine) id est dulce melos. Melos dicitur a meli: quia ſicut mel fit
ex diuerſis generibus rerum: ita & melos est: quod fit ex diuerſis notulis vocū:
vnde Cātate Dño canticū nouū. Mel dicitur a miſcēdo. Vnde prohibebatur in
lege: q nemo in ſacrificio poneret mel: ſed ſemper ſal. Mel enim fit ex diuerſis
generibus rerū. Homo non debet eſſe diuerſus, ſed vniformis in bono. Tū vinū
& ſicerā nō bibit, etiā ſumitur hic vinū in mala ſignificatione. Vinum fit ex vno
gūte rerū. illi bibūt, qui tale quid faciūt ſemper qd nulli ſi rephensibile. Sicerā
fit ex diuerſis gūtibz rerū: quādo mixta vno corrūpit aliud, vt de ceruiſia, aut
granū corrupta aqua: aut aqua granū. Ille ergo bibit ſicerā, qui facit aliquid, qd
videtur de genere bonorū: cū non fit. chorus nouar Hierusalē) id est
dijs ſobrijs) quod cōuenit ad corpus. Vnde Sobrie iuſte & pie viuamus in hoc
ſeculo. iuſte, quo ad proximum. pie, quo ad Deū. ſobrie, quo ad noſmetipſos.

Quo ſcilicet feſto paſchali (Ch iſtus
inuietus Leo) vt narrat phyſiologus, ſi-
cut Leo rugitu ſuo reſuſcitāt catulum
poſt tridū, ita pater filiū, quare dictus
eſt Leo, ille dico (ſurgens dracone) id est
diabolo (oberto) id est lapſo: imo ter-

Quo Chriſtus inuietus leo
Dracone ſurgens obruto,
Dum voce viuā perſonat,
A morte functos excitat.

ra ob

DE TEMPORE. Fo. XXXIII.

terra obuoluto, conculcato, & in tenebris proſtigato (dum viuā voce perſonae)
vt genus viperarum. Vnde docuit nos fugere a ventura ira: vel generaliter po-
teſt legi de angelis: qui viuā voce reſuſcitabunt mortuos ad iudicium (excitat
functos a morte) ſecundum primam literam (a morte) id est a mortali peccato:
ſecundum aliam literam (a morte) quam omnis homo habebit.

Quam deuorarat improbus,
Prędam reſudit, tartarus,
Captiuitate libera
Ieſum ſequuntur agmina.

Ipſe. ſi Deus (reſudit) retro ſudit, vel
reddidit prędā: quam (tartarus). i. infer-
nus (improbus). i. inſatiabilis (deuorā-
rat). i. ad ſe traxerat: captiuitate libera
(agmina). i. animar ſanctorū ſequuntur
te Ieſum: vnde illud, quocūq; pergis &c.

Ipſum canendo ſupplices
Regem preceunt milites,
Vt in ſuo clariffimo
Nos ordinet palatio.

Nos ſupplices). i. hūiles (preceunt ipſū
regē). i. Chriſtū. nos dico milites: prece-
unt inq; Chriſtū cū pce & laudibus (vt
ordinet nos i ſuo clariffimo palatio). i.
in cęlo inter ſctōs. Vnde in Euāgelio:
In domo patris mei māſiones multe ſūt.

Per ſacra mente neſcia
Patri ſupremo gloria
Honorq; ſit, & filio:
Et Spiritui paraclēto. Amen.

Gloria ſit patri ſupremo). i. excelleſſo (p
ſecula). i. p ſecula, & eſt ibi ſyncopa: glo-
ria dico (neſcia mente) cōprehendiſſis
poſſibilitate humana. Vnde De^o regna-
uit in æternū & vltā (& honor ſit ei)
ſ. patri cum filio & Spiritui Paraclēto
id est aduocato. Amen.

Carmen eſt dimetrum iābicū cacometrum. Canitur
tempore Paſchalis reſurrectionis. Commemorat benefi-
cia, quę ex Chriſti paſſione atq; reſurrectione accepimus.

Rex æterne Domine
Rerum creator omnium:
Qui es & ante ſecula
Semper cum patre filius.

Omnes iſti hymni habent vnā mate-
riam & vnā intentionē: quia de paſſio-
ne Chriſti & de reſurrectione tractant. o-
ſtendit enim, quōd ſicut mortuus eſt pro
pter delicta noſtra, ſic & reſurrexit ppter
iuſtitiam & iuſtificationē noſtram: & con-

tulit nobis verum Paſcha, id est tranſitum de terra ad cęlum: de inferno ad
paradiſum. Item rogat: vt ſua reſurrectio ſit noſtra redemptio: & in Paſcha-
li tempore vel gaudio id est in die iudicij) defendat nos a periculo mortis id est
damnatione. Vel materia huius hymni eſt vt Deum deprecemur: vt ſicut ille
plafmauit Adam: & accepit corporis eius formam: vt nos redimeret a poteſta-
te Diaboli: & iungeret nos Deo patri: ita liberet nos ab omni delicto in hoc Pa-
ſchali gaudio. (O Domine æterne rex) quia in omni tempore es Rex regum, tu
dico (creator omnium) ſcilicet rerum: (& qui ſemper es filius cum patre ante
ſecula) id est ante mundi conſtructionem.

E Qui

EXPOSITIO HYMNORVM.

¶ Qui plasmasi. i. formasti de nihilo (hominem Adam in primordio). i. in principio mundi (cui). i. Adæ (dedisti vultu simile). i. mente similem per ratione (tuæ imagini). i. tuæ formæ. Vnde in Genesi: Formasti Deus hominem ad similitudinem suam.

¶ Quæ. f. Adæ (diabolus hostis). i. insidiator humani generis, vel (hostis) quia nos in Adam deceperat: Ideo tu formam Adæ (dignatus es assumere) ut sic in humana forma nos redimenteres (cuius). f. Adæ, dignatus es assumere corporis formam.

¶ Dico quod dignatus es formam servi tui accipere ad hoc ut redimeres hominem scilicet Adam: & alios: quem hominem iam ante plasmasueras, & nos redimendo coniungeres Deo patri (per contubernium). i. per vnionem vel per habitaculum: vel per coniunctionem (carnis). i. humanitatis.

¶ Quem editum. id est natum ex virgine Maria (omnis anima). i. Spiritus rationalis (pauescit). i. miratur: per quem credimus resurgere nos, dum veneris iudicare viuos & mortuos, deuota mente.

¶ O tu Christe, qui donasti nobis, hominibus credentibus pietate, & qui (donasti indulgentiam) originalis peccati, id est remissionem per baptismum: qui tenebamur ligati vinculis conscientie.

¶ Qui dignatus es suscipere crucem. i. passionem crucis propter hominem (& dedisti tuum sanguinem pretium nostræ salutis) quia cum sanguine tuo emisti nos & redemisti.

¶ Et quia tot & tanta fecisti: & quod nos à morte liberasti, ideo (ô auctor omnium rerum quas sumus). i. rogamus te (in hoc paschali gaudio). i. in tua resurrectione (defendendo) id est protegere populum tuum à morte æterna iam redemptum (ab omni mortis impetu) id est ab omni periculo: ne deauro in mortem corruamus.

¶ Carmen est dimetrum iambicum eacometrum: Canitur tempore paschalis resurrectionis. Commemoratis iis quæ in resurrectione Christi contigerunt, petit corda nostra ab illo possideri.

Aurora

Qui mundi in primordio
Adam plasmasi hominem
Cui tuæ imagini
Vultum dedisti similem.

Quem Diabolus deceperat
Hostis humani generis:
Cuius tu formam corporis
Assumere dignatus es.

Vt hominem redimeres,
Quæ antè iam plasmasueras,
Et nos Deo coniungeres
Per carnis contubernium.

Quem editum ex virgine
Pauescit omnis anima:
Per quem & nos resurgere
Deuota mente credimus.

Qui nobis per baptismum
Donasti indulgentiam:
Qui tenebamur vinculis
Ligati conscientie.

Qui crucem propter hominem
Suscipere dignatus es:
Dedisti tuum sanguinem
Nostræ salutis pretium.

Quasumus auctor omnium
In hoc paschali gaudio,
Ab omni mortis impetu
Tuum defende populum.

DE TEMPO. PASCHALI Fo. XXXIII.

Aurora lucis rutilat,
Cælum laudibus intonat:
Mundus exultans iubilat,
Gemens infernus vlulat.

creaturæ intonant laudibus: & homines exultantes laudant: & Diabolus vlulat & gemit. Expone ergo sic. Aurora lucis rutilat id est quando aurora pullulat, & incipit discedere (cælum) id est cælestis creatura (intonat) id est resonat laudibus (mundus exultans iubilat) id est homines credentes in Deum cantant: & (infernus gemens) id est Diabolus (vlulat). i. plāgit: quia dolet in amissione eorum, quos tenebat mortuos. f. Adam & alios, quos secum Deus traxit ad requiem.

Cum Rex ille fortissimus,
Mortis confractis viribus,
Pede conculcans tartara
Soluat à pœna miseros.

¶ Materia huius hymni est laudare Deum, & extirpare vitia, & adhærere virtutibus. Et nota quod Ecclesia dicitur aurora: quia sicut aurora expellit tenebras: ita ecclesia penitus extirpat vitia & peccata. Aurora dicitur, quia Christus resurrexit, cælestes

¶ Dic, quod cælum tunc intonat laudibus (cum rex ille fortissimus) id est Christus (conculcans pede). i. pietate sua (tartara). i. diabolum (soluit). i. liberauit (miseris) homines à pœna diaboli, & hoc (confractis viribus mortis). i. diaboli.

Ille, qui clausus lapide
Custoditur sub milite,
Triumphans pœpa nobili
Victor surgit de funere.

¶ Verè fractis viribus mortis. i. diaboli: soluit à pœna miseros homines: quia (ille clausus lapide). i. monumento (custoditur). i. vigilatur (sub milite). i. sub militibus: singulari per synecdochē, qui (triumphans). i. vincens (pœpa nobili). i. victoria: quia tunc animas ab inferis extraxit (surgit). i. se sursum erigit (de funere) id est de morte (victor). i. triumphator.

Solutis iam gemitibus,
Et inferni doloribus:
Quod surrexit Dominus,
Resplendens clamat angelus.

¶ Accipe de prædicto versu, Christus erat victor (solutis iam gemitibus & inferni doloribus: angelus resplendens) id est valde nitens (clamat) dicens mulieribus, Ite dicite Discipulis eius & Petro: quia surrexit Dominus.

Tristes erant Apostoli
De nece sui Domini:
Quem pœna mortis crudeli
Serui damnarant impij.

¶ Itā dixerunt ageli mulieribus (quæ Apostoli erant tristes de nece). i. de morte (sui Domini quem) Dñm (serui impij). i. Iudei (damnarant). i. dānauerāt (crudeli pœna mortis).

Sermone blando angelus
Prædixit mulieribus,
In Galilæa Dominus
Videndus est quantocyus,

¶ Et quia Apostoli erant tristes de nece sui Domini: ideo (angelus prædixit mulieribus) blando sermone: Dñs videndus est in Galilæa). i. à vobis (quantocyus). i. subito.

Ille dum pergunt concitæ
Apostolis hoc dicere,
Videntes eum viuere
Osculantur pedes Domini.

¶ Ille mulieres dum pergunt concitæ). i. sollicitæ, dicere hoc Apostolis (videntes eum viuere). f. Christum (osculantur pedes Domini). i. locum ubi perfoderant eum perfidi Iudei.

E ij Quo

EXPOSITIO HYMNORVM.

Quo agnito, i. quo audito, quia scitur. Quia Dominus (Discipuli) i. Apostoli (pergit pperere) i. festinat: in Galilæa (videre facie Dñi desiderat) i. habet. Sol nitet id est splendor (radio) i. suo (mundo) i. clero (Paschali gaudio) quia hoc tempore resurrexit (cum) id est quā dō (Apostoli cernunt iam Christum visu corporeo).

¶ Dicimus q. tunc apparuit discipulis: sed quidā i. Thomæ. f. Thomas, cum a beisset in apparitione, narratibus aliis non credidit. Vnde Dominus ostendit ei sua vulnera, & ait, Noli esse incredulus: sed fidelis. Et nota q. quatuor de causis eicatricibus vulnerum ostendit Dñs. f. vt esset signum victoriæ: vt deinceps de resurrectione non dubitarent: & non crederent eum phantasticum corpus accepisse: aut vt esset ad patrem intercessor. Constructio. Ostensa vulnera) i. ostensis vulneribus (sibi) f. Apostolis (in fulgida carne Christi) illi Apostoli (fatetur) id est predicant (voce publica) i. manifesta Dominum resurrexisse.

¶ O Christe clementissime Rex tu possi de id est gubernare (corda nostra) i. mentes simul cū corporibus (vt reddam) i. psoluamus (tibi) ad honorem tuum (omni tempore laudes tibi debitas).

¶ Carmen est dimetrum Iambicum cæcometrum. Canitur in tempore Paschalis resurrectionis. Dicit quod Christus est nostrum verum Pascha: facitque memoriam passionis atq; resurrectionis eius.

¶ Materia huius hymni est, q. nos inuitat author ad cenam Agni illius qui tollit pñam mundi. sed accipiendū corpus & sanguinem Domini: de quo dictū est. Qui sumit corpus Christi indigne, iudicium sibi manducat & bibit. Qui vero digne, habet vitam æternam. Nos vero positi ad cenam prouidi agni id est ad accipiendum corpus & sanguinem Domini: vel ad vltimum præceptum Christi: quia sicut post cenam nullum restat prandium, ita post nouum testamentum nullum restat præceptum. Ad cenam Agni prouidi) i. ad prandium veri & sapientis Agni (& candidi stolis albis) i. cum virtutibus (canamus Principi Christo) id est laudemus eum de resurrectione (post transitum maris Rubri) i. post baptismum: vel post gloriam resurrectionis.

Sanctif.

Quo agnito, Discipuli
In Galilæam properè
Pergunt videre faciem
Desideratam Domini.

Claro Paschali gaudio
Sol mundo nitet radio:
Cum Christum iam Apostoli
Visu cernunt corporeo.

Ostensa sibi vulnera
In Christi carne fulgida,
Resurrexisse dominum
Voce fatentur publica.

Rex Christe clementissime
Tu corda nostra posside:
Vt tibi laudes debitas
Reddamus omni tempore.

Ad cenam agni prouidi
Et stolis albis candidi,
Post transitum maris rubri
Christo canamus Principi.

DE ASCENSIONE DOM. Fo. XXXV.

Cuius corpus sanctissimum
In ara Crucis torridum,
Cruore eius roseo
Gustando viuimus Deo.

Profecti Paschæ vespere
A deuastante angelo:
Erepti de durissimo
Pharaonis imperio.

Iam Pascha nostrū Christus est,
Qui immolatus Agnus est,
Synceritatis azyma
Caro eius oblata est.

ta) i. sacrificata est (azyma) i. sine fermento vel sine amaritudine. Azyma dñ ab a qd' ē sine, & zyma qd' est fermentū vel amarū (inde azyma) qñ sine amaritudine.

Overè digna hostia,
Per quem fracta sunt tartara:
Redempta plebs captiuata
Redit ad vitæ præmia.

Cum surgit Christus tumulo,
Victor redit de barathro,
Tyrannum trudens vinculo,
Et referans paradisum.

¶ Carmen est quale illud, Primo dierum. Canitur in re diuina ascensionis Dominicæ. Commemorata Christi Ascensione, & regno illi à patre tradito, petit beneficium in die iudicii.

A Eterne Rex altissime
Redemptor & fidelium:
Quo mors soluta deperit,
Datur triumphus gratiæ.

tiæ gratiæ dat iam glorificatis in anima & corpore, glorificandis in resurrectione.

¶ Sanctissimū corpus eius) f. Christi (torridū) i. crematū: quia passum i ara Crucis (gustando) i. suscipiendo (eius roseo cruore viuimus Deo) i. diuine.

¶ Dico q. viuimus Deo (profecti) id est defensi vel seruati (vespere paschæ) i. in vltima ætate: vel mysterio resurrectionis Christi, quod nocte Paschæ factum est (ab angelo deuastante) id est percutiente primogenita Aegypti (erepti) id est liberati (de durissimo imperio Pharaonis) id est Diaboli.

¶ Cōstrue: Christus est iam nostrū Pascha) id est transitus de vitiis ad virtutes (qui) f. Christus (est agnus) i. patiens immolatus pro nobis. Vel sic: quia Christus immolatus pro nobis (est agnus synceritatis) i. puritatis (caro eius oblata) i. sacrificata est (azyma) i. sine fermento vel sine amaritudine. Azyma dñ ab a qd' ē sine, & zyma qd' est fermentū vel amarū (inde azyma) qñ sine amaritudine.

¶ O verè digna hostia) i. sacra (p quē) f. Chrī: tartara sunt fracta (& p quem plebs captiuata) i. aīæ sanctorū i eterno detēta, sunt redēpta. & p quē pñia vitæ æternæ sūt reddita: plebs dico captiuata (redit) id est reuertitur (ad præmia vitæ) supple æternæ.

¶ Cū) i. qñ (Chrī surgit tumulo) i. de sepulchro (victor redit de barathro) i. de fouea inferni (trudēs) i. claudēs (tyrannū) i. diabolu (vinculo) i. cū pñe sua ligas eū (& referans paradisū) i. fidelib' tuis: qā in mīa hoc fecisti, iō rogam' te.

¶ O æterne rex altissime & redeptor fidelium (quo) id est per quē (mors soluta deperit) id est destructa extitit vel perit (vel mora) i. descensus ad inferna: quia scti illuc mō nō descendunt, vt ante passionem Christi (triumphus) i. victo

EXPOSITIO HYMNORVM.

¶ Ascendens. i. ascendens (tribunal)
id est sedem (dextrae patris). i. ad aequali-
tatem patris (potestas omniū rerum est
collata). i. attributa (Iesu). f. Christo: &
hoc. f. (caelitus). i. diuinitus. possumus
dicere q. solus est ad dexteram patris. Cq-
teri ordines sanctorum ad sinistram re-
spectu claritatis filij (quae potestas non erat ei collata humanitus) id est quan-
diu, vel quando erat in mundo
¶ Dico, q. potestas dat diuinitus Chri-
sto: q. non erat humanitus (ut trina rerū
machina. scilicet caelestium, terrestrium & infer-
norum, condita) scilicet a te (flectant
genu iam subdita). i. flectentes genua
caelestes, terreni & infernales (sunt subdita). i. humiliata tibi, ad honorem tuum.
¶ Angeli videntes humanam formā vel
naturam tremunt. i. mirant. f. quia vide-
bāt humanā naturā p. ipsum Chrm ad de-
xterā p. collocatā & exaltatā: & hoc vi-
ce versa mortaliū tremebāt & mirabant.
Et nota quod ante natiuitatem Christi
angeli ab hominibus adorari patiebantur, sed non postea, sicut legimus de
Ioanne, qui cum vellet angelum adorare, inquit angelus Ioanni, Noli me ado-
rare: conseruus tuus enim sum, & fratrum tuorum (caro Adae culpata). i. nos per
Adam in peccatum cadimus (caro Christi purgat nos). i. per Christum de vitiis
ad virtutes forgimus (caro Dei & Deus regnat) quia Christus Deus est homo.
¶ O Christe tu esto nrm gaudiū: manens
præditū. i. nobis paratū honoratum vel
sublimatū (olympo). i. in caelo: tu (quire
gis). i. gubernas fabricamundi (vincens
mundana gaudia). i. amor tuus excellit
omnes delectationes mundi.
¶ Quasi diceret: superexcellit gaudia
mundi: & hinc nos precātes quæsumus
id est deprecamur te (ignosce culpis om-
nibus). i. dimitte nobis p. nra (& sub-
leua). i. sursum leua (corda nostra ad re-
superna gatia). i. p. summa misericordia.
¶ Nos quæsumus: ut (cum). i. q. (nu-
beiudicis). i. Christi (corporis clarere). i.
fulgere (nube iudicis rubente) id est cla-
rescente. i. te ipso iudice adueniente (no-
bis repellas poenas debitas). i. per Adam
(& reddas) id est tribuas per gratiam coronas perditas: & culpam inuentam &
collatam secundum meritum per gratiam: quia non necessitate cogente, sed
volente

Scandens tribunal dexterae
Patris, potestas omnium
Collata est Iesu coelitus:
Quae non erat humanitus.

Ut trina rerum machina
Coelestium, terrestrium,
Et infernorum condita,
Flectant genu iam subdita.

Tremunt videntes angeli
Vice versa mortalium:
Culpat caro, purgat caro,
Regnat Deus Dei caro.

Tu esto nostrum gaudium
Manens olympo praeditum:
Mundi regis qui fabricam
Mundana vincens gaudia.

Hinc te precante, quæsumus,
Ignosce culpis omnibus:
Et corda sursum subleua
Ad te superna gratia.

Vt cum rubente coeperis
Clarere nube iudicis,
Poenas repellas debitas:
Reddas coronas perditas.

DE ASENSIONE. DOMI. Fo. XXXVI.

volente & gratis à morte liberauit & saluauit nos.

Gloria tibi Domine,
Qui scandis supra sydera,
Cum patre & sancto spiritu
In sempiterna secula. Amen.

¶ O Domine Iesu Christe, qui scandis
supra sydera) id est super omnes coelos
(gloria) id est laus & honor sit tibi cum
patre & Spiritu sancto in sempiterna se-
cula (amen) id est sine fine.

¶ Carmen est dimetrum iambicum cacometrum. Ca-
nitur in festo Ascensionis Dominicae. Agit Christo gra-
tias, q. pro nobis passus mortem, nos à morte liberauit.

Iesu nostra redemptio,
Amor, & desiderium,
Deus creator omnium,
Homo in fine temporum.

¶ O Iesu nostra redemptio: tu dico amor
& desiderium nostrum) id est amor desi-
derabilis (Deus creator omnium) qui es
in fine temporum factus homo: Vnde De-
us & homo: & hoc in vltima etate.

Quæ te vicit clementia
Ut ferres nostra crimina,
Crudelem mortem patiens,
Ut nos à morte tolleres?

¶ Quæ) id est quanta (clementia) id est
pietas (vicit) id est cōpultit te (ut ferres)
id est ut portares vel deleres (nostra crimi-
na) id est peccata (patiens crudelem mor-
tem) scilicet crucis pro peccatis nostris: &
quare (ut tolleres) id est liberares nos (à
morte) id est à Diabolo.

Inferni claustra penetrans,
Tuos captiuos redimens,
Victor triumpho nobili
Ad dexteram patris residens.

¶ Tu penetrans) id est frangens claustra
infernī (redimens) scilicet sanguine tuo
(captiuos) qui tenebantur iuste in infer-
no (residens ad dexteram patris) ma-
nens victor (triumpho nobili) id est mi-
rabili victoria.

Ipsa te cogat pietas,
Ut mala nostra superes
Parcendo, & voti compotes
Nos tuo vultu faties.

¶ Ipsa pietas) quæ coëgit te ut subires
mortem Crucis (cogat) id est impellat te
(ut superes nostra mala) id est dimittas
nobis debita nostra (& faties) id est im-
pleas & frui facias (nos cōpotes nostri vo-
ti). i. desiderij (tuo vultu). i. tua p. sentia.

Tu esto nostrum gaudium
Qui es futurus præmium:
Sit in te nostra gloria
Per cuncta semp secula, Amē.

¶ Et tu qui es futurus nostrum præmi-
um, esto nostrum gaudium) id est in præ-
senti & in futuro (& nostra gloria) id est
laus (sit in te semper) id est in omni tem-
pore, per cuncta secula. Amen.

¶ Carmen est, quale illud, Primo dierum. Canit in festo Pen-
tecostes, hoc est Quinquagesimæ. Spiritum sanctū implorans
petit ut illius amore nos inflāmet, & in Dei gratia confirmet.

EXPOSITIO HYMNORVM.

Materia huius hymni est Spiritus sanctus: quem pater promiserat, quando dixit Ioheli, Effundā d: spiritu meo super omnem carnē. Filiu: promissū qū dixit, Si assumptus fuero in cælū, mittam vobis paracletum, & Apostolis simul orantibus in hora tertia mundus tonuit, & subito Spiritus sanctus venit: & Apostoli inflāmati spū scō diuersis loquebātur linguis magnalia dei. Intētio est roga re Deū vt purget pectora nra superno splēdore: & illamnet grā spū scō: & expellat a nobis visibiles & inuisibiles hostes vt habeam⁹ vitā pmanētē cū ipso.

O creator sancte Spiritus Dei, veni, & visita mentes tuorum fidelium) & veniendo imple pectora superna gratia, quæ tu creasti id est fecisti.

Qui paracletus, i. cōsolator, diceris donum Dei altissimi) & diceris (fons viuus) de quo non coicatur alienis: vel fons viuus aque salētis in vitā eternā: & diceris (ignis) quia corda hominum ad dilectionē Dei & proximi accendis (& vitia) i. peccata cōsumis: & diceris (charitas) quia facis diligere Deū & proximum: & diceris (spiritualis vnctio) quia de Spiritu vñctioe, i. de Spiritu sancto vngis corda hominum, vt humilientur in baptismo.

Tu septiformis gratiæ id est donis gratiæ, i. propter septiformē gratiam. Septē enim sunt dona Spiritus sancti: spūs sapientia & intellectus: Spiritus cōsiliij & fortitudinis: Spiritus scientiæ & pietatis & amoris. Tu es digitus id est potentia dextræ Dei: quia sicut modi digitorum varij sunt ita varia sunt dona Spiritus sancti: & tu es promissio patris (ditans) id est faciens diuites (guttura) vel pectora (sermone) i. recte: vel tu es ditans pectora (promissio), i. ex promissio.

Et tu qui operaris omnia, accende lumen sensibus, i. mentibus nostris: & (in funde cordibus nostris amorem), i. dilectionem Dei (firmas infirma), i. debilita nostri corporis (perpetim), i. pereniter vel ppetuē (virtute), i. mirabiliter cū virtute ppetua: & semp nos (firmas), i. pteges.

Repellas hostem longius, i. remoueas eum procul a nobis (& dones pacem pro tinus), i. cito (vitemus omne noxium) i. peccatum (sic te prauio), i. ductore.

Da o sancte Spūs vt per te sciamus patrem: atq; noscāmus filium: & credāmus te vtriusq; Spiritum, i. procedentē a patre & filio omni tempore. Amen.

Veni Creator Spiritus,
Mentes tuorum visita:
Imple superna gratia,
Quæ tu creasti pectora.

Qui paracletus diceris,
Donum Dei altissimi,
Fons viuus, ignis, charitas,
Et spiritualis vnctio.

Tu septiformis gratiæ,
Dextræ Dei tu digitus:
Tu ritē promissio patris
Sermone ditans guttura.

Accende lumen sensibus,
Infunde amorem cordibus,
Infirma nostri corporis
Virtute firmans perpetim.

Hostem repellas longius:
Pacemq; dones protinus:
Ductore sic te prauio
Vitemus omne noxium.

Per te sciamus, da, patrem,
Noscāmus atq; filium:
Te vtriusq; Spiritum
Credāmus omni tempore.

Carmen

DE SPIRITV SANCTO. FO. XXXVII.

Carmen est, quale illud, Primo dierum. Canitur in festo Pentecostes, quo Spiritus sanctus missus est ad discipulos Christi: narratq; quæ in eius missione facta sunt.

Iam Christ⁹ astra ascēderat,
Regressus vnde venerat:
Promissa patris munera
Sanctum daturus spiritū.

Materia hui⁹ hymni est eadē, quæ in præmisso. Spiritus sanctus cōsolator vel aduocatus dicitur quia cōsolat nos cū sumus in peccatis: trahedo nos ad cœlestem patriā. Ipse spūs sanctus cū splēdore seruēt apparuit discipulis suis: & quia sermo igneus futurus erat, ideo in ignea lingua eis apparuit: quia fecit eos ardētē in dilectione Dei & proximi, & perito sermone affluentes. Construe (Christus ascēderat iam) secundum humanitatem (astra) id est cœlos: Christus dico (regrēssus) id est reuersus vnde venerat (daturus apostolis munera promissa patris), i. Spiritu sanctū.

Solennis vrgebat dies,
Quo mystico septemplici,
Orbis volutus septies
Signat beata tempora.

Solennis, i. festiualis dies (vrgebat), i. festinabat: vel imminēbat septies septē, quæ sunt quadraginta & nouem: & vno addito, quinquaginta: per septem intelligimus temporalia, i. corporalia, per quæ septē totū tēpus vitæ nostræ voluitur: in quo debemus liberari a peccatis, vt perueniamus ad illā beatitudinem, quæ intelligitur per quadraginta dies: in quibus ieiunare debemus, vt peruenire possimus ad diē sabbathi, i. ad requiem (quo die mystico) id est figurato (septemplici), i. per figuram septemplex (orbis), i. septima (volutus septies), i. per quadraginta & nouē dies (signat beata tempora) scilicet futura: id est eternam requiem.

Dum hora cunctis tertia
Repentē mundus intonat,
Orantibus apostolis
Deum venisse nuntiat.

Ex quia Christus ascēderat, dū hora tertia videbatur esse (cunctis), i. oibus apostolis (mundus intonat repētē), i. subito: & ille sonus vel mundus nūtiat Deū venisse (orantibus apostolis) id est simul in vnū locū cōgregatis: & orantibus & expectantibus promissionē Dñi sui, f. Christi: cū ipse illa pmissione eis ante ascensionē suā locut⁹ fuisset, dicens, vado & venio ad vos, & mittā vobis paracletum, i. cōsolatorem, qui docebit vos oēm veritatē: & ita facti perfectiores in omni scientia erant: quia diuersa genera linguarum loquebantur, & predicabant magnalia Dei.

De patris ergo lumine
Decorus ignis almus est:
Qui fida Christi pectora
Calore verbi compleuit.

Et quā quidē pater misit spū, ergo (ignis), i. spūs (decorus), i. pulcher (est almus de lumine patris, qui), f. spūs (cōpleuit), i. vt habere scientiā loquēdi (pectora), i. apostolorū vel hominū (fida), i. fidelia Christi: & hoc (calore), i. ardore (verbi), i. filij.

EXPOSITIO HYMNORVM.

Viscera apostolorum impleta).i. satiata (gaudet) quia fecit eos loquentes, & etiam audientes in amore: & afflata).i. inflamata spiritu sancto (intonant diuersas voces).i. loquuntur idiomata oim linguarum: & fatetur vel fantur (Magnalia Dei).i. mirabilia Dei. i. predicant nomen Christi.

Ex omni gente cogniti Græcis, Latinis, barbaris: Cunctisq; admirantibus Linguis loquuntur oibus.

Cum apl'i ita loquebatur oēs admirabatur sic loquētes: credētes Deū in eis esse: sed (Iudæa) increpat eos. i. plebs Iudeorū (incredula). i. infidelis, illa dico (vesana). i. insana (toruo spū). i. superbo (cōcrepat alumnos). i. discipulos Chri (ructare crapula musti) id est affirmat eos vino inebriari.

Acstimabant Iudæi, q̄ p̄ nimio potu musti id est per ebrietatē apostoli taliter loquebantur, sed (Petrus) occurrit signis id est miraculis & virtutibus (docet) id est probat perfidos Iudæos (profari) id est loqui (falsa, Iohelis propheta testimonio) prophetauit enim Iohel sic, Effundam de spū tu meo super omnem carnem, & propheta bunt filij vestri & filie vestre.

Laus sit patri cū filio, simul & sancto paracletō).i. spiritu sancto (& filius mittat nobis) oibus fidelibus (charisma). i. donum

Impleta gaudent viscera Afflata sancto spiritu: Voces diuersas intonant, Fantur Dei magnalia.

Ex omni gente cogniti Græcis, Latinis, barbaris: Cunctisq; admirantibus Linguis loquuntur oibus.

Iudæa tunc incredula, Vesana toruo spiritu, Ructare musti crapula Alumnos Christi cōcrepat.

Sed signis & virtutibus Occurrit, & docet Petrus Falsa profari perfidos, Iohelis testimonio.

Sit laus patri cum filio, Sancto simul paracletō: Nobisq; mittat filius Charisma sancti spūs. Amē.

spiritu sancti, vel gratiā spūs sancti.

Carmen est, quale illud, Primo dierum. Canitur in festo Pentecostes sicut & superiores hymni. Narrat quid ex hac missione consolatoris spiritus euenerit: Petiq; illius dona nobis infundi.

Materia huius hymni est spiritus sanctus quē p̄ & filius promiserūt: Iohel dicente, Effundā de spū tu meo super omnē carnē: & propheta bunt filij vestri & filie vestre. & filius dicit, Si assumptus fuero a vobis in velum, mittā vobis paracletum. Et apostolis orantibus mōsus intonat: & venit spiritus sanctus in specie ignis: quo apo-

Beata nobis gaudia Anni reduxit orbita, Cum spiritus paracletus Effulsit in discipulos.

stoll

DE SPIRITV SANCTO. FO. XXXVIII.

stoli inflammati loquebatur magnalia Dei variis linguis. Queritur hic, utrū fili' sit a patre nō factus sed genitus: & præiaceti materia dico ex substantia patris: & nō ex aliquo: sed ex patre. Similiter dico de processione spiritus sancti: quia h̄t ex patre & filio: & de substantia vtriusq; corqualis eis, & non ex aliquo factus, nec ex nihilo. Construe (orbita). i. reuolutio anni (reduxit nobis beata gaudia cum spiritus paracletus effulsit) id est resplenduit in discipulos.

Ignis vibrante lumine Linguae figuram detulit: Verbis ut essent proflui, Et charitate feruidi.

te). i. feruēte (lumine suo). i. splendore: ut illi apl'i & discipuli essent (proflui). i. facundi & loquentes (verbis). i. varijs linguis (& feruidi). i. ardentes & inflammati charitate.

Linguis loquuntur omnium, Turbæ pauent gentiliū: Musto madere deputant, Quos Spiritus repleuerat.

Patrata sunt hæc mysticè Paschæ peractō tempore, Sacro dierum numero Quo lege sit remissio.

nus iubilans. i. remissionis: & significat octauā diem resurrectionis, in qua oēs liberati erāt a seruitute diaboli: & hoc est (mysticè). i. figuratiuè (sunt patrata) id est cōpleta (peractō). i. cōpleto (tempore sacro paschæ, nūero dierū). i. quinquagenario (quo numero, sit remissio in lege) scilicet Moyse: vel mystica. i. figuratiua. O pijsime Deus precamur te (nunc) id est in præsentī (vultu cernuo) id est pronō (largire dona spiritus. i. sancti (illapsa nobis cælitus). i. diuinitus infusa.

Carmen est, quale illud, Lustra sex quā iam peracta. sed cacometrū. Canitur in festo Eucharistie, id est bonę gratiæ: hoc est corporis Christi. Narrat quē admodū hoc sacramentum in cœna institutum est a Christo.

Pange



EXPOSITIO HYMNORVM.

Pange lingua gloriosi corporis mysterium:
Sanguinisq; pretiosi, quem, in mundi pretium,
Fructus ventris generosi rex effudit gentium.

Materia huius hymni gloriosissimi (quia de Chro infinite glorioso & solenissimo) est quoddam præceptum obseruatiæ dignum, ab ecclesia militatè approbatum & dictum. Vnde diligentissime huic fides adhibenda, iuxta Aurelij Augustini dictum in epistola ad Fundanum: Euangelio non crederem, nisi quia ecclesia approbat. Quod quidem præceptum est, ut pāgamus & cātemus corde & lingua eucharistiæ siue corporis Christi mysteriū. Pro quo est aduertendū, qd differentia talis est inter ista tria vocabula ibi reperta. f. mysterium, sacrificiū, & sacramentum. Nā primò mysteriū dicitur sacrum secretum, v. l. sacrum absconditū. Et ratio est sua derivatione sumpta: quia dicitur à mystis, vel mysticò Græcè, quod idē est quod secretū latinè. Sacrificiū vero generaliter, non propriè secundum Isidorū est victima: & quæcūq; in ara crematur & ponuntur: & sic sumitur pro oblationibus, quas antiqui faciebāt. f. vitulorū & hircorū &c. Sacramentū tū intelligitur sic, idē est, qd sacre rei signū: quātū ad Etymologiā vocabuli: vel sacramentum est rem sacratā cōtinēns: nā aliud cernitur, aliud intelligitur. Et dicitur à sacer sacramētum, i. quod idē est, quid pignus sponsonis, sicut iurandū datur alicui, vt sit fidelis sōr. Quapropter tantū ergo sacramentum, f. eucharistiæ, de quo hymnus cantat, est datum nobis in pignus beatitudinis & promissi aduentus ad iudiciū. Nam promissit Christus, qd habet alias oues ducere ad vnum ouile: & erit vnus pastor, secundum Matth. Et in alio loco: Veniet filius hoīs in nubibus cœli &c. Et etiā in alio loco quasi pollicendo dixit, Estote parati: quia, quā hora nō putatis, filius hominis veniet: sicut iam antea iurandū fecerat, & cōpleuit ad Abraham, testante Zacharia, iurandū quod iurauit ad Abraham patrem nostrum, daturum se nobis: quod de facto cōpletum se vera accepimus in die natiuitatis. Quod quidē sacramētum & mysteriū & mirabile à sæculis nō auditum instituit in die parasceue, existens ille rex mīsfactus: cum discipulisq; facto sermone cōsolatiuo ex vno latere multas amaritudines: quā dixerat, nō ste hac scandalum propter me patiemini. Circa quod potest esse vnum dubium, quare magis institutum est tali die à Christo illud sacramentū, & nō in alio tēpore: eum ratio dubij potest esse ista. Prima dispositio secundū philosophos debet præcedere formam: quia in secūdo de anima, & septimo metaphysicæ. Actus actiuorum sunt in patiente dispositi. Sed baptisimus est dispositio ad hoc sacramentum: ergo baptisimus est prior. Vtrū, cūm baptisimus fuit institutus post passionem, ergo sacramentū altaris debuisset institui post passionem. Respondet, qd hoc sacramentum tota ecclesiæ curia ducente in hac die institui debuit: & non ante nec post, quā plurimis (& præsertim quatuor) rationibus arcta & mota. Prima est ratione huius sacramenti necessariæ assignationis. Nam necessitas, quā assignatur, quare hoc sacramētum institui debuit, est signum: quia ad perfectionem nostram exiēbat, vt scilicet caput nostrum Christus realiter corpori cōiūgeretur, sed toto tempore præcedenti Christus sub propria specie nobiscū cōstituitur: ergo non oportuit ante hoc sacramentū institui: sed tunc in illo tēpore quādo corpus assumptū oblaturus erat, Basilio attestante. Secunda ratio

DE CORPORE CHRISTI. FO. XXXIX.

ratio est ratione legalis figurationis. Nam Christus quādiu fuit in mūdo cōuerfatus, figuratē legis obseruare voluit: factus sub lege, vt eos qui sub lege erāt, redimeret a peccato scilicet apl'm. Sed veniēte veritate cessat figura: & vmbra, veniente luce, ergo Christo recedēte per mortē: quā figurē legis terminādā erat: debuit institui. Tertia ratio est ratione repræsentatiōis. Nā hoc sacramētū est repræsentatiō terminū dñicæ passionis, ergo cōgruū erat in eunte iam passione institui. Quarta ratio, ratione sortioris impressiōis: quia quæ vltimo sunt, magis memoriæ imprimuntur, & cōmendantur: ergo vltimo post conuictam institui debuit discipulis Chro recessuro. Et hæc ratio tangitur in decretis, de cōsecra. distin. 1. cap. Liquido. vbi dicitur, qd in memoria & in expressiōe passionis Chri est institutū. Restat dicere & rēspōdere ad rationē factā: quia nō est necessariū eūdē esse ordinē institutionis scōrū, & perceptiōis: & causa est, quia ad finē (qui nobis præstatur) vltimo peruenimus. Ideo Eucharistia quodāmodo est finis baptismi: quia per baptismū aliud cōsecratur ad eucharistiæ perceptiōem, sicut per ordinē ad cōceptiōem. Hoc peractū redeam? vnde digressi sum? qd si illi tres pueri a camino ignis liberati, in laudem dei quoddā canticū cecinere. f. Bñdici te oia opera dñi dño, & Zacharias ppheta aliud canticū, & iustus Simeon aliud canticū & hymnū nō parua iucunditate cecinit: ob hoc qd verū redēptorē Iesum in vnois suis tenit hinc de extero factus est vidēs & gaudēs, ita dixit, Nunc dimittis seruū tuū Dñe. Et ecclesia talia supradicta cantat, & præcipit canere. Quāto magis illud sacm sacramētorū quātū verbis possumus exprimamus canendo & iubilando: per qd nō modo tres pueri: imò infiniti hoīes ab inferni igne liberantur. Quod etiā nō solū vñ illuminauit, imò totū mundū: qd nō solū in brachijs illū eūdē Iesum recipimus: sed in pectoribus tanq; in tabernaculo suo nobiscū cernās & cōgaudeas. Et illud de quo Psalmista David in psona Dei mādāt, qd cātemus, psal. xcvi. Cātate dño canticū nouū, cātate Dño ois terra. Cātate dño & bñdicite noi eius: annūtiāte de die in diē salutē eius. i. Christū cōtētū in hoc sacro. Nā istud est nouū in tēpore: quia ante in nulla lege erat, nec natura, nec scriptura. Nouum excellentia, quia nullū antea nec post excellentius. Nouū in cōsecratione: quia nusquā verbis similibus aliquod sacm fuit cōsecratū, nec veteris nec nouæ legis. Nouū in assumptiōe: quia in alijs qd sumitur masti catur, frāgitur, decoquit, dirigitur: Ibi semper assumptū realiter integre, & absq; vlla mutatione augmētū, nec detrimētū. Quāobrē ecclesia militās & absq; vlla ruga propter tantū sacm saluberrimū oibus primatū publice letatē verbis in cūlum eleuatis nō parua harmonia cātāt, & præcipit canere iuxta dictū spōsi. f. Chri: Exēplū do vobis, vt quēadmodū ego facio, qd sic faciatis: vt patet in expōsitiōe literæ. Ad quā veniamus, sic dicēdo (O lingua) f. milleiæ christianæ: nō perfidie iudeorū: nō porci Mahometi: suorūq; cōplici (pango) i. cane, vel tanquā tuba exalta vocem laudando: & quid dicitur? (mysteriū) i. diuinū secretū, vel diuinū absconditū ex eo, quia aliud cernitur, aliud creditur vel intelligitur (gloriosi corporis). f. Iesu Christi iam gloriosi & immortalis & impassibilis. Et pagē mysterium supple (sanguinisq; pretiosi) quia lauit nos in sanguine suo, quem. f. sanguinem pretiosum (ille rex gentiū) i. gentiliū, & omnū gentiū, quia cūm iudei abdicarunt & negarunt esse regem: quē Pilatus gentilis persona oim gentiliū cognouit esse regē Iudeorū, dicens, Regē vestrū crucifigat (effudit) id est

EXPOSITIO HYMNORVM.

parit pro peccatoribus, & peccato primi parentis (in mudi pretium) id est in satisfactionem pro mundo: qui cum sit finitus, infinitum non valebat soluere. Recurro dico supple (fructus ventris generosi) id est filius intemeratæ virginis Mariæ: & potest intelligi vna figura grammatialis, secundum quam permittitur poni pars pro toto: vel etiam (fructus ventris generosi). i. proles illius: quæ ex utraque parte essentiali, scilicet corporis & animæ, ex profapia regia est procedens. Nam Matthæi. 1. Filius David, qui rex excellens in veteri testamento fertur: & hoc secundum carnem, cum parentesi debet legi, ut patet intuenti.

**Nobis datus, nobis natus, ex intacta virgine:
Et in mundo conuersatus sparsus verbi semine:
Sui moras incolatus miro clausit ordine.**

¶ Et iste nanque rex nobis datus est: supple à Deo patre (nobis natus) id est propter nos: non propter angelos: ut nos redimeret & liberaret à peccato, & nos glorificaret: & hoc (ex intacta virgine). i. non corrupta: non solum corpore, verum etiam mente & animo: quia voto se Deo obtulit sponsam (& in mundo conuersatus). i. in terra sancta, qui medium mundi dicitur, cum doctoribus legis disputantibus: & cum alijs dum predicabat, & miracula innumerabilia faciebat: ut completeretur, quod dixit Abacuc, Et in terris visus est: & cum hominibus conuersatus est. & etiam conuersatus est in mundo (sparsus verbi semine). i. mediante semine diffusio verbi diuini, dum predicabat per partes illas, iuxta illud, Semen est verbum Dei: quia inde nascitur fructus gratiæ per conuersionem ad eum: fructus saluationis per veram obseruantiam & custodiam illius verbi diuini, iuxta illud, Beati qui audiunt verbum dei, & custodiunt illud, & sequitur (Sui moras incolatus). i. tarditates & dilaciones (sui incolatus). i. exilij à sua patria vnde exiuit: & peregrinationes per triginta & tres annos (clausit). i. conclusit, compleuit, & perfecit (miro ordine). i. nouo: ideo miro quia nouo. Nam per prius voluit ministrare, quam ministrari: prius voluit facere, quam docere, & de post docere operando: & voluit per prius miracula facere, ut ostenderet se verum Deum: quod non docuit usque ad ætatem triginta annorum. Voluit pati, ut nos patiamur propter ipsum: ut pote omnes voluit derisiones per prius pati, ut nos quascumque illatas contumelias sine murmuracione pateremur. Voluit pro nobis mori, ut nos propter ipsum parati simus mori. Vltimare anteque illam immanissimam mortem suscepit, disposuit medicamentum sufficientissimum ad surgendum ab infirmitate ad sanitatem, & à morte peccati ad vitam eternam, ut non oporteret iterum crucifigi, ut rursus à peccato liberarentur homines. Quibus dispositis, pie, miseri corditer ordinatis, finaliter peregrinationem ad patrem, vnde exiuit per temporalem generationem reuertendo: cum quo quidem semper est idem, quantum ad diuinitatem.

**In supremæ nocte cernæ recumbens cum fratribus,
Oseruata lege plenè cibus in legalibus:
Cibum turbæ duodenæ se dat suis manibus.**

¶ Et sequitur, deuote Christiane cupis scire, quo in tempore ordinavit tantam meditationem, tamam subsidium pro his, qui in lucta demonum cadunt: hoc fuit, quod ille sum-

mus

DE TEMPORE.

FO. XL.

mus rex regum & dominum dominum fuit (recubens). i. sedens (cum fratribus). i. discipulis suis, qui iam non serui, sed amici & fratres erant: quia ab uno eodem domino per creationem: quia sub uno iugo amoris: quia sub mortalitate tunc una oserant: & hoc, supple (in nocte). i. illa diei Iouis (supremæ cernæ). i. vltimæ in corpore mortali supple, & (obseruata lege plenè &c.). i. postquam legem Moysi perfectè & cõpletè obserauit, quia comedit agnū paschale morte legis. Nam non veni soluere legem, sed adimplere, ut saepe dixit: taliter quod tunc & nunc supple (dat se). i. porrigit corpus suum (cibum). i. in cibum animæ & angelorum (turbæ duodenæ). i. toti congregationi duodecim apostolorum supple, ut auerteretur gratia & fortitudo ad resistendum indagacioni Iudeorum: corpus suum dat supple (suis manibus) non medio alicuius ministri. Dado ad intelligendum non esse datam & concessam potestatem ministrandi & consueiendi alijs tantum sacramentum.

**Verbum caro, panem verum, verbo carnem, efficit:
Fitque sanguis Christi merum: & si sensus deficit,
Ad firmandum cor syncerum, Sola Fides sufficit.**

¶ Et sequitur. Nam postquam in vltima cerna accepit panem in sanctas ac venerabiles manus (verbum caro). i. homo vel Christus (panem verum) quem in manus suas suscepit super. (efficit). i. conuertit (carnem). i. in sui corpus, iuxta illud, Panem quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita. & hoc. f. (verbo). i. in virtute verborum. f. Hoc est corpus meum (quod pro & merum). i. vinum vitis super. (fit sanguis Christi). i. verbis consecrationis conuertitur in verum sanguinem Christi (& si sensus). sup. tactus, tangendo deficit: & sensus visus videndo decipitur, accidit quælibet tantum sentiens: attamen (ad firmandum). i. ad saluandum cor syncerum, sup. non fractum cõtugione infidelitatis: non fractum duritia & pertinacia peccati: non fractum malitia Iudeorum (sola fides sufficit). i. solus assensus voluntatis ab intelligentia & sensu auditus procedens: iuxta illud, Fides non habet meritum, ubi humana ratio præbet experimentum.

**Tantum ergo sacramentum veneremur cernui:
Et antiquum documentum nouo cedat ritui:
Præstet fides supplementum sensuum defectui.**

¶ Et sequitur. Quod si virtuosus est honorandus, Ethic. 3. quanto magis vas omni virtutum, ideo (tunc ergo scimus). i. tam maximam rem & secretam & ineffabilem omni virtutum plenam (veneremur nos cernui). i. humiles & mansueti cum reuerentia & genuflexione: & honore latræ tanquam ad Deum (& antiquum documentum) super. doctrinam legalis de agno paschali (cedat). i. det locum (nouo ritui). f. nouo gaudi cibus: vel doctrina legalis tanquam umbra, figura, quasi imperfectum (cedat). i. cesset dando locum (nouo ritui). i. soli figurato & perfectissimo: iuxta illud, Quando venerit, quod perfectum est, cessabit quod ex parte est. i. sicut adueniente luce cedit umbra (præstet fides supplementum) ut ritè bene veneremur quod non videmus &c. (fides). i. illa notitia enigmatica tanquam per speculum (præstet). i. exhibeat & ordinet supplementum, & sic vice fungens (sensuum defectui) super. virtuti limitatæ sensuum exteriorum, qui circa tale obiectum sunt deficientes & falluntur.

Genitori

EXPOSITIO HYMNORVM.

Genitori, genitoq; laus, & iubilatio,
Salus, honor, virtus quoq; sit, & benedictio,
Procedenti ab utroq; compar sit laudatio. Amen.

¶ Ideo propter infinitum bonum nobis collatum à sanctissima Trinitate laus sit genitori patri (& genito) id est filio sit eadem (laus & iubilatio) quod est gaudium, quod verbis explicari non potest: & (salus) similiter, quæ ab utroque nobis euenit, & procedit, & non ex nobis. Similiter (honor) & reuerentia, laus, similiter (virtus) quæ antonomastice charitas dici potest: & quæ omnes virtutes comprehendit: quæ redempti sumus (& quoq;) id est simul (benedictio) sit attribuenda prædictis, iuxta illud, Benedictionem à Domino, qui fecit cælum & terram: (que) pro & (laudatio) compar tota prædicta suppleat id est simul æqua lis sit spiritui sancto supple, id est procedenti per æternalem processionem passionem (ab utroq;) id est a patre & filio, iuxta determinationem ecclesie. Amen, id est sine fine in perpetuum. Expositor submittit se determinationi consilio ecclesie militantis.

¶ Carmen est simile a sepiadeo mixto glyconico: sed eacometrum. Canitur in festo Eucharistie ad horas nocturnas: prosequitur sicut in Pange lingua, institutionem sacramenti. Autor est sanctus Thomas Aquinas.

¶ ADDITIO. Cum gloss. Quia eadem est materia præsentis hymni ac fuit superioris: videlicet agere de institutione sacramenti corporis Christi, quod in nouissima cena

Sacris solennijs iuncta sint gaudia,
Et ex præcordijs sonent præconia:
Recedant vetera: noua sint omnia,
Corda, voces, & opera.

saluator noster instituit, ad remedium totius mundi, tantum ordinem literæ in præsentis hymno explicabimus, quo ad rudes scholipetas. Sed primo nota, quia ex omni actione Christi nostra instructio demonstratur. Primo ponitur ordo institutionis sacramenti & materia, & designantur illi, quibus officium conficiendi sacramentum concessum est. scilicet presbyteri. Ponitur etiam quomodo in hoc sacramento cessauit figura veteris legis: in quo omnia contingebant in figuris, iuxta Pauli vocem ad Corinth. cap. x. Figura autem huius sacramenti præcessit, quando plocit Deus manna in deserto patribus, qui cotidiano pascebantur alimento: unde, panem cæli dedit eis, panem angelorum &c. sed illum panem manducantes mortui sunt. Iste autem panis quem legifer Christus dedit, viuus est, qui de cælo descendit: & vitæ æternæ substantiam ministrat. Quod sacramentum sit sacra rei signum, & quod tria in eo considerentur, scilicet sacramentum tantum, sacramentum & res sacra, & res non sacra, prætermisum facio quia pinguiori minerva opus est. De hoc plura Magister sententiarum in quarto, distinctio. ix. Erit ergo ordo. (Gaudia) Gaudium est animi læticia alicuius præsentis

DE CORPORE CHRISTI. Fo. XLI.

præsentis boni opinione concepta: & dicit. q. gauriū qd' Latine lætū sonat. gaudia ergo (sint iuncta sacris solennijs). scilicet corporis Christi, cuius festiuitate plus q̄ cæteris gaudendū est (& pconia). i. signa vel voces solennitatis (sonet). i. cū sono exeant (ex præcordijs). i. ex intimis nostri cordis (& vetera). i. obseruationes veteris legis (recedant) ppter aduentū nouæ, hoc est Christi figurati: vel sic (vetera). i. homo vetus: hoc est vitiosus. unde, Expurgate vetas fermentū, vt sitis noua cōspersio: vt qui antehac malè vixit, posthac viuat nouiter, hoc est sine vitis: vetera ergo id est mala opera perpetrata (recedant) id est separentur (& omnia sint noua). i. renouata, videlicet (corda, voces, & opera) vt interius simus azyimi: hoc est puri ad celebrandum tantum sacramentum.

Noctis recolitur cœna nouissima,
Qua Christus creditur agnū & azyma
Dedisse fratribus, iuxta legitima
Præcis indulta patribus.

¶ Et dico q̄ corda, voces, & opera sint noua: quia (cœna nouissima noctis). i. est cœna vltimæ noctis (recolitur). i. celebratur (qua). i. in qua cœna (Christus creditur dedisse agnū). i. Paschalem (& azyma). i. panē absque fermento. i. amaritudinē: & dicit azyma ab a quod est sine, & zyma fermentum. q. sine fermento (fratribus). i. Apostolis. nusquā enim nisi fratres, aut amicos, Discipulos Dñi cognominari vidimus in tota sacra pagina, teste Greg. (iuxta indulta legitima). i. iuxta legē datā (præcis patribus) puta Moyse & Patriarchis: nam supra dixit, obseruata lege plenè: quia non veni soluere legem, sed adimplere. & est indultum, concessum, datum, siue remissum: unde Gregorius Lucæ. iij. Tempora indulta nē pereant.

Post agnum typicum, expletis epulis,
Corpus Dominicū datur Discipulis:
Sic totū omnibus, quod totū singulis
Eius fatemur manibus.

¶ Prosequitur dicens, q̄ post agnum typicum. id est post esum agni typici, id est figuratiui qui erat cibus corporis: dedit se in cibum animæ: & angelorū: quia ipse erat verus agnus qui abstulit peccatū mundi &c. (epulis ergo expletis). i. finitis post esum agni typici (corpus Dominicū datur). i. a Dño (discipulis: sic totū). i. totaliter faciemur datū esse (oibus). i. xij. Christi discipulis manibus eius (quod totū singulis). i. quilibet illorū datū est.

Dedit ex frugibus, corporis ferculum:
Dedit ex vitibus, sanguinis poculum:
Dicens, Accipite quod trado vasculū,
Omnes ex eo bibite.

¶ Dedit. scilicet Christus (ferculū corpus). i. suū corp' i cibū: & hoc (ex frugibus). i. ex veropane materiali. unde Io. Panis quē ego dabo caro mea est: alius dedit fragilibus. scilicet discipulis bene fragiles erant: quæ secundū Greg. nō eos passio, nō resurrectio, non Spūs scti missio cōfirmauerat: dedit etiam (poculum) hoc est potum sanguinis sui: & hoc (ex vitibus) id est ex naturali vino. Et nota quod in die illius sanctissimæ cœnæ dixit, Non bibam amodō de hoc genimine vitis, donec &c. quia causa in die transfigurationis Dñi cōsecratur sacm ex vino nouo, si in æniri possit: vel saltem vt aliquantulū de matura vva in calice liquat, & noue vva super altare bñdifi-
F cuntur.

EXPOSITIO HYMNORVM.

centur. alias, dedis & tristibus: nam tristes erant apostoli de nece prædicta sui Domini: dicens (Accipite vasculum quod trado) id est do vobis (& omnes bibi te ex eo). i. poculo sanguinis mei.

¶ Sic Christus instituit id est tali modo supra dicto ordinavit (istud sacrificium. i. sat corporis sanguinisq; (culus officii). i. cōficiendi sacramentum (voluit committi). i. appropriari siue traditiō (solis presbyteris, qui bus sic congruit). i. cōuenit, aut est necessarium (vt sumant). i. recipiant ipsi (& dent ceteris). i. fidelibus verē confectis & contritis: ad quorū remediū cōstitutum fuit: nisi enim manducaueritis carnē filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis &c.

¶ Panis angelic⁹. i. Christus qui est cibus Angelorū: vnde dicit, Ego sum panis viuus qui de celo descēdi (sic). i. efficitur (panis hominū) pro quib⁹ natus est (& panis hic dat cœlitus). i. diuinit⁹ (terminū). i. finē (figuris). i. typicis veteris Testamētis: in quo vt supra diximus cōtingebant oīa in figuris (o res mirabilis). i. digna admiratione: quia. i. (pauper, seruus, & humilis) hoc est cuiusq; cōditionis seu status sit hō Christian⁹ (māducat Dñm) hoc est, factorem suū sacramentalr sumit: & sumit dupliciter. i. sacramentaliter & spūaliter.

¶ O trina Deitas (q; pro & vna). i. o Deus trinus & vnus (poscimus). i. a te (quia colimus te sic). i. per humilē deuotionē celebrādo festiuitatem corporis tui (visita nos). i. per gratiā tuam. aliter erit sicut illud q; dicit in oratiōe Dominica. i. Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos &c. vel dic, visita tu nos sic, sicut colimus te: quia loquitur in persona ecclesiæ, quæ tota polcha est & benē colitur Deum (& duc nos per tuas semitas). i. per tua præcepta quæ sunt semitæ Dei dī rectæ ad cor. Vnde Grego. Semita Dei ad cor dirigitur, ad lucē quam inhabitas (quō). i. ad quā lucem (tendimus) quia est finis religionis nostræ Christianæ.

¶ Carmen est Sapphicū mixtum adonico. Canitur in festo natalitio sancti Ioannis baptistæ: cuius generationē, educationē, laudesq; psequiturq; auxiliū implorat.

¶ Hymnus iste vitam & mores, habitum & conuersationē sancti Ioannis baptistæ describit: orans & persuadens, vt eius consuetudinem imitemur: vt ad eius beatitudinem peruenire mereamur.

Sic sacrificium istud instituit,
Cuius officium cōmitti voluit
Solis psbyteris quib⁹ sic cōgruit,
Vt sumant, & dent ceteris.

Panis angelicus sit panis hominū:
Dat panis cœlit⁹ figuris terminū:
O res mirabilis, māducat Dñm
Pauper, seruus, & humilis!

Te Trina Deitas vnaq; poscimus,
Sic tu nos visita, sicut te colimus:
Per tuas semitas duc nos q; tēdimus,
Ad lucem, quam inhabitas. Amen.

VT queant laxis resonare sistris
Mira gestorum famuli tuorum,
Solue polluti labij reatum
Sancte Ioannes.

O sancte

DE S. IOANNNE BAP. Fo. XLII.

O sancte Ioannes solue id est relaxa (reatum labij). i. oris (polluti). i. inquinati: vt famuli tui queant id est possint (resonare mira) id est miracula (gestorum tuorum, sistris). i. venis (laxis). i. resolutis, vel vocibus apertis. ¶ A D D I T I O. Nota q; huius hymni author cū a synanche siue angina morbo laboraret, illum in sancti Ioannis festū ac honorē cōposuit, vt eius intercessione ac meritis a Domino salutē acciperet. Et vt quemadmodū Zachariæ patri suo illa lingua prauitas quondā fuerat reformatarā nunc tandem vox sibi clara & aperta restitueretur. Et quando in gutture vox formatur, sonatq; hac de causa in tribus primis versiculis ponit voces sex, scilicet Vt, Re, Mi, Fa, Sol, La, ex quibus optimus quisque cantus, siue recta modulatio, maximē constare videtur.

Nuntius celsio veniens Olympo,
Te patri magnū fore nasciturum,
Nomen, & vitæ seriem gerendæ,
Ordine promit.

.i. ordinē (vitæ gerendæ) dicens, Vinum & sicerā nō bibet (ordine). i. secundum ordinem quem gessit.

Ille promissi dubius superni
Perdidit prōptæ modulos loquelæ:
Sed reformati genitus peremptæ
Organa vocis.

in consonantibus: quia eas formare non poterat (sed) tu (reformati) o sancte Ioannes (genitus) id est natus (organa vocis peremptæ) id est extincta vocis.

Ventris obstruso positus cubili,
Senferas Regem thalamo manentē
Hinc parens nati meritis vterq;
Abdita pandit.

(parens vterque). i. Zacharias & Elisabe (pandit abdita) id est prophetauerunt abscondita. Pater dixit, Benedictus Dominus Deus israel: & hoc non suis meritis, sed (meritis) id est propter merita (nati) id est filij, scilicet Ioannis. Mater autem dixit, Vnde hoc mihi vt Mater Domini veniat ad me!

Antra deserti teneris sub annis
Ciuium turmas fugiens petisti,
Nē leui saltem maculare vitam
Famine posses.

(O sctē Ioannes, tu (fugies turmas). i. turbas ciuū (petisti antra). i. obscurā speluncam deserti (sub teneris annis) id est in ætate duodecim annorū (nē posses maculare vitā) sanctā (famie). i. verbo otioso. Otiosum est verbum, quod aut vtilitatis, rectitudinis, aut iustæ rationis necessitatis caret, fame dico (saltem leui) id est sine bono fructu.

F ij ¶ Camelus

EXPOSITIO HYMNORVM.

Camelus præbuit hirtum
tegimen id est asperum vesti-
mentum (sacris artibus biden-
tes). i. quæ præbuerunt (stro-
phium) id est cingulum (cul)
scilicet Ioanni (latex) id est a-
qua, præbuit haustum: & cui mella præbuerunt pastum: mella dico sociata (lo-
custis) id est volatilibus.

Ceteri Vatum. i. alij prophe-
te (cecinerunt). i. prophetauerunt
(tm). i. tum modo (corde p̄fago)
.i. prouido (iubar esse affutu-
rum). i. Christum veterum: sed tu
discretus es ab alijs prophetis di-
cens, Ecce Agnus Dei &c. (prodis). i. ostēdis: Christum supple (auferentem sce-
lus mundi). id est peccatum (indice). i. cum digito, dicens, Ecce Agnus Dei &c.

Quisquā homo genitus non
fuit sanctior Ioāne p̄ spatiū va-
sti orbis). i. ampli mundi. Vnde
veritas ait, Inter natos mulie-
rum nō surrexit &c. s. corrupta
rum mulierum. Quidā oppo-
nunt de Christo: sed non valent: quia de Virgine natus est (qui) Ioannes (me-
ruit tingere). i. baptizare (lymphis). i. aquis Iordanis (lauante). i. Christum pur-
gantem (nefas) id est peccatum (seculi) id est seculi: & est ibi synopa.

Et quoniam meruisti Christum
tingere lymphis, tu dico, O nimis
foelix celi meriti, nesciens id est
ignorans (labem) id est fordē (ni-
uei pudoris) id est pulchræ casti-
tatis (martyr) id est testis præpo-
tens: nam tu dixisti, Ecce Agnus
Dei &c. vel (martyr). i. decollatus (& cultor) id est habitator (eremi) id est loci
solitarij: tu dico (maxime Vatum) quia propheta & plus quam propheta.

Tres ordines hic notantur, scilicet
tricesimus, sexagesimus, & cen-
tesimus: in quibus cōtinētur oīm
hominum ordines. s. continentes,
coniugati, & virgines: qui & defi-
gnantur per tres viros. s. per Noe,
per Danielelem, & per Iob. Per Noe coniugati, per Iob cōtinētes, per Danielelem
virgines designant. Vnde in Euangelio, Alij sunt in lecto: Alij in villa: Alij in
agro. Hoc tractum de Euangelio: vbi dicitur de semine iacto in terram, Aliud
sexagesimum: Aliud tricesimum: Aliud centesimum fructum attulit: ideo dici-
tur hic, Seta ter denis (Seta). i. corona (ter denis). i. triginta (coronāt alios). s. cō-
iugatos,

Præbuit hirtum tegimen camelus:
Artubus sacris strophium bidentes:
Cui latex, haustum sociata, pastum,
Mella locullis.

Ceteri tantum cecinere Vatum
Corde præfago iubar affuturum:
Tu quidē mundi scelus auferentem
Indice prodis.

Non fuit vasti spatium per orbis
Sanctior quisquam genitus Ioanne:
Qui nefas seculi meruit lauante
Tingere lymphis.

Nimis foelix, meritiq; celsi,
Nesciens labem niuei pudoris,
Præpotens martyr, eremiq; cultor
Maxime Vatum.

Seta ter denis alios coronant
Aucta clementis: duplicata quosdā:
Trina centeno cumulata fructu
Te sacer ornant.

Seta ter denis alios coronant
Aucta clementis: duplicata quosdā:
Trina centeno cumulata fructu
Te sacer ornant.

DE S. IOANNE BAPT. Fo. XLIII.

iugatos, qui habent secū fidem Trinitatis, & adherentes decē præceptis legis, &
alia seta (aucta). i. augmēta, & (duplicata clementis). i. ad duplū crescentia. s.
in sexagesimum fructū (coronant quosdā). s. cōtinētes, qui vixerunt in charita-
te, & habent sex opera mix, & castitatis vel charitatis: vt pascere ieiunos, vestire
nudos &c. (& trina). i. tria seta (cumulata). i. aggregata ex ter triginta, aucta
per additionem denarij. s. per decem, coronant te, o sancte Ioannes, qui es virgo
(cetero fructu) quia centesimus fructus (coronat). i. ornāt virgines: & vt breui
us exponamus a tricesimo fructu vel ordine coniugati, a sexagesimo cōtinētes,
a centesimo virgines post dissolutionē corporis & aīæ coronantur in aeterna bea-
titudine. Et nota, q̄ tricesimus numer⁹ surgit a ternario & denario: quia coniu-
gati habent fidē sanctæ Trinitatis: & adherent decē præceptis. Sexagesimus nu-
merus a senario & denario surgit: quia cōtinētes habet sex opera mix & chari-
tatis. s. pascere ieiunos &c. Virgines in centesimo ordine ponuntur: & significant
perfectiōem: quia centenarius numerus surgit a trino tricesimo, & denario. i.
decem superaddito: & ita sunt centū, numerus perfectus intelligitur
& hoc ordine fuit beatus Ioannes nō absurdē: imō apertē secundū loquelam
digitorū. Per tricesimū numerū cōiugatorū, & sexagesimū cōtinentiū, per cente-
simū virginū merces accipitur. Periti em̄ prima cōputatione articuloꝝ, quā ap-
pellant loquelā digitorū in sinistra manu, per quā vita tēporalis intelligit vq;
in nonaginta nouē solebāt cōputare. Centū autē & deinde in dextera parte per
quā celestis vita designat. Vnde de quodā cētenario habemus apud Iuuenalē
sic, iam dextera cōputat annos. In hoc loco facit author numerū suū per quin-
que digitos manus. s. per pollicē, per indicē, per mediū, per medij, & auriculā
rem. Auricularis in palma positus significat vnitatē: medicus cum ipso positus
duo significat: medius cum ipsis positus. s. in medio tria. Deinde auricularis re-
ctus medico & medio iacentibus quatuor significat. Medicus cum illo erectus
medio iacētē in palma quinq; designat. Medius cum illis erectus sex significat.
Item auricularis in palma extensus septē significat. Medicus eodē modo posi-
tus in palma octo significat. Medius simili mō positus nouem significat. Index,
qui vq; huc nil fecit, prædicto mō positus decē significat. Amplexu pollicis ad-
iunctus triginta significat: per quē numerū satis cōgruē accipit merces cōiuga-
torum ppter illorū mollē amplexū, & vitæ dilectionē & cōcordiā. Pollex si qui-
dem cū indice firmiter astrictus sexaginta significat: per quē numerū satis cōpe-
tenter accipit merces cōtinentiū. Grave em̄ est ab amplexu & voluptuosa de-
lectatione & cōsuetudine abstinere. Vnde scriptū est, Nil consuetudine maius.
In dextera dicit centū: per quē numerū, quia fit in dextera parte, vita celestis
intelligitur: Non immerito accipit merces virginū: q̄ in hac vita mundā & im-
maculatam vitam ducētes, celestem & angelicam (inquantū possunt) ducunt.

Hinc potens nostri meritis opimis
Pectoris duos lapides repelle,
Asperum planans iter, & reflexos
Dirige calles.

Hinc potens nostri meritis opimis
Pectoris duos lapides repelle,
Asperum planans iter, & reflexos
Dirige calles.

Et quia ea talis es, o sancte
Ioannes potens (repelle). i.
remoue (hinc). i. inde (du-
ros lapides). i. incredulitates
nostri pectoris (meritis opi-
mis) id est fertilibus, magnis, & fecundis (planans iter asperum) id est petrosū
(dirige calles reflexos) id est curuos in peccatis, & tortuosos.

EXPOSITIO HYMNORVM.

Vterius fator & dicitur a
sero fatis, id est creator
mundi & redemptor (meci-
bus puris, pulsa linione). i.
liniore abiecto & venenosa
sorde vitiorum: veniens dignetur
ponere (gressus sacros) id est sancta itinera (rite) id est sine offensione.
Superni cines). i. celestes
angeli celebrante laudibus
(o Deus simplex). i. substan-
tia (& Trine). i. in personis
pariter (nos supplices) id est
humiles (precamur veniam)
id est indulgentiam (parce redemptis). i. dimitte nobis redemptis peccata nostra
quia redemisti nos sanguine tuo proprio (amen) id est sine fine.

Carmen est trimetrum iambicum. Canitur in festis apo-
stolorum Petri & Pauli: prosequitur ipsorum laudes.

Hic laudat author
Deum in commemo-
ratione Petri & Pau-
li: qui deputavit il-
los esse Principes ec-
clesiarum: & potestatem
dedit illis ligandi at-
que soluendi vincu-
la peccatorum. Vnde rogamus eos, vt reddant nos deuotos fide, & spe robu-
ros: & repletos fonte gemine charitatis, & faciant nos viuere post mortem (Apo-
stolorum festum scilicet) id est beatum vel letum (præpollent alacriter) id est lo-
cosæ præ aliis splendēt (per omnes cardines) id est per omnes partes mundi, Apo-
stolorum dico. f. beati Petri & Pauli sacratissimi: (quos) scilicet Apostolos (Christus
consecrauit almo sanguine) (& deputauit). i. constituit eos esse Principes ecclesiarum.

Hi sunt duæ Oli-
uæ). i. duæ arbores
fructuosæ & redolen-
tes, & sunt (candelabra
luce radiata co-
ram Domino) scilicet
lumine virtutū:
quia Dñs nō posuit
eos sub modio absco-
ditos, sed super candelabra. i. in maiore claritate. f. Romana ciuitate: & (duo præ-
clara luminaria cœli) & (soluunt) id est rumpunt fortia vincula peccatorum (&
referant) isti duo, id est aperit (portas Olympi). i. cœli (fidelibus). i. Christianis.

Eripit

DE S. PETRO ET PAVLO. Fo. XLIII.

Habent supernam potestatem claudere
Sermone sedes, & pandere splendentia
Limina poli, super alta sydera:
Linguae eorum clauces cœli factæ sunt,
Laruas repellunt ultra mundi limitem.

Et ipse, f. Petrus
& Paulus (habent po-
testatem claudere sis-
ternas sedes). i. cele-
stes (sermone). i. so-
lo verbo: sicut clau-
dit Ananiam & Saphy-
ra cum dixit Petrus, Pecunia tua tecum sit, id est peccata tecum sunt in peri-
tione (& pandere) id est aperire (splendentia lumina poli: lingue eorum cla-
ues factæ sunt super alta sydera) id est super omnes doctores ecclesiarum: (& re-
pellunt laruas) id est culturas idololatriæ. Larua quoddam monstrum est, & in
vultu hominis vt pauorem inferat: per quasdam phantasias nocturnas intelli-
gimus peccata, quæ Apostoli repellunt ab eis qui consequuntur (ultra limitem
mundi) id est extra ecclesiam. Nota quædā est latia ab idololatria: quia latia
est summæ venerationis cultus soli Deo adhibendus: vel latia est voluntaria
professio diuinæ Maiestatis: idololatria verò est cultus Deo debitus, creatore
exhibitus. Et hæc differentia solet assignari inter latiam & idololatriam, dulia
& hyperdulia, de latia & idololatria quid sit dictum est. Dulia verò est ho-
nor, qui debetur sanctis. Vnde de beata Virgine sciendum, quod in quantum est
persona sancta, ei debetur dulia: sed in quantum est mater Dei, debetur ei hyper-
dulia. i. magna excellentia: quia hyperdulia debetur excellenti: sicut est caro
Christi, Beata Virgo, & Crux Christi: quia fuit instrumentum nostræ redemptionis:
& concordat cum dicentibus, q. est dulia maior & minor: de latia & dulia & dif-
ferentia habetur in cap. Venerabiles imagines, de consecratione, Distin. iij. in
Glossis ibi positis. Item nota, q. idolum aliquando dicitur lignum vel alia res sic figu-
rata: quodq. verò dicitur coniunctum ex imagine demone presidente: & ita su-
mitur prima ad Corin. viij. vbi dicitur q. idolum nihil est. Hactenus commendauit
author vtrumq. f. Petrum & Paulum: modo vult tantummodò Petrum commendare.

Petrus beatus catenarum laqueos
Christo iubente rupit mirabiliter,
Custos ouilis, & doctor ecclesiarum:
Pastor & gregis, conseruator ouium,
Arcet luporum truculentam rabiem.

Quodcumq. vinculis super terram strinxerit,
Erit in astris religatum fortiter:
Et quod soluerit in terris arbitrio,
Erit solutum super cœli radium:
In fine mundi iudex erit sæculi.

Eo suo (erit solutum super radium solis vel cœli: & erit iudex sæculi in fine mundi.

Et ipse, f. Petrus
& Paulus (habent po-
testatem claudere sis-
ternas sedes). i. cele-
stes (sermone). i. so-
lo verbo: sicut clau-
dit Ananiam & Saphy-
ra cum dixit Petrus, Pecunia tua tecum sit, id est peccata tecum sunt in peri-
tione (& pandere) id est aperire (splendentia lumina poli: lingue eorum cla-
ues factæ sunt super alta sydera) id est super omnes doctores ecclesiarum: (& re-
pellunt laruas) id est culturas idololatriæ. Larua quoddam monstrum est, & in
vultu hominis vt pauorem inferat: per quasdam phantasias nocturnas intelli-
gimus peccata, quæ Apostoli repellunt ab eis qui consequuntur (ultra limitem
mundi) id est extra ecclesiam. Nota quædā est latia ab idololatria: quia latia
est summæ venerationis cultus soli Deo adhibendus: vel latia est voluntaria
professio diuinæ Maiestatis: idololatria verò est cultus Deo debitus, creatore
exhibitus. Et hæc differentia solet assignari inter latiam & idololatriam, dulia
& hyperdulia, de latia & idololatria quid sit dictum est. Dulia verò est ho-
nor, qui debetur sanctis. Vnde de beata Virgine sciendum, quod in quantum est
persona sancta, ei debetur dulia: sed in quantum est mater Dei, debetur ei hyper-
dulia. i. magna excellentia: quia hyperdulia debetur excellenti: sicut est caro
Christi, Beata Virgo, & Crux Christi: quia fuit instrumentum nostræ redemptionis:
& concordat cum dicentibus, q. est dulia maior & minor: de latia & dulia & dif-
ferentia habetur in cap. Venerabiles imagines, de consecratione, Distin. iij. in
Glossis ibi positis. Item nota, q. idolum aliquando dicitur lignum vel alia res sic figu-
rata: quodq. verò dicitur coniunctum ex imagine demone presidente: & ita su-
mitur prima ad Corin. viij. vbi dicitur q. idolum nihil est. Hactenus commendauit
author vtrumq. f. Petrum & Paulum: modo vult tantummodò Petrum commendare.

Beatus Petrus ru-
pit laqueos catena-
rum) quia ceciderunt ca-
tenæ de manibus eius
per angelum nuntian-
tem (mirabiliter). i.
fortiter Christo iuben-
te. Et ipse custos ouilis, & doctor fidelis ecclesiarum, pastor gregis Christiani, & con-
seruator ouium fidelium (arcet) id est repellit (truculentam). i. crudelem rabiem.

Quodcumq. vinculis
.i. sententiis (strinxerit). i. ligauerit vel
constrinxerit (erit liga-
tum in astris). i. in cœlis:
(& quod soluerit in ter-
ris, arbitrio). i. iudi-
cis, arbitrio).

F. iij. Petrus

EXPOSITIO HYMNORVM.

Petrus erat talis qualis superius ostenditur: sed (Paulus non impar huic). i. Petro. i. equa-
lis (doctor Gētiū, & sacerdoti in templū). i. vas electionis, & (in morte) id est in passione compar. i. aequalis huic: & (in corona particeps). i. concors (ambo illi lucernæ). i. sunt (& decus). i. honor ecclesie (coruscant claro vibramine). i. magno splendore (in orbe) id est mundo.

ORoma foelix quæ tantorum Principū Es purgata pretioso sanguine! Excedis omnem mundi pulchritudinē, Non laude tua, sed sanctorum meritis: Quos cruentatis iugulasti gladiis, id est propter sanctos (quos iugulasti). i. interfecisti (gladiis cruentatis) id est sanguinolentis: quia in te occisi sunt.

Et quia habetis potestatem ligandi atq. soluendi: ergo (O martyres gloriosi). i. Petre & Paule (lilium). i. ornamentū vel flos mundi & (militres cœlestis aulae triumphales). i. victoriosi (munite) id est defendite nos ab omnibus malis nostris: almis precibus (& ferte nos super æthera) id est ad usque ad æthereum cœlum.

Gloria sit Deo patri per immensæ seculi id est per immensam seculi: & o tu (nate) id est fili Dei vivi (decus & imperium) qui imperas cœlo, & terræ, & mari, sit tibi honor & potestas (& Spiritui sancto individua) id est inseparabilis, & (sit salus Trinitati) quæ Trinitas vnus Deus est salus omnium gentium per infinita secula seculorum. Amen.

Carmen est, quale superius: sed cacometrum.

O lux lucis id est fili patris (perfudisti omne seculū). i. replesti (aurea luce). i. prædicatione Apostolorū. Lumina aurea dicti sunt Apostoli sapientie pferentia splendore & bonitatis & bonæ vitæ: quibus nos illuminant (& decore roseo) id est rubeo martyriorum dico (decoras cœlos). i. cœlestes creaturas (inlyto martyrio) id est nobili

DE SANCTO PETRO ET PAV. FO. XLV.

nobili passione (hac sacra die). i. in hac festiuitate (quæ) scilicet dies (dat reis veniam) id est indulgentiam peccatoribus.

Ianitor cœli, doctor orbis pariter, Iudices seclī, vera mundi lumina, Per crucem alter, alter ense triūphans, Vitæ senatum laureati possident.

(triūphans). i. vincēs per crucem (alter). i. alius. f. Paulus triūphans ense (laureati). i. coronati (possident senatum). i. principatum (vitæ) æternæ.

Iam bone pastor Petre clemens accipe Vota precantum, & peccati vincula Resolue: tibi potestate tradita, Qua cunctis cœlū & bo claudis, & aperis.

scilicet potestate (claudis & aperis cœlū). i. paradysum cunctis (verbo). i. sermone.

Doctor egregie Paule mores instrue, Et mente polū nos trāsferre satage, Donec perfectum largiatur plenitū, Euacuato, quod ex parte gerimus.

derare (donec). i. quousq. (perfectū) in vtrāq. parte. i. anima & corpore (largiatur) id est tribuat nobis in futuro (plenitū). i. De^o largiatur illo (euacuato). i. penit^o dimisso. f. mortalitate (qd' gerim^o ex parte). i. in hoc corpore: quasi in alia parte hoīs. i. in futuro gl' iabit ho' plenius & pfectius data sibi immortalitate vtriusq.

Oliuæ binæ, pietatis vnica, Fide deuotos, spe robustos, maxime Fonte repletos charitatis geminæ, Post mortem carnis impetrate viuere.

repletos fonte geminæ charitatis). f. dilectionis Dei & proximi, post impetrate viuere, viuere inquam (post mortem carnis). i. separationem corporis & anime.

Sit Trinitati sempiterna gloria, Honor, potestas, atq; iubilatio In vnitāte: cui manet imperium Ex tūc & modō per æterna sc̄la. Amē.

imperium, & ex tunc). i. ab exordio mundi (& modo). i. in præsentī (per æterna secula). i. per omnia sequentia, Amen.



EXPOSITIO HYMNORVM.

¶ Carmen est simile dimetro iambico, quale illud, *Lustra sex qui iā. Canitur in festo sanctorū Angelorū.*

Tibi Christe splendor patris, vita, virtus cordium,
In conspectu angelorum votis, voce, psallimus,
Alternantes concrepando, melos damus vocibus.

¶ In hoc hymno intendit author laudare Dñm: intēdit etiā in cōmemoratione sancti Michaēlis grā vel amore ipsius archāgeli collaudare oēs angelos: sed maxime Michaēlē, qui est princeps militie cōlestis. Rogat itaq; & pēatur, vt oēs angeli nobis assistant: & dēmones ā nobis repellāt: & mūdōs corde & corpore nos reddāt. (O Christe qui es splendor patris, vita, & virtus cordiū) quia sicut viuit corp⁹ per aīam: ita viuit aīa per Christū (psallim⁹ tibi in cōspectu angelorū votis ac precibus) vel corde: ore, & voce (& dam⁹ melos). i. melodias: vocib⁹ nris (cōcrepādo). i. resonādo (alternantes). i. vocibus alternatis decantantes.

Collaudemus venerantes omnes cōeli milites,
Sed prācipuē primatem cōlestis exercitus
Michaēlem, in virtute conterentem Zabulon.

¶ Nos collaudemus venerantes omnes cōeli milites. i. angelos cōeli (prācipuē primatem cōlestis exercitus). i. Michaēlem (cōterentem Zabulon). i. diabolu, in virtute crucis. Michael interpretatur, quis est vt Deus: quasi dicat, quis est ita fortis vt Deus noster, qui creauit nos ad laudandum se. Per hoc nomen Michaēl ostenditur, q̄ nullus potest facere, quā Deus facit.

Quo custode procul pelle rex Christe piissime
Omne nefas inimici: mundo corde & opere,
Paradiso redde tuo nos sola clementia.

¶ Quo custode scilicet Michaele (ō Christe piissime) id est fortissime (procul pelle) id est abijce longe (omne nefas). i. omne peccatum (inimici) id est diaboli (& redde nos sola vel sancta clementia tuo paradiso). i. in requiem tuam: nos dico factos (mundo corde & opere). i. tam in anima quā in corpore.

Gloriam patri melōdis personemus vocibus:
Gloriam Christo canamus: gloriam paraclēto:
Qui Deus trinus & vnus extat ante sēcula. Amen.

¶ Et quo custode. i. Michaele, Christus expellat ā nobis longē omne nefas inimici: & faciat nos mūdōs corde & corpore: idēo (personemus gloriam patri vocibus melōdis). i. dulcedinis vel dulcibus melodijs: (& canamus gloriam Christo) id est eius filio: & canamus similiter eadem qualitate (gloriam). i. laudem & honorem (paraclēto). i. spiritui sancto (qui extat). i. manet (Deus trinus) in personis (& vnus) in vnitāte substantiā (ante sēcula). i. ante oīa sēcula. Amen.

Carmen

DE ANGELIS. FO. XLVI.

¶ Carmen est sapphicum mixtum adonico. Canitur in festo Angelorum, quorum auxilium petit.

Christe sanctorū decus Angelorū,
Rector humani generis, & autor,
Nobis æternum tribue benignus
Scandere cœlum.
¶ O Christe sanctorū decus angelorū (sanctorū dico ad differentia malorū. Et nota q̄ autor facit hic inuocationem ad oēs & singulos bonos angelos (re-ctor humani generis, & autor: tu benignus tribue nobis scandere) id est ascendere (cœlum) id est regnum æternum.

Angelum pacis Michaēlem ad istam
Cœlitus mittas rogitamus aulam:
Nobis vt crebrō veniente crescant
Prospera cuncta.

¶ Rogitamus mitte cœlitus). i. dirigas (ad istam aulam). i. ecclesiam (Michaēlem angelū pacis) qui nos placet Deo. Quoties magna nuntiant ā Deo, Michaēl mittitur: qū verō malora, Gabriel mittitur: vt Maria & Zacharia. Ad medelam Raphael mittitur: vt Thobia. ad hoc ergo mittat (vt cuncta prospera crescant) veniente Michaele archangelo ā deo (crebrō). i. frequenter.

Angelus fortis Gabriel, vt hostem
Pellat antiquum, volitet ab alto,
Sæpius templum veniens ad istud
Visere nostrum.

¶ Gabriel interpretat⁹ fortis angelus id est fortitudo Dei: per quod intelligitur, q̄ fortis fuit & potens ad defendendum fortitudinem Diaboli, per virtutem sanctæ Crucis: & (Gabriel fortis angelus, volitet). i. volet (ab alto). i. cœlo (vt pellat antiquū hostē). i. diabolu: Gabriel dico (venies sæpius ad istud nrm templū visere). i. ad istā nram aīam siue ecclesiā assidue visitādū, cōdolēs miseris peccatorum.

Angelum nobis medicum salutis
Mitte de cœlis Raphaēlem, vt oēs
Sanet ægrotos: pariterq; nostros
Dirigat actus.

¶ O Christe mitte nobis angelum. i. Raphaēlem: medicum salutis nostræ. Raphael interpre- tatur medicina Dei, & significat Christū, qui tulit nobis de cœlis medicinam, cuius gratia mundati sumus ab omni peccato: & liberati ab hoste antiquo (vt sanet). i. curet (nos omnes ægrotos) scilicet in mente (& dirigat actus nostros) id est nostras operationes prauas ad bonam operationem.

Hinc Dei nostri genitrix Maria,
Totus & nobis chorus angelorum
Semper assistat: simul & beata
Concio tota.

¶ Et quā facimus inuocationem angelorum (Maria genitrix Dei nostri: & totus chorus angelorum assistat semper) id est omni tempore (nobis) scilicet omnibus (& tota cōcio beata) id est exercitus angelorū, nobis assistat simul: vt illi intercedāt pro nobis.

¶ Beata

EXPOSITIO HYMNORVM.

Beata deitas. .i. patris (ac nati) .i. filij: & sancti (præstet) .i. tribuat nobis pariter (hoc) .i. quod prædictum est (gloria cuius spiritus reboat) .i. personat (omni mundo) .i. in omnibus populis christianis. Amen.

Carmen est dimetrum iambicum cacometrum. Canitur in festo omnium sanctorum: quorum omnium intercessionem pro nobis implorat.

Hic facit inuocationem ad omnes ordines angelorum, & deprecatur eos, ut ipsi adsint nobis: & a nobis omnia vitia repellant: & nos purificatos corde & opere ad cœlestia regna perducant.

O Christe redemptor omnium scilicet fidelium (conserua tuos famulos) qui tibi famulantur: tu dico (placatus sanctis precibus beatæ Mariæ virginis &c.

O beata agmina cœlestium spirituum scilicet angelorum (pellite quoque) id est similiter (præterita mala) id est vitia, præsentia, & futura a nobis.

Vates id est vos prophetae (æterni iudicis) .i. Christi (o apostoli Dñi, exposcimus) .i. deprecamur suppliciter saluari vestris precibus.

O martyres Dei inclyti. .i. nobiles & electi (& confessores lucidi) id est casti, ferte nos in cœlestibus regnis vestris orationibus.

Chorus sanctarum virginum, & omnium monachorum, facite nos Christi consortes. .i. participes cœlestis regni cum omnibus sanctis.

Auferte. .i. remouete (gentē perfidā) id est infidelem de finibus credentium: & ad quid? (ut persoluamus alacriter) id est iocose, Christo laudes debitas.

Gloria id est laus sit (ingenito patri, eiusque vnigenito) id est filio Iesu Christo (vnā) .i. pariter (cum sancto spiritu, in sempiterna sæcula. Amen.

Præstet hoc nobis deitas beatæ Patris, ac nati, pariterque sancti Spiritus, cuius reboat in omni Gloria mundo. Amen.

Christe redemptor omnium, Conserua tuos famulos, Beatæ semper virginis Placatus semper precibus.

Beata quoque agmina Cœlestium spirituum, Præterita, præsentia, Futura mala pellite.

Vates æterni iudicis, Apostoli quoque Domini, Suppliciter exposcimus, Saluari vestris precibus.

Martyres Dei inclyti, Confessores quoque lucidi, Vestrīs orationibus Nos ferte in cœlestibus.

Chorus sanctarum virginum, Monachorum quoque omnium, Simul cum sanctis omnibus, Consortes Christi facite.

Gentem auferte perfidam Credentium de finibus: Ut Christo laudes debitas Persoluamus alacriter.

Gloria patri ingenito, Eiusque vnigenito, Vnā cum sancto spiritu In sempiterna sæcula. Amen.

Iesu

DE SANCTO MARTINO. FO. XLVII.

Iesu Saluator sæculi Redemptis ope subueni: Et pia Dei genitrix Salutem posce miseris.

Cœtus omnes angelici, Patriarcharum cunei, Et Prophetarum merita, Nobis precentur veniam.

Baptista Christi præuius, Et clauiger æthereus, Cum cæteris apostolis, Nos soluāt nexu criminis.

Chorus sacratus martyrum: Confessio sacerdotum: Et virginalis castitas: Nos a peccatis abluant.

Electorum suffragia, Omnesque ciues cœlici Annuāt votis supplicum, Et vitæ poscant præmium.

Laus, honor, virtus, gloria, Deo patri & filio, Sancto simul paraclēto In sempiterna sæcula. Amē.

Carmen est, quale illud, Primo dierum. Canitur in festo diui Martini: cuius laudes autor prosequitur.

Ex Christe, Martini decus: Hic laus tua, tu illius: Tu nos in hunc te colere: Quin ipsum in te tribue.

itaque, dum, ut sicut per confessionē sanctę Trinitatis tres mortuos suscitauit ab infer-

Hymnus iste continuatur superiori: sic dixi, O Christe conserua tuos famulos: & bene debes, quia redemisti nos. (O Iesu Saluator sæculi subueni) id est succurre (re demptis ope) scilicet tuo auxilio (& o pia Dei genitrix, posce) id est impetra (salutē) scilicet animarum (miseris) scilicet nobis peccatoribus.

Omnēs angelici cœtus id est angelorū societas seu exercitus (cunei) id est chori siue sedentium ordines patriarcharum (& merita prophetarum precentur) id est postulent vel impetrent (nobis veniam) id est indulgentiam peccatorum.

Baptista Iohannes præuius id est præcursor Christi (& clauiger) id est Petrus (æthereus) id est cœlestis: cum cæteris apostolis (soluant nos nexu criminis) id est a vinculis peccatorum.

Sacratus chorus id est sacer cœtus martyrum: & (confessio sacerdotum) id est iustorum (& castitas virginalis) id est virginum (abluant nos a peccatis.

Suffragia) id est patrocinia electorum vel monachorum (& omnes cœlici) id est cœli ciues, angeli (annuant) id est fauent (votis) id est precibus (supplicum) id est humilium, ut (poscant) id est impetrent (præmium vitæ) æternæ scilicet.

Laus, honor, virtus, & gloria, supple sit, Deo patri, & filio, simul sancto paraclēto, in sempiterna sæcula. Amen.

Autor comēdat, & laudat Deū de cōuersione & habitu beati Martini: quia hic pauper & modicus cœlū diues ingreditur: quia per cōstātiā fidei & cōfessionē Trinitatis meruit fieri suscitator triū mortuorū, quorū animæ detinebātur clauis in inferno. Rogat itaque, dum, ut sicut per confessionē sanctę Trinitatis tres mortuos suscitauit ab infer-

EXPOSITIO HYMNORVM.

in tenore faciet nos a peccato: & sicut induit pauperem parte sua chlamy-
dis nos induat iustitiam. O chris rex eterne, decus. i. honor Martini (hic). i.
Martini est tua laus et salus illius Martini tribue nos colere te (in hac). i.
Martini (quin). i. in super tribue nobis ipsum Martini colere in te. i. Christo.

¶ Tu qui das, q. Martinus gemma existens
presulu. i. episcoporu & sacerdotu (fulget)
id est splendet (per cardines). i. per angulos
(orbis). i. per quatuor partes mundi (da). i.
concede, ut Martinus (soluat per inges meri-
tum) nos. i. (quos graues culpe). i. crimi-
nalia peccata (premunt). i. detinent.

¶ En. i. ecce (hic). i. Martinus (pauper) in di-
uitiis (& modicis). i. in persona corporis (di-
uit) in virtutibus, ex eundo de mundo ingreditur
coeli (cohorte). i. exercit coeli obuiat
ei (lingue). i. loquitur (tribus). i. Israel. i. Iudxi
(gentes). i. gentiles (ouat). i. applaudant.

¶ Ut pro sicut (vita) illius, sic (transitus). i.
obit ei (fulget). i. respundet (coelis). i. in coe-
lo (& aruo). i. in terra seu in mundo: transitus
dico splendens, & ideo, quia fulget (piu est
gaudere cunctis). i. hominibus (& hic dies). i. hoc
festum (sit salus cunctis). i. oibus.

¶ Sit gloria Trinitati. i. p. p. & filio, & spui
sancto (ut) pro sicut (Martinus confessus est)
(fide & opere (fidei) est). i. Martini (& ipse)
scilicet Deus (roboret in nos). i. in nobis.

¶ In hoc hymno comedat autor beatu Mar-
tinu per constantiam fidei eius, qua habuit
in suscitacione triu mortuoru (O Martine
par apl'is). i. equalis in triu mortuoru susci-
tacione: quia tres mortuos suscitauit, ut apl'is
& quia globus igneus. i. spiritus sanctus de-
scendit super eu (tu fons). i. resuscita a pec-
cato coleres tuu fessu (qui vis viuere, aut mori discipulis). i. ad utilitate discipu-
loru: quia nec mori timuit nec viuere recusauit. Vnde & ipse offondens oratione
apud dnm, ait, O dñe si adhuc populo tuo sum necessarius, no recuso laborem:
Fiat voluntas tua, & quia nec viuere, nec mori recusasti: ideo (respice nos) ut tuis
meritis & precib' mundo corde & casto corpore existetes, aulam coeli ingredi me-
mur: sicut fecisti in tempore tuo prelatos eccl'ie famulos.

¶ O Martine fac. i. effice (nunc). i. in hoc
presenti tempore, si nos esse iustos (qd' gesser-
as). i. feceras olim predicando (clarifica). i.
illumina (nunc presules). i. eccl'ie. i. p. lator
(auge decus eccl'ie) i. i. frange, vel repri-
me (fraudes sathanæ). i. diaboli aduersarij.

En pauper hic & modicus
Caelum diues ingreditur:
Caeli cohortes obuiant,
Lingue, tribus, gentes ouat.
Ut vita, fulget transitus,
Caelis & aruo splendidus:
Gaudere cunctis pius est:
Cunctis salus sit hic dies.
Sit Trinitati gloria,
Martinus ut confessus est:
Cuius fidem per opera
In nos & ipse roboret.

Qui ter

DE APOSTOLIS. FO. XLVIII.

Quiter chaos euisceras,
Mersos reatu suscita:
Diuiseras ut chlamydem,
Nos indue iustitiam.

Ut specialis gratiae
Quondam recorderis tuæ:
Monastico nunc ordini
Iam penè lapsu subueni.

est ferè: & ad quid: ut (recorderis quondam tuæ specialis gratiae.

¶ Carmen est dimetrum iambicum cacometrum. Ca-
nitur in fessis Apostolorum: quorum potestatem a
Christo traditam narrat.

Exultet coelum laudibus:
Resulter terra gaudijs:
Apostolorum gloria
Sacra canant solennia.

erit dies: sed quia apparebunt omnia nota tanquam in die. (coelum) id est celestis
curia (exultet) id est gaudeat laudibus (terra) id est terreni, scilicet homines (re-
sulter gaudijs) homines dico (canant) id est laudent (sacra solennia) id est glo-
ria apostolorum.

Vos saceli iusti iudices,
Et vera mundi lumina,
Votis precamur cordium,
Audite preces supplicum.

Qui coelum verbo clauditis,
Seraq; eius soluitis,
Nos a peccatis omnibus
Soluite iussu, quæsumus.

Quorum præcepto subditur
Salus, & languor omnium:
Sanate agros moribus,
Nos reddentes virtutibus.

¶ Tu qui euisceras) pro euisceras. i. eu-
cualti (chaos) id est infernum (ter) id est
tres mortuos suscitasti. Tu qui ter intrasti
infernum, resuscitando tres mortuos (susci-
ta nos mersos) id est mortuos (reatu) id est
culpa per peccatu prius parentis. f. Adx, &
propria culpa (ut) pro sicut (diuiseras chla-
myde) pauperi. f. sic indue nos iustitiam.

¶ O Martine subueni. i. succurre (monasti-
co ordini) id est ordini monachorum (iam
lapsu) id est relapsu in peccatis (penè) id
est ferè: & ad quid: ut (recorderis quondam tuæ specialis gratiae.

¶ In hoc hymno facit autor inuocationem
ad apostolos, ut ipsi pro nobis deprecetur:
& suis precibus a nobis vitia repellant: ut
Deus, venientes ad iudiciu, ne pro reatu nos
puniat: sed repletos aeternis gaudijs faciat.
Et nota, q. dies iudicii non dicit ideo q. tunc
nota tanquam in die. (coelum) id est celestis
curia (exultet) id est gaudeat laudibus (terra) id est terreni, scilicet homines (re-
sulter gaudijs) homines dico (canant) id est laudent (sacra solennia) id est glo-
ria apostolorum.

¶ Vos) scilicet apostoli (iusti iudices sa-
celi) id est seculi (& vera lumina mundi)
quia totus mundus illuminatur predica-
tione (precamur vos votis cordium) id est
precibus cordis (audite preces supplicum)
id est humilium.

¶ Qui clauditis) scilicet peccatoribus (coe-
lum verbo). i. sermone (& soluitis). i. bonis
(seras) id est clausuras eius (quæsumus) id
est precamur vos (soluite). i. absoluite nos
a peccatis omnibus (iussu) id est præcepto.

¶ Præcepto quorum) scilicet apostolorum
(salus) id est sanitas (& languor) id est
infirmas omnium hominum (subditur)
id est subiicitur (sanate agros) id est
peccatores (moribus) id est a prius co-
gitationibus & voluntate mala peccandi
(reddentes

EXPOSITIO HYMNORVM.

reddentes nos virtutibus) id est operatio-
nibus virtuosis.

Et rogamus vos, ut cum Christus iudex
aduenerit in fine seculi: faciat nos esse co-
potes sempiternis gaudiis.

Carmen est, quale illud, Primo dierum, Canitur in
festis Apostolorum, quorum laudes enumerat.

Hymnus iste continuatur superiori. Exul-
tet cælum laudibus. Nos canentes debitas lau-
des Christo in honorē apostolorum (canamus
lætis mētibus). i. lucēdis (gloria). i. ad glo-
riam apostolorum (eterna munera). i. dona
Christi, quæ sua pietate nobis largitus est.

Isti sunt principes ecclesiarum: isti sunt triū-
phales duces belli. i. triumphantes. Isti
(sunt milites cœlestis aulae) id est palatii: &
sunt (vera mundi lumina) quia prædicatio
ne illorum illuminatus est mundus.

Fides deuota sanctorum). i. obediens (in
uicta spes credentium: perfecta Christi cha-
ritas) id est amor (triumphat) id est superat
(principem mundi) id est diabolus. Vnde,
venit princeps mundi huius, & in me non
habet quicquam.

Paterna gloria exultat in his). i. aposto-
lis (voluntas spiritus sancti) exultat in his
(filius exultat in his) quid dicam per singu-
la: (cælum repletur gaudiis) id est exulta-
tionibus.

O redemptor quæsumus te nunc). i. in præ-
senti (ut iungas precantes seruos consortio
ipsorum). i. apostolorum (in sempiterna secula).
i. in æternum & in secula seculorum.

Carmen est asclepiadeum mixtum glyconico. Cani-
tur in festis plurimorum martyrum.

In hoc hymno laudat author Deum in
comemoratione sanctorum martyrum,
quia mundum cum populo suis, & cum vitijs
& concupiscentijs suis dimiserunt, &
spreuerunt. Vnde in terris laudatur & in
cœlis honoratur. Intendit itaque, rogare

Vt cum iudex aduenerit
Christus in fine seculi,
Nos sempiternis gaudiis
Faciatur esse compotes.

Eterna Christi munera,
Apostolorum gloria,
Laudes canentes debitas,
Lætis canamus mentibus.

Ecclesiarum principes,
Mundi triumphales duces,
Cœlestis aulae milites,
Et vera mundi lumina.

Deuota sanctorum fides,
Inuicta spes credentium,
Perfecta Christi charitas,
Mundi triumphat princeps.

In his paterna gloria,
In his voluntas spiritus,
Exultat in his filius:
Cælum repletur gaudiis.

Te nunc redemptor quæsumus,
Vt ipsorum consortio
Iungas precantes seruos
In sempiterna secula. amen.

Sanctorum meritis inclita gaudia
Spargamus socij gesta; fortia:
Nā gliscit animus premere cætib;
Victorum genus optimum.

Deum

DE MARTYRIBVS Fo. XLIX.

Deum, ut nos suos famulos iungat consortio sanctorum martyrum. O socij pan-
gamos) id est canemus (inclita gaudia) id est præclara, meritis sanctorum (&
fortia gesta). i. eorum (nam animus gliscit) id est cupit, vel gaudet (promere). i.
laudare cum cantibus (optimum genus victorum) id est martyrum.

Hi sunt quos retinens mundus inhorruit:
Ipsam, nam sterili flore per aridum
Spreuere penitus, teq; sequuti sunt
Rex Christe bone cœlitus.

(ipsum). i. mundum (per aridum). i. valde siccum (flore sterili). i. non fructuoso (& se-
cuti sunt te cœlitus). i. diuinitus: (Christe bone rex). i. qui cælum, terramq; regis.

Hi pro te furias atq; ferocia
Calcârunt omnia, seuaq; verbera:
Cessit his, lacerans fortiter ungula,
Nec carpsit penetralia.

(Hi). i. martyres (calcârunt). i. sustinuerunt, passi sunt &
vicerunt pro te (furias). i. in-
fidias infidelium (& seua ver-
bera). i. crudelia vel seua. i.
iniuste illata, & (ungula). i.
quoddam genus tormēti (cessit). i. locum dedit his martyribus (laceris). i. punies
(fortiter). i. ultra quauis tormenta (nec) pro non, sed & non (carpsit penetralia)
scilicet martyrum vel apostolorum. i. non fuerunt fracta vel diuisa eorum viscera, &
hoc virtute Dei: quia virtus Dei erat in eis, vel (non carpsit penetralia). i. intima
eorum, & non potuerunt tormentorum gēib; a proposito sancto retrahi. **¶** A N T O.
Calcârunt omnia, lege tu calcârunt hominum, tum ex ratione versus, tum ex veterum
librorum scripture. Et expone sic: Hi martyres calcârunt). i. sub calcibus habue-
runt, despiciatq; sunt & spreuerunt (furias). i. furores (atq; ferocia). i. fortia, siue
furibunda (& seua verbera) id est immania ac crudelia flagra (hominum) scilicet
Regum minantium illis, Præsidum illos iudicantium, Carnificumque di-
uersa tormentorum genera in eos exercentium. Quæ omnia (pro te) id est propter
legem tuam, libentissimè & absque ulla mortis timore sustulerunt.

Cæduntur gladiis more bidentium:
Non murmur resonat, nō querimonia:
Sed cordetacito mens bene conscia
Conseruat patientiam.

(Ipsi cæduntur). i. iugulan-
tur (gladiis). i. crudelibus
(more bidentium). i. consuetu-
dine ouium (murmur eorum
non resonat: non querimo-
nia). i. lamentatio non audiet
(sed mens bene conscia). i. bo-
ni meriti (conseruat patientiam tacito corde) quia fortes, patientes, & firmi erant
pro fide Christi in bello.

Quæ vox, quæ poterit lingua retexere,
Quæ tu martyribus munera preparas?
Rubri nam fluido sanguine, laureis
Ditantur bene fulgidis.

(Et quia omnia hæc pro
Christi nomine patiebantur,
igitur quæ vox & quæ lingua
poterit retexere) id est dice-
re: vel explicare (munera)
. i. dona (quæ tu martyribus preparas: nam ipsi rubri). i. rubei (fluido). i. fluente
G sanguine

EXPOSITIO HYMNORVM.

In sanguine (dantur). i. coronantur (laureis) id est coronis (bene fulgidis).

O summa Deitas nos supplices id est humiles (poscimus) id est rogamus te (ut abluas) id est deleas (culpas nostras) id est peccata nostra (& subtrahas noxia) id est ipsa peccata a nobis: & (des pacem famulis) tuis (quoque) id est similiter (nos) omnes scilicet (demus gloriam tibi) id est ad honorem tuum, per cuncta secula. Amen.

Carmen est, quale illud, Primo dierum. Canitur in festo martyrum.

Materia huius hymni est innocare Regem martyrum, ut dirigat ad nos aures suae clementiae: & quod delinquimus propter merita sanctorum, in quorum commemoratione praesens hymnus cantatur, parcere vel ignoscere dignetur. O gloriose Rex martyrum, corona) i. brauium & merces confitentium nomen tuum (qui perducis respicientes terrena, ad coelestia regna. **ANTO.** Qui respicientes terrena, imo terrena: nam alias non staret versus, ut superius in proemio operis huius videre licet.

Tu appone aurem tuam benignam protinus) id est statim (nostris vocibus) & (ignosce quod delinquimus qui pangimus sacra trophaea) id est victorias martyrum.

Tu vincis seculum tyrannorum in martyribus parcendo confessoribus) quia non vis, ut per martyrium finiat vitam suam (tu vince) id est destrue (nostra crimina) id est mala & peccata nostra (donando nobis indulgentiam) quia tu non vis mortem peccatoris.

Carmen est, quale illud, Primo dierum. Canitur in festo vnus martyris: cuius laudem narrat.

O Deus tu fors) id est pars (tuorum militum) id est hereditas: unde David, Dominus pars hereditatis meae (& corona, & praemium) quia tu secundum meritum tribuis mercedem (absolue nos nexu

Te summa Deitas vnaque; poscimus, Ut culpas abluas, noxia subtrahas: Des pacem famulis: nos quoque; gloriam Per cuncta tibi secula. Amen.

Rex gloriose martyrum, Corona confitentium, Qui respicientes terrena Perducis ad coelestia.

Aurem benignam protinus Appone nostris vocibus: Trophaea sacra pangimus, Ignosce, quod delinquimus.

Tu vincis in martyribus, Parcendo confessoribus: Tu vince nostra crimina, Donando indulgentiam,

Deus tuorum militum Sors, & corona, praemium: Laudes canentes martyris Absolue nexu criminis.

Hic nem-

DE VNO MARTYRE. Fo. L.

criminis) id est laqueo peccatorum: nos dico (canentes laudes martyris) scilicet huius: cuius hodie festum celebratur.

Hic nempe mundi gaudia, Et blandimenta noxia, Caduca rite deputans, Peruenit ad coelestia.

Poenas cucurrit fortiter, Et sustulit viriliter: Pro te effundens sanguinem, Aeterna dona possidet.

O hoc precatu supplices Te poscimus piissime, In hoc triumpho martyris Dimitte noxam seruulis.

Martyr Dei, qui vnicum Patris sequendo filium, Victis triumphans hostibus, Victor fruens coelestibus:

Tui precatus munere Nostrum reatum dilue: Arcens mali contagium, Vitae remouens tedium.

tatem, frigus: scilicet donando nobis temporalia necessaria in hoc mundo.

Soluta sunt iam vincula Tui sacrati corporis: Nos solue vinclis seculi Amore filij Dei.

Carmen est, quale illud, Nocte surgentes. Canitur in festo Confessorum.

Hic martyr deputans) id est iudicans vel aestimans (rite). i. recte (gaudia mundi, & blandimenta noxia & caduca) supple esse (peruenit nepe) id est certe, ad coelestia regna.

Et ipse fortiter) id est constans forti animo (poenas) id est tormenta huius mundi (cucurrit) id est festinanter transiit (& sustulit) id est sustinuit illas poenas viriliter, effundens sanguinem suum, & ideo possidet aeterna dona.

Ob hoc) id est propter hoc: quia sanguinem fudit: o piissime pater (nos supplices poscimus te) id est precamur te (precatu) id est precibus humilibus (in hoc triumpho) id est in hac victoria martyris (dimitte noxam) id est culpam seruulis.

Materia huius hymni est, ut reliquis delectationibus & vanitatibus huius seculi bona opera exercendo Deum consequamur. (O martyr Dei) qui fuisti victor victis hostibus, tu dico triumphans sequendo vnicum filium patris, es modo fruens coelestibus bonis.

Et quia tatis bonis fruere dilue) id est extingue (reatum) id est peccatum nostrum: tu dico (arcens contagium mali) id est diaboli (remouens tedium vitae). i. famem, sitim, nud-

Et quia vincula tui sacrati corporis sunt iam soluta a nexibus huius seculi dissoluti, & es cum Christo: sic & solue nos a vinclis seculi) id est absolue nos a peccatis nostris, tuis precibus, & hoc amore filij Dei.

EXPOSITIO HYMNORVM.

Materia huius hymni est, q
toti viribus Deum super oia
laudare debemus. Intedit etiā
author in hoc hymno tractare
de ascensione illius confello-
ris, in cuius memoria præfens hymnus totis laudibus celebratur. Ille confessor
Domini sacratus à Domino (letus). i. exultans (meruit hodie). i. in hac die (can-
dere). i. ascendere (secreta cœli). i. ad cœlos (festa cuius). i. sancti (plebs) deuota.
f. celebrat per totum orbem. **ANOT.** Hoc die letus legit, pro quo lege-
batur, hodie letus: vt sit trochæus in primo loco, & non pyrrhichius si hodie le-
gatur. Legit etiā sacrata & non secreta.

Qui. i. confessor (fuit pius)
i. sanctus & misericors: imò er-
ga Deū religiosus, & præcepto-
rum suorum obseruantissimus
(prudens). i. puidēs & sapiens
circa diaboli, mudi, atq; carnis
Irritamēta (humilis). i. non superbus, cui animæ facilitas erat omnis expers ira
condix (pudicus). i. in verbis (sobrius) in cibis (castus). i. in corpore & in anima
(& quietus). i. tranquillus (dum). i. donec (vegetauit). i. nutrit (artus). i. mem-
bra corporis eius (præfens vita) id est quando erat in hoc sæculo.

Ad sacrum tumulū cuius. i.
confessoris (membra languen-
tum). i. egrotantium (restituuntur
modo). i. in præfenti (san-
tati). i. saluti (frequēter) id est
eum frequētatōne (quolibet
morbo) id est à quacūq; infirmitate illa membra fuerint grauata.

Vnde nunc noster chorus
i. nostrorum fratrum (canit hunc
hymnum in honore ipsius). i. f.
confessoris (libenter). i. volun-
tariē: & ad quid canimus? (vt
iuuēmur piis meritis). i. patro-
cinis & orationibus eius (per omne æuum) id est per cuncta sæcula.

Sit laus illi, decus, atq; virtus,
i. honor (atq; virtus) scilicet
semper erit illi Deo (qui resi-
dens supra cacumen) id est su-
pra altitudinem cœli (trinus)
in personis (& vnus) in essen-
tia (gubernat machinam) id est fabricam totius mundi.

Carmen est quale illud, Primo dierum. Canitur
in festo virginum: in quarum laude versatur.

Iste confessor Domini sacratus,
Festa plebs cuius celebrat per orbem,
Hodie letus meruit secreta
Scandere cœli.

Qui pius, prudens, humilis, pudicus,
Sobrius, castus fuit & quietus;
Vita dum præfens vegetauit eius
Corporis artus.

Ad sacrum cuius tumulum frequenter
Membra languentum, modò sanitati
(Quolibet morbo fuerint grauata)
Restituuntur.

Vnde nunc noster chorus in honore
Ipsius hymnum canit hunc libenter:
Vt piis eius meritis iuuemur
Omne per æuum.

Sit laus illi, decus, atq; virtus,
Qui supra cœli residens cacumen,
Totius mundi machinam gubernat
Trinus & vnus. Amen.

Iesu

DE VNA VIRGINE, Fol. LI.

Iesu corona virginum,
Quem mater illa concepit,
Quæ sola virgo parturit,
Hæc vota clemens accipe.

Maria (quæ sola). f. mater inter alias virgo parturit: tu clemens (accipe). i. susci-
pe (hæc vota nra). i. has preces. **ANOT.** Quem mater illa concepit, sic legen-
dū precipit, non cōcepit: & est præfens pro præterito, ex ratione carminis: quod
non recipit spondem vel trochæum in quarto loco.

Qui pascis inter lilia,
Septus choreis virginum,
Sponsus decorans gloria,
Sponsusq; reddens præmia.

Quocunq; pergis, virgines
Sequuntur, atq; laudibus
Post te canentes cursitant,
Hymnosq; dulces psonant.

Te deprecamur, largiū
Nostris adauge sensibus,
Nescire prorsus omnia
Corruptionis vulnera.

Carmen est, quale illud, Nocte surgentes. Canitur si-
cut superius in festis sanctarum virginum.

Virginis proles, opifexq; matris,
Virgo quæ gessit, pepitq; virgo,
Virginis festū canim⁹ trophæu:
Accipe votum.

Maria (gessit). i. portauit (ygo). f. Maria (pepit). i. parturit (nos canim⁹ festū
virginis, trophæu). i. victoriā, & ideo (accipe). i. suscipe (votū). i. preces nostras.

Hæc tua virgo duplici beata
Sorte, dum gessit fragile domare
Corporis sexū, domuit cruentū
Corpore sæclum.

Hæc tua virgo duplici beata
Sorte, dum gessit fragile domare
Corporis sexū, domuit cruentū
Corpore sæclum.

Vnde

EXPOSITIO HYMNORVM.

Vnde quia domuit fragilem sexum. Vnde nec mortē, nec amica mortis,
I. corporis suū (pro) p & non fuit (pa-
uēdas). i. timens mortem (nec leua-
gū) pēnariū (nec fuit amica mortis)
I. a hosti vel peccati, & ideo (angu-
ne fuso). i. consummato martyrio: ipsa virgo (meruit scandere). i. ascendere (se-
creta celi). i. ad calos. **S** & T O. Secreta scandere celi, castigata sacrata, ve-
ret versus. Secreta enim primū producit: illeque spōdæus in quarta sede: cum
debeat esse in quarto loco trocharus.
Et quia meruit scandere calum, q. Huius obtentu deus alme nostris
alme deus (parce iam culpis). i. pec-
catis (obtentu). i. prece vel oratione
huius virginis vitia remittēs (quod) pro
ut (nos puri). i. casti (resonemus al-
mū hymnū). i. canticū. i. cātemus san-
ctam laudem (tibi). i. ad honorem tuum: Gloriatibi domine qui natus.

Carmen est cacometrū; quale illud, Lustra sex. Ca-
nitur in dedicatione ecclesie.

In hac cōmemoratiōe ce-
lestis Hierl'm autor laudat
deū, q. hoc sacro tēplo infun-
dit iugiter suam benedictio-
nē: quapropter rogare deū debemus ut in hoc templo sancto suo omnes prome-
reamur acquirere aterna bona, & adepta cum suis sanctis perēniter possidere.
Hierusalem beata vrbs). i. ciuitas celestis constituta vel constructa de aīabus
sctōrum: qui sunt vīui lapides (est dicta). i. interpretata (visio pacis: quā) hierl'm
(cōstruitur in caelis ex vīuis lapidibus). i. sanctis animabus: illa dico vrbs bea-
ta hierusalē (coornata). i. angelis (ut sponsata). i. sponsa (cōmite). i. sponsorid est
sicut mulier ornata est viro. i. sponso: ita ecclesia Christo.

Ista noua sponsa). i. sctā
ecclesia (ueniens ē celo). i.
xposita dico (preparata nu-
ptiali). i. & gīnali (thalamo)
. i. lecto vel lauacro baptis-
matis (ut) pro sicut (sponsata copuletur). i. coniungatur (Dño: platea). i. viē. f.
perfecti ambulantes in viis Dñi (& muri) & predicatorēs illius sponse sunt (ex
auro purissimo). i. ex splēdore sctōrū, q. splēdidi efficiunt ut aurū purissimum.

Lapides. i. sancti martyres
(expoliti). i. aptati ad aedi-
candū (tunfionibus). i. peul-
sionib: & afflicti (pressuris)
. i. tribulationibus. Sicut la-
pides in muro sunt aedificati: ita animę sanctorū sunt ordinatę in paradiso (q.)
pro & (aptati). i. ordinati: vel disponuntur suis locis (per manus artificis). i. pma-
nus filij Dei: lapides dico (permāsuri sacris aedificiis). i. celestibus aedificiis.

Porte

DE DEDICATIONE ECCLE. Fo. LII.

Portę nitēt margaritis adytis patēribus, **P**ortę. i. illi tēpli (nitēt). i.
splēdēt (margaritis). i. virtutē
bus (adytis). i. liminib: vel in-
troitu (patētib:). i. a ptis (ois)
Ois, q. p Chri noīe in hoc mūdo pmiť.
. i. Christianus (q. Chri nomine pmiť). i. cruciat (in hoc mūdo). i. in hoc saculo (in-
troducti illuc). i. i celestē hierl'm (virtute meritorū). i. bonorū operū suorum.

Angularis fundamētū lapis Chrs missus est, **C**hrs dē lapis āgularis,
Qui compage parietis in vitro; nēctitur: q. a Iudæis fuit reprobatus.
Quē sctā Sio suscepit: in q credēs pmanet. **V**nde David, Lapidē
quē reprobauerūt aedifi-
cātes &c. Tū duos ppos in vñū cōiūxit. i. Iudaicū & gentilē (qui). i. Chrs filius
perduxit nos ad aeternā beatitudinē (sū nī regis). i. Dei prīs: Chrs fundamētū toti
eccleie (missus ē) a prē vel fact: ē lapis āgularis (q. lapis nēctit). i. cōiūgit (cōpage)
. i. cōiūctiō parietis (in vitro). i. i duob: pplis. i. Iudaico & gentili (quē). i. Chm
(Sion suscepit) Sctā Sion interpretat eccleia vel speculatio (in quo). i. Christo. vel
eccleia (credēs). i. Christiani, q. credit (pmanet) firmiter stat. i. in fide sctē eccleie.

Omnis illa Deo sacra & dilecta ciuitas, **O**is illa ciuitas). i. eccleia mi-
Plena modulis i laude, canore iubilo, **l**itās (Deo). i. ad honore Dei (ē
Trinū Deū vñū q: cū fauore predicat. **s**acra). i. sacrata (& dilecta). i.
amata a Deo (& plena modu-
lis). i. catilenis angelorū in laudē Dei (& canore). i. catu, vel (canore iubilo). i.
duplici exultatiōe. Iubil' est gaudiū illd' qd' est interi' in hoīs, qd' oīno nō pōt
tuleri, nec oīno taceri prae animi exultatione: & sctā eccleia (predicat trinū Deū)
. i. in personis (quoq.) pro & vñū in substantia vel essentia (cū fauore). i. cū prece.

Hoc i tēplo sūme Deus exorat' adueni, **O** summe Deus exoratus).
Et clemēti bonitate precū vota suscipe. **s**. a nobis. i. tu deprecatus;
Largā bñdictionē hic infunde iugiter. (adueni) per gratiam (in hoc
templo). i. in ista ecclesia (&
suscipe vota). i. preces vel o-
rationes deuotas (precū). i. rogantiū te (clemēti bonitate). i. tua mīa vel pietate
(infunde). i. immitte (hic iugiter). i. perēniter vel assidue largam benedictionē.

Hic pmerantur oēs petita acquirere: **H**ic). i. in sacra ecclesia: vel
Et adepta possidere cū sctis penniter: (hic). i. in isto loco, congrega-
Paradisum introire trāsati in requiē. **g**atio oīm fidelīū vel oēs fide-
les (pmerant). i. mereant (ac-
quirere). i. adipisci (& obtinere petita). i. iustas & sctas suas petitiōes (& me-
reantur possidere). i. retinere (perenniter). i. perpetuo (adepta). i. precibus suis
acquistas: & mereant (introire). i. ingredi (paradisum). i. celum (cū sanctis). i.
iustis: fideles dico (trāsati in requiē). i. in gaudiū sempiternū. Amen.

Carmen est dimetrum iambicum cacometrū. Canis in festo
beatę Marię Magdalene ad vespertinas horas. Memorat quē
admodū pēnitētia ducta, ante Christi pedes delictorū suorū
veniā cōsecuta est: adeo ut ipsum resurgētē a mortuis primā
videre mereretur. Eamq; exorat, ut pro nobis stet aduocata,

G iij) Materiz

EXPOSITIO HYMNORVM.

Materia presentis hymni est laudare
Deum in conuersione Mariæ Magdalene:
cuius habitus & consuetudinē preteritā tan-
git gloriosam conuersionē eius celebrādo:
narrat enim author quemadmodū prius
peccatrix, & ferē iam ab ipsa fauce tartari
detenta, redit ad vitæ ianuā per lamenta penitentiae & lachrymarū affluentiā
cuius conuersionē imitantes pētores, ad eius beatitudinē peruenire merebūtur.
(O mater ecclesia). i. o fidelis cōgregatio Christianorū (lauda). i. verbis extolle,
(clementia). i. misericordiā Christi (qui purgat). i. emūdat & extirpat ex Maria
Magdalena (septē vitia). i. septē pēta mortalia: & hoc (per septiformē gratia). i.
per septē dona Spūs sancti, quę sunt sapiētia, intellectus, consiliū, fortitudo, sciētia,
pietas & amor: vel dic p septiformē grām. i. p septē virtutes q̄ opponunt pētis, vt
humilitas superbię, & castitas luxurię, & diligentia acedię, & sic de singulis.

¶ Declarat qualis fuerit ante conuersionē,
& qualis effecta sit post, dicēs (Maria). i. Ma-
gdalena, i. Magdalocastro cognominata: &
dicta est Maria. q. amarū mare: & Magdale-
na. q. manēstrea, hoc aperiet Catalogus scō-
rum (soror Lazari q̄ cōmisit tot crimina). i. ita & tā inhonesta genera pētorū
quod, amisso nomine, peccatrix dicebat & sic cognoscebatur (redit ad prēmia)
id est ad dona, vel limina (vitæ). i. eternę: & hoc (ab ipsa fauce tartari).

¶ Fic. i. Maria Magdalena (phiala). i. vas
aureū pretiosū: quo vt habet Exo. xxv. offe-
rebant odoramēta in tēplo (ex lebe). i. ex
vase illo, p qd ei* pēta designant: q̄a lebes
olla enea ē, seu vas coquēdū aliqd sup ignē:
& hoc (post scādala). i. post peccata scanda-
losa (carnis fluxu). i. fragilis & spurcissimę (translata in vas glorię) id est in ha-
bitaculū Dei (de vase contumelię). i. malitię & lutulentissimi peccati.

¶ Aegra. i. Maria Magdalena. i. infirma pō-
dere pētorū (currit ad medicū). i. Chrīm: q̄a
vitę pristinę non sustinuit detrimētū: sed
affluta scō Spū inuit ad domū Simonis Le-
prosi (ferēs vas aromaticū). i. plenū vnguē-
ti nardi pistici pretiosi, aromaticus. a. um. ab aroma, tis. Grēcō defēdit, qd* La-
tinę sonat odoramentū ex speciebus odoriferis confectū (& curat). i. sanat (ā
multiplici morbo). i. ab immundissima peccatorū lepra: & hoc (voce). i. per vo-
cem (medici) quia dixit Iesū, Remittūtur ei peccata multa: quia dilexit multū.

¶ Vnctio contriti cordis. i. ipsius Magda-
lenę perungentis dñm (cum fluuiō) id est
abundātia lachrymarū (& actio pietatis)
id est actus vel demonstratio pietatis siue
exercitium: quia deuotis lachrymis ex-
cipie rigare pedes Domini & capillis ter-

Lauda mater ecclesia,
Lauda Christi clementiā:
Qui septem purgat vitia
Per septiformem gratiam.

Maria soror Lazari,
Quę tot commisit crimina,
Ab ipsa fauce tartari
Redit ad vitæ prēmia.

Post fluxu carnis scandala
Fit ex lebe phiala:
In vas translata glorię
De vase contumelię.

Aegra currit ad medicum
Vas ferens aromaticum:
Et ē morbo multiplici
Voce curatur medici.

Contriti cordis vnctio
Cum lachrymarum fluuiō,
Et pietatis actio,
Ream soluit ā vitio.

Surgentem

DE SANCTA ANNA.

Fol. LIII.

gere (soluit) zeugma est ab inferiori, nam hoc verbum respondet supradictis
nominatiuis: soluit dico. i. absoluit (ream). i. Magdalena peccatricem (ā vitio)
id est ā peccato.

Surgentem cum victoria
Iesum vidit ab inferis:
Prima meretur gaudia,
Quę plus ardebat cæteris.

stantium eius aduentum: & quia (ardebat plus cæteris). i. discipulis domini Ie-
su (meretur prima gaudia). i. resurrectionis dominicę, & poterit esse prima tam
nominatiuis quā accusatiuis.

Vni Deo sit gloria
Pro multiformi gratia:
Qui culpas & supplicia
Remittit, & dat prēmia.

conuersis peccatoribus concedit gloriam æternam, hoc est seipsum, cuius frui-
tio est gloria æterna.

¶ Carmen est dimetrū iambicum cacometrum. Cani-
tur ad horas vespertinas in festo beatę Annę matris
Marię genitricis dei. Narrat quemadmodū diuino
nutu cōcepit, & peperit gloriosissimā virginē Mariam.

Clara diei gaudia
Decantet nunc ecclesia,
In Anna dei famula
Pangens cæli miracula.

miñ, ex quo progeniuit Mariam matrem redemptoris: & post eius obitum, an-
nente domino, habuit alterum, cuius nomē Cleophas, ex quo habuit alteram
Mariam matrem Iacobi minoris & Simonis & Iudę: deinde habuit tertium vi-
rū, qui fuit Zebedeus: ex quo habuit Mariā matrē Iohānis euangelistę, & Iacobi
minoris. Itaque pereius intercessionem pete nobis autorem omnium reddi
propitiū, dicens (ecclesia decantet nunc gaudia clara diei). i. huius presen-
tis festiuitatis anniuersarię diuę Annę (pangens). i. decantans (miracula ecc-
li). i. esse completa (in Anna famula). i. seruā Dei.

¶ Laudat



EXPOSITIO HYMNORVM.

Laudatam a genere & ab operib⁹,
quibus genealogiam suam decorauit
(Anna) appositue (progenies regu). i.
descendens a genere regu: & existens ca-
put generationis regis regu (& series)
.i. ordo & discursus sacerdotu & patri-
archaru (donauit suis actibus). i. suis
operibus & meritis sanctis dedit, vt decebat, semper orationibus & ieiunijs in-
sistendo (patribus). i. suis antecessoribus (stirpem). i. filiam Mariam (illustrem)
.i. nobilem: non enim prima visa est, nec habere secundam.

Ne pra. i. coniugata fuit Anna (iudicio Dei). i. diuina voluntate (matri-
monio fideli). i. debita castitate celebra-
to, cui peccatu deest, vt ait Beda (concepit fructum coelicum). i. Mariam regi-
nam coeloru (iuxta verbu angelicum)
dixit enim angel⁹, Anna, ecce Ioachim
vir tuus, ex quo concipies: vestras enim preces Deus exaudiuit.

Infecunda. i. fuit beata Anna. i. ste-
rilis (pro tempore). i. aliquo & multo
fuit aetatis, vel gratia temporis. i. sen-
ctatis suae (marcescens). i. marci. la vel
excecata (prole). i. quo ad prolem (cor-
pore). i. excecato: cuius causa potifex
despexit Ioachim: quia non reliquerat
prolem in Israel iam senex (sed per patrem luminum). i. gratia patris luminum,
hoc est Dei omnipotentis (parit iam reginam virginum) id est virginem Mari-
am, virginum decus egregium.

Petit beatae Annae intercessionem
apud Deum dicens (Maria filia plena
gratia reddat). i. efficiat nobis (auto-
rem omnium). i. Deu omnipotentem
(propitiam). i. mitem & misericordem:
& hoc (obtentu). i. interuentione An-
nae. i. f. matris suae.

Laus sit paterno lumeni. i. Deo pa-
tri & (filio: vel) id est etiam (filmini)
id est spirituali sancto (qui). i. Deus tri-
nus & vnus (transducatur) accipe sim-
plex verbum solum & dic, (ducat nos
transaditum coeli) id est intra ipsum
coelum (per meritum Annae). i. matris
Mariae genitricis Dei. Amen.

HYMNORVM LIBELLVS
Feliciter finitur.

**Anna regum progenies,
Et sacerdotum series,
Stirpem illustrem patribus
Suis donauit actibus.**

**Nupta Dei iudicio
Fideli matrimonio,
Iuxta verbum angelicum
Fructum concepit coelicum.**

**Infecunda pro tempore,
Prole marcescens corpore,
Sed iam per patre luminum
Parit reginam virginum.**

**Obtentu Annae filia
Maria plena gratia,
Nobis autorem omnium
Reddat semper propitium.**

**Sit laus paterno lumeni,
Sit filio, vel filmini:
Qui nos per Annae meritum,
Coeli transducatur aditum.**

TABVLA. HYMNORVM TABVLA. AD PROMPTVS INVENI- endum hymnos per ordinem Alphabeti & foliorum numeros.

De incipientibus ab. A.

Ad cenam agni prouidi, & stolis. fol. xxxiiij.
Aeternae rerum conditor. fol. v.
Aeterna caligloria. fol. xvij.
Aeternae Rex altissime. fol. xxxv.
Aeterna Christi munera, Apostolo-
rum. &c. fol. xlvij.
Ales diei nuntius. fol. xij.
A solis ortus cardine ad vsque terrae li-
mitem. fol. xxij.
Audi benigne conditor. fol. xxviiij.
Aue maris stella. fol. xxij.
Aurea luce & decore. fol. xliij.
Aurora iam spargit. fol. xvij.
Aurora lucis rutilat. fol. xxxliij.

De incipientibus ab. B.

Beata nobis gaudia. fol. xxxvij.

De incipientibus ab. C.

Caeli deus sanctissime. fol. xv.
Chorus nouae Hierl'm. fol. xxxij.
Christe statorum decus atque. fol. xxvij.
Christe qui lux es & dies. fol. x.
Christe redemptor gentium. fol. xxj.
Christe redemptor omnium. fol. xlvj.
Christe statorum decus angelorum. ibi.
Clarum decus ieiunij. fol. xxix.
Conditor alme syderum. fol. xix.
Consorter paterni luminis. fol. xliij.

De incipientibus ab. D.

Dicamus omnes cernui. fol. xxix.
Doctor egregie Paulae. fol. xlv.
Deustuorum militum. fol. xlix.

De incipientibus ab. E.

Ecce iam noctis. fol. vij.
Ecce tempus idoneum. fol. xxvij.
Ex more docti mystico. fol. xxix.
Exultet caelum laudibus. fol. xlvij.

De incipientibus ab. F.

Felix per omnes festam mundi cardi-
nes. fol. xliij.

De incipientibus ab. H.

Hostis Herodes impie. fol. xliij.

De incipientibus ab. I.

Iam lucis orto sydere. fol. vij.
Iam Christe sol iustitiae. fol. xxvij.
Iam xps astra ascenderat. fol. xxxvij.
Iesu nostra redemptio. fol. xxxvj.
Iesu saluator saeculi. fol. xlvij.
Iesu corona virginum. fol. ij.
Immenso caeli conditor. fol. xj.
Iste confessor domini sacratiss. fol. l.

De incipientibus ab. L.

Lauda mater ecclesia. fol. liij.
Lucis creator optime. fol. ix.
Lustra sex qui iam peracta. fol. xxxij.
Lux ecce surgit aurea. fol. xv.

De incipientibus ab. M.

Martine par Apostolis. fol. xlvij.
Magne Deus potentiae. fol. xvj.
Martyris ecce dies Agathae. fol. xxvj.
Martyr Dei, qui vnicum. fol. l.



T A B V L A

¶ De incipientibus ab. N.	fitentium.	fo. xlix.
Noctu surgentes.	fo. vj.	
Nox atra rerum contegit.	fo. xv.	¶ De incipientibus ab. S.
Nox, tenebrae, & nubila.	fo. xliij.	Sacris solennijs iusta sint gaudia, fo. xl.
Nunc sancte nobis.	fo. viij.	Sanctorum meritis incluta gaudia
Nuntium vobis fero de supernis: natus est.	fo. xxij.	(fol. xlvij.)
		Somno roscitis artubus, spreto cubili,
¶ De incipientibus ab. O.		& ce. fol. xj.
O gloriosa domina.	fo. xxv.	Splendor paternae gloriae, de luce lucem proferens. fo. xij.
O lux beata trinitas.	fo. xix.	Summae Deus clementiae, mundi que
O nimis felix meriti que.	fo. xliij.	factor, & ce. fol. xvij.
O quam glorifica luce.	fo. xxv.	
		¶ De incipientibus ab. T.
¶ De incipientibus ab. P.		Te lucis ante terminum rerum creator.
Pange lingua gloriosi praelium certaminis.	fo. xxxj.	fol. x.
Pange lingua gloriosi corporis mysterium.	fo. xxxviij.	Telluris ingens conditor, mundi sol.
Plasmator hominis Deus.	fo. xviij.	fol. xliij.
Primo dierum omnium.	fo. iij.	Tibi Christe splendor patris, vita, virtus.
		fol. xlv.
¶ De incipientibus ab. Q.		Tu trinitatis unitas, orbem potenter,
Quem terra, pontus.	fo. xxliij.	& ce. fol. xvj.
Quod chorus varum.	fo. xxv.	
		¶ De incipientibus ab. V.
¶ De incipientibus ab. R.		Veni redemptor gentium, ostende par
Rector potens verax.	fo. ix.	tum. fo. xx.
Rerum Deus tenax vigor: immotus, & ce.	ibidem.	Veni creator spiritus. fol. xxxvj.
Rerum creator optime: rector que noster.	fo. xliij.	Verbum supernum prodiens, a patre olim.
Rex aeternae Domine, rerum creator omnium.	fo. xxxliij.	fol. xix.
Rex Christe Martini decus, hic laus tua, & ce.	fo. xlvij.	Vexilla regis prodeunt, fulget crucis myste.
Rex gloriose martyrum, corona com-		fol. xxx.
		Virginis proles. fol. lj.
		Vox ecce clara intonat: obscura quaeque.
		fol. xx.
		Vrbs beata Hierusalem. fol. lj.
		Vt queant laxis. fol. xlv.

D E O G R A T I A S.

